सूचीपत्रम् ।

गणपाठः	०	
गोलप्रकाशः	२	
गङ्गालहरी	०	
गुरुसारणी	०	
ज्ञानसारत्वम्	०	
तत्त्वदीप	०	
तर्कसंग्रहः	०	
दत्तकमीमांसा	०	
धर्मशास्त्रसंग्रह	०	
धातुपाठः (जिल्द -))	०	
धातुरूपावली	०	
नैषध चरित नारायणी टीका टाइप	४	
परिभाषापाठः	०	
पाणिनीयशिक्षा भाष्यसहिता	०	
प्रथम परीक्षा	०	
प्रथमपुस्तक हिन्दी	०	
प्रश्नभूषणम् (प्रश्न विचार का बहुत उत्तम ग्रन्थ)	०	
बीजगणितम् (म० म० पं० सुधाकरकृतटिप्पणीसहित)	१	
मनोरमा शब्दरत्नसहिता (टाइप)	१	
लघुकौमुदी टिप्पणीसहिता	०	६
लघुकौमुदी भाषाटीका	४	८
लक्षणावली	०	२
लीलावती (म० म० पं० सुधाकरकृतटिप्पणीसहित)	१	०
वसिष्ठसिद्धान्तः	०	१
विष्णुसहस्रनाम	०	१
शब्दरूपावली	०	१
शृङ्गार सप्तशती	१	८
समासचक्रम्	०	१
समासचन्द्रिका	०	१
सरस्वतीकण्ठाभरणम्	३	०
सांख्यचन्द्रिका टिप्पणीसहिता	०	८
सांख्यतत्त्वकौमुदी	०	६
सिद्धान्तकौमुदी	३	०
सिद्धान्तमुक्तावली दिनकरीटिप्पणीसहिता	१	०
उपसर्गार्थ	०	
क्षेत्रकौमुदी		
क्षेत्रसंहित		

त्रिप्रभृतिभिरुच्चस्थै राजानो नृपवंशजाः ।
चतुरादिभिरन्येपि त्रिकोणोपगतैस्तथा ॥ ३८ ॥
एकादिभिरारिस्तेत्रे गतैर्नीचगतैरपि ।
दारिद्रो दुःखितो मूर्खो व्याधितो बन्धनान्वितः ॥३९॥
अभिनष्टो वधं प्राप्तः क्रमाज्जातो भवेन्नरः ।
एकोपि परमोच्चस्थः सुहृद्दृष्टो नृपत्वदः ॥ ४० ॥
द्व्यादिभिर्बलिभिःकेन्द्रे गते नृपसुतो नृपः ।
वर्गोत्तमस्थिते चन्द्रे चतुरादिभिरीक्षिते ॥ ४१ ॥
भवत्यन्योऽपि नृपतिः किमुत क्षत्रियोद्भवः ।
वर्गोत्तमांशे लग्नस्य चतुरादिभिरीक्षिते ॥ ४२ ॥
तदापि क्षत्रियो द्वाभ्यां योगाभ्यां नृपराट् भवेत् ।
ऋक्षसन्धिषु सञ्जातो न चिरञ्जीवति ध्रुवम् ॥ ४३ ॥
यदि जीवेत्तदा रुग्णो वाहनाद्यैः समृध्यति ।
वर्गोत्तमगताः क्रूराः शुभगाश्च गुणोत्तराः ॥ ४४ ॥
वर्गोत्तमं नरं कुर्य्युर्यवनेश्वरदर्शने ।

सर्व्वैश्चरादिनिलयैस्त्रय आश्रयोत्था
रज्जुःक्रमेण मुसलश्च नलस्तृतीयः ।
ईर्ष्यान्वितः प्रचुरमानयुतो धनाढ्यः
सर्व्वेऽपि [illegible] प्रसिद्धाः ॥ ४५ ॥
[illegible] जन्मदः ।
[illegible] न्मदः ॥ ४६ ॥

सूचीपत्रम् ।

गणपाठः
गोलप्रकाशः
गणितदर्पणः
गुरुमार्गी
आनन्दसारम्
गरुड़दीप
नक्षत्रसंग्रहः
दत्तकमीमांसा
धर्मशास्त्रसंग्रहः
धातुपाठः (दिल्ली -))
धातुरूपावली
नैषध चरित नारायणी टीका टाइप
परिभाषापाठः ४
पाणिनीयशिक्षा भाष्यसहिता ०
प्रथम परीक्षा ०
प्रथमपुस्तक हिन्दी ०
प्रश्नभूषणम् (प्रश्न विचार का बहुत उत्तम ग्रन्थ) ०
बीजगणितम् (म० म० प० सुधाकरकृतटिप्पणीसहित) ०
मनोरमा शब्दरत्नसहिता (टाइप) १
लघुकौमुदी टिप्पणीसहिता २
लघुकौमुदीभाषाटीका ०
लक्षणावली ४
लीलावती (म० म० पं० सुधाकरकृतटिप्पणीसहित) ०
वसिष्ठसिद्धान्तः १ ०
विष्णुसहस्रनाम ० १
शब्दरूपावली ० १
शृङ्गार सप्तशती ० १
समासचक्रम् १ ८
समासचन्द्रिका ० १
सरस्वतीकण्ठाभरणम्
सारस्वतचन्द्रिका टिप्पणीसहिता
सांख्यतत्त्वकौमुदी
सिद्धान्तकौमुदी
सिद्धान्तमुक्तावली दि० [illegible] सहि०
उपसर्गवृत्ति
क्षेत्रकौमुदी
क्षेत्रसंहिता

त्रिप्रभृतिभिरुच्चस्थै राजानो नृपवंशजाः ।
चतुरादिभिरन्येऽपि त्रिकोणोपगतैस्तथा ॥ ३८ ॥
एकादिभिरारिक्षेत्रे गतैर्नीचगतैरपि ।
दारिद्रो दुःखितो मूर्खो व्याधितो बन्धनान्वितः ।
अभिनम्रो वधं प्राप्तः क्रमाज्जातो भवेन्नरः ।
एकोऽपि परमोच्चस्थः सुहृद्दृष्टो नृपत्वदः ॥ ४० ॥
द्व्यादिभिर्बलिभिःकेन्द्रे गते नृपसुतो नृपः ।
वर्गोत्तमस्थिते चन्द्रे चतुरादिभिरीक्षिते ॥ ४१
भवत्यन्योऽपि नृपतिः किमुत क्षत्रियोद्भवः ।
वर्गोत्तमांशे लग्नस्य चतुरादिभिरीक्षिते ॥ ४२ ॥
तदापि क्षत्रियो द्वाभ्यां योगाभ्यां नृपराट् भवेत् ।
ऋक्षसन्धिषु सञ्जातो न चिरञ्जीवति ध्रुवम् ॥ ४३
यदि जीवेत्तदा रुग्णो वाहनाद्यैः समृध्यति ।
वर्गोत्तमगताः क्रूराः शुभगाश्च गुणोत्तराः ॥ ४४ ॥
वर्गोत्तमं नरं कुर्य्युर्यवनेश्वरदर्शने ।

सर्व्वैश्चरादिनिलयैस्त्रय आश्रयोत्था
रज्जुःक्रमेण मुसलश्च नलस्तृतीयः ।
ईर्ष्यान्वितः प्रचुरमानयुतो धनाढ्यः
सर्व्वेऽपि ते स्वकुलगोत्रजने प्रसिद्धाः ॥ ४५ ॥

त्रिकोणगैर्यमारार्कैः सर्प्पो दुःखितजन्मदः ।
दलयोगस्तथा जीवसितनक्षैर्भोगिजन्मदः ॥ ४६ ॥
अष्टादशाकृतिः प्राप्ता गदानन्तरकेन्द्रगैः ।
तत्र जातो [illegible]त्रानर्थवत्सलमः ॥ ४७ ॥

तत्रजःशकटाजीवी कुत्सितात्मजदारवान् ॥ ४८ ॥
विहङ्गःखचतुर्थस्थैस्तत्र दूतः कलिः प्रियः ।
लग्नपञ्चमधर्म्मस्थैः शृङ्गाटकमतः सुखी ॥ ४९ ॥
शृङ्गाटकविरोधेन हलस्तत्र कृशीबलः ।
सर्व्वकेन्द्रगतः सर्व्वैः पद्मस्तत्र धनी भवेत् ॥ ५० ॥
वापीकेन्द्रेतरस्थैश्च सुखहीनो भवेन्नरः ।
विलग्नादिचतुःस्थैश्च यूपोऽस्मिन् दानतत्परः ॥ ५१
चतुर्थादिचतुःस्थैश्च चरस्तत्र च हिंसकः ।
सप्तमादिचतुःस्थैश्च शक्तिस्तत्र धनी नरः ॥ ५२ ॥
दशमादिचतुःस्थैश्च दण्डस्तत्र प्रियोज्झितः ।
लग्नादिसप्तगैर्नौका तत्र कीर्त्तिः सुखोत्तरः ॥ ५३ ॥
मित्रादिसप्तगैःकूटस्तस्मिन्ननृतभाषणः ।
अस्तादिसप्तगैश्छत्रमित्रस्वजनवत्सलः ॥ ५४ ॥
कर्म्मादिसप्तगैश्चापस्तत्र मध्यसुखी पटुः ।
कण्टकेतरसप्तस्थे रर्द्धचन्द्रः सुरूपवान् ॥ ५५ ॥
लग्नादेकान्तरस्थैश्च चक्रं तत्र नृपाश्रितः ।
अर्थादेकान्तरस्थैश्च समुद्रस्तत्र भोगवान् ॥ ५६ ॥
एवमाकृतिजा योगाः सर्व्वे स्वार्जितसम्पदः ।
यथा यथाग्रहैः सर्व्वैः सप्तस्थानसमाश्रयैः ॥ ५७ ॥
वीणायोगस्तत्रो जातः सङ्गीतकुशलः पटुः ।
क्रमादन्येपि षड्योगाः [1]वीणाल्लक्षणवर्जिताः ॥ ५८ ॥
दाम-पाशश्च केदारः शूलं युगश्च गोलकः ।
पापमिपश्च दुर्म्मोल्लः कृषिकृद् घातकस्तथा ॥ ५९
दारिद्रो दुःखितश्चेति क्रमात्तेषु फलोदयः ।

---

१ मर्पीकेन्द्रेतुरस्थैश्च । २ स्मरः । ३ षं

सङ्ख्यायोगा इमे सप्तनाभसार्त्रिंशदीपिता ॥ ६० ॥
एते सर्व्वदशास्वेव फलन्ति क्रमशोऽधमाः ।

कन्योदयस्थो रविरस्य पुत्रो
मीनस्थितश्चेत्प्रतिहन्ति भार्य्याम् ।
[1]हिनस्ति भौमः सुतमात्मजस्थः
सूर्य्यश्च धर्म्मस्थितवांश्च सत्तम् ॥ ६१ ॥

नित्यं मध्यगतिं मेघोश्चपलःसत्खलितो व्रतः
अस्थिरश्रीः सुहृद्बन्धुश्चरक्षेत्रेषु जातवान् ॥ ६२ ॥
दीर्घसूत्रःक्षमायुक्तः सत्यवादी सुहृद् स्थिरः ।
अविनष्टविभूतिश्च स्थिरक्षेत्रेषु जातवान् ॥ ६३ ॥
धीरोदारःकृतज्ञश्च सोद्यमो विविधक्रियः ।
दाता नष्टोदितश्रीश्च द्विस्वभावेषु जातवान् ॥ ६४ ॥
ग्राम्या रण्याब्जभोत्पन्ना स्तत्तच्छीला भवन्ति हि ।
चन्द्रराशिवशाद् ज्ञेयाः लग्नराशिवशादपि ॥ ६५ ॥
तस्करो बहुभोक्ता च पण्डितो वित्तवान् नृपः ।
क्लीवःशूरो दरीद्रश्च दुर्ज्जनःपापरोचकः ।
उग्रःश्रेष्ठश्च मेधावी नवलग्नांशकोद्भवः ॥ ६६ ॥

मन्त्रौषधेषु कुशलःसुभगः कलावान्
शूरो धर्नार्विरतिनः सुरनिमियश्च ।
ताम्राम्बकःसमराजिघतुरोऽटनेषु
निःघुनुरास्थिरधनः मथमर्क्षजातः ॥ ६७ ॥
सेवापटुःपरधनः मणयी सहिष्णु
द्वेषी विषादबहुलःमान्निसमियश्च ।
स्त्रीनिर्जितः मकलरःपिशिमाशनश्च

१ हिनस्तिच ॥ २ हो ॥

ईर्ष्याधिकः मदमनिद्भरणीषु जातः ॥ ६८ ॥
कामः स्वपूरुरनसारथः सुगूढः
गीतानुरागरसनर्दा ददनीदनेनाः ।
मानी वपुष्मान् निरतो दमितारिपक्षः
तेजस्वितः परकृत्या दहनाभिजातः ॥ ६९ ॥
तेजस्वदीप्त धृतिमान् मानवान् कृतज्ञः
पत्न्यानतः स्थिरवपुः परस्त्रीगामी ।
शूरो गुणैः स्वजनको मधुशाकभोजी
स्त्रीरक्तमनाः स्थिरवपुः स्वरोहिणीजन्मा ॥ ७० ॥
भीरुः क्षमी मृदुतनुः सुभगः कृपावान्
मध्ये विभूतिपटुलो जठराग्निकृशः ।
मागन्धुभिप्रविरही पिशुनः शिराढ्यो
मूर्धापरोपविधुरो मृगशीर्षजातः ॥ ७१ ॥
पैशुन्यशाठ्यवितथोक्तिपराभिचारः
[1]निस्नानधीः कुटिलपिङ्गलमूर्धजन्मा ।
हास्यप्रियःपरपशूनिरतः कलावा
अप्युन्नतानतधनो गिरिशर्क्षजातः ॥ ७२ ॥
सङ्गीनबद्धहृदयो हृदयङ्गमात्मा
घृतप्रियो मृदुवचाश्चिरकालभोजी ।
वार्द्धक्यसौख्यबहुलःपृथुतुङ्गधानः
पार्श्वेङ्कितः किल पुनर्व्वसुलब्धजन्मा ॥ ७३ ॥
शास्त्रार्थवित्पटुमतिः सुरतोपचारश्
चातुर्य्यवान् परिषदीङ्गितविद्विवादी ।
मातुर्वियोगविधुरो जनकेनहीन

---

१ स्वयनतो । २ निस्नातधी । ३ नतानतधन

श्राद्धपचारनिरतः किल पुष्यजन्मी ॥ ७४ ॥

शीर्षोन्नतः प्रचुरभक्षणबद्धबुद्धि-
र्द्वेषोल्बणः क्षपणकः प्रणयीन्द्रमायी ।
उच्चःशिरास्तततनुर्विधुरः शर्पा[illegible]
मूर्खः परस्वमुखितो भुजगर्क्षजन्मा ॥ [illegible] ॥

अल्पात्मजः पृथुतनुः समसंहतात्मा
शैलाटवी प्रणयवान् सुखितः सदैव ।
निसामयो युवतियोगविपण्णचेताः
सीमातिगो गुरुजनेषु मघाभिजातः ॥ ७६ ॥

क्रूरो विरूपतरमूर्तिरकार्य्यकोपी
युद्धप्रियःप्रियतमाभिरतःकृतघ्नः ।
वल्पःसुशीलनयवित्तविवर्ज्जितश्च
विप्रप्रियः सुनिपुणश्च भगाभिजातः ॥ ७७ ॥

शास्त्रार्थवित्परवधूनिरतो दयावा
नल्पात्मजः कृशतनुः कृतयोगिमह्वयः ।
सौम्यः परोपचरितो मधुराशनश्च
कान्तःसुनीतिनिधिरुत्तरफाल्गुणीजः ॥ ७८ ॥

लज्जान्वितःकुलिशार्धबहुमाननीयः
कान्तःस्वपालुरणपःकटुकाम्लभोजी ।
सद्मप्रवानुपभोगविनष्टवित्तः
पान्योत्तमः प्रमुदितश्च कराभिजातः ॥ ७९ ॥

कामी कठोरहृदयो बहुशिल्पवेदी
कार्य्यप्रियः सुमन्त्रितश्च जनन्दबन्धुः ।
मांसःप्रभूतविभवः मदनेषु मत्तः
श्यामःप्रभुःकिल चतुरस्त्वष्ट्रभाभिजातः ॥ ८० ॥

देवद्विजस्वजनपितृजनस्वपरीतिः
स्त्रीनिर्जितः कफमरुत्प्रकृतिः कृतघ्नः ।
धन्यः प्रियः सुनिपुणः क्रयविक्रयेषु
[1]रोगान्वयः समनिधिःखलु याम्यजन्मा ॥ ८१ ॥
क्षिप्रःसुहृत्र सुवक्ता,रिपुसुमानिद्दः
गन्धकपुष्परनिनःद्विजिनिपान्यपूज्यः ।
अन्तान्तरोगविपुरञ्जपत्नार्थतुल्यः
कृशानुगःमणिधिचिन्द्रकृशानुजन्मा ॥ ८२ ॥
प्रियप्रियः परमगापुरगोशनिन्द्रः
मध्यमपापहृदयः कृशदीर्घगात्रः ।
तीक्ष्णो विशुद्धवनितामणयी नयज्ञः
मेधारतस्त्रैनयथानपिविधिजातः ॥ ८३ ॥
उग्रःप्रतापनिलयः परदूषणज्ञः
मन्नान्वितःशठमतिर्नृपलब्धवित्तः ।
मिथ्याप्रलापनिपुणःकफवातमूर्त्तिः
पापक्रियासु चतुरःकिल शक्रजातः ॥ ८४ ॥
प्राज्ञःकविर्जनकलब्धधनःसदर्थः
कीर्त्तिप्रियः परिजनानुगतो यशस्वी ।
ह्रस्वः प्रसन्नसुतबन्धुरसत्यसन्धः
स्त्रीनिर्जितःस्वकृपणः किल मूलजातः ॥ ८५ ॥
कर्म्मोद्यतः सलिलजातधनः सवीर्य्यः
त्यागी विशालदशनो गुरुविप्रयुक्तः ।
विद्याविवेकरहितः कलहप्रियश्च
नित्याधनः कुनखवान् सलिलाभिजातः ॥ ८६ ॥

---

१ रोगायसस्मयनिभिः ।

शीतालुराहवजयी बहुबन्धुमित्रो
धर्म्मध्वजो नृपगृहप्रभुरिङ्गितज्ञः ।
शूरो नितान्तकमनीयतनुः कृशाङ्गः
सम्पन्नभूतिरणघः किल विश्वजातः ॥ ८७ ॥
विद्वानगम्यवनितानिरतःप्रकाशो
ज्ञातेन्द्रजालचरितो भुजशक्तिशाली ।
शाठ्यःप्रयोगनिपुणः क्षितिपालमुख्यः
सौभाग्यभाग्यनिलयः श्रवणाभिजातः ॥ ८८ ॥
सत्याधिकःसलिलकेलिरतःकृतघ्नः
श्रीमान् निगूढचरितः परपीड़नेच्छुः ।
शौरःशिरालकरणः कविबन्धुलुब्धो
नीचाङ्गनासुनिरतो वसुभमजातः ॥ ८९ ॥
क्रूरःपृथुरुचरणःकरभाभकण्ठः
पापप्रियश्च चटरःसपट्टाद्धियुक्तः ।
सत्यालपः सुबहुवृद्धवधूपतिश्च
सर्व्वोन्नतिः सुमतिमान् शनभमजातः ॥ ९० ॥
क्षोणीजलब्धविभवः सुभगो यशस्वी
गूढक्रियःसणविहीनविवृद्धवित्तः ।
उद्दामहरिचरपटुः कविरिङ्गितज्ञः
सद्बन्धुमित्रपुरुषः परुपोजपादः ॥ ९१ ॥
सर्व्वप्रियःसमप्रभुःमहतगात्रमान्धिः
सन्धानसत्यवचनैःसल्लिलोदिनश्च ।
: परदारसक्त
॥ ९२ ॥

नलिलोदिनश्च

स्थूलः सत्त्वविनित विपुलःस्वरा
कार्श्यो वृद्धः सदनजन्तुः पीतस्वरश्च ।
धीमानधीरगुणिन सवर्वितस्य
गुणी सदाप्रिनन. सदु धीरजनात: ॥९३॥
एते सर्वे गुणाः पूर्णश्चन्द्रो यदि बलोत्तरः ।
नाशं वा यथावत् स्यात्स्यूनःपुनरन्यथा ॥ ९४ ॥
नन्दादितिथिसम्भावास्तत्रशास्त्या गुणोत्तराः ।
पञ्चाङ्गामागतश्चोक्तास्तत्रापत्तायशोभनी ॥ ९५ ॥
प्रीतिः सौभाग्यमायुष्मान् शोभनो हर्षणेव च ।
हर्षणश्च शिवः सिद्धः शुभश्चैव सवोत्तमः ॥ ९६ ॥
ब्रह्मा वरीयान् विष्कम्भो बलं सिद्धिर्ध्रुवो धृतिः ।
साध्यः शुक्लइतिप्रोक्ता नवयोगास्तु मध्यमाः ॥ ९७ ॥
गण्डातिगण्डौ शूलश्च सुकर्म्मा शक्रवैधृतिः ।
परिघश्च व्यतीपातो व्याघातश्च नवाधमाः ॥ ९८
मनस्विनो वरिष्ठेषु जाता मध्येषु मध्यमाः ।
अधमेषु च योगेषु क्रूरा विभववर्जिताः ॥ ९९ ॥
जीवत्यनसेन ययेभजातः परस्वचौर्य्ये न च बालवे तु ।
शास्त्रेणजीवत्यधकौलवे च शस्त्रोपजीवी किल तैतिले च ॥१००
मन्त्रौषधं स्याद्गरजोपजातो वाणिज्यजीवी किल वाणिजे च
परोपघाते न च विष्टिजन्मा मेष्यत्वजीवी सकुनमजातः १०१
निशिश्वजीवी च चतुष्पदे स्याद्क्लेशेण जीवत्यपि नागजातः ।
किंस्तुघ्नजातो बहुशिल्पजीवीसैवंभवेयुःकरणस्वभावाः१०२
तत्तद्वारेषु सञ्जातः तत्तद्वारेश्वराकृतिः ।
गुणान् पश्चात्क्रजानेवमादिशेद्दैवचिन्तकः ॥ १०३ ॥

---

१ भवेयुः करण स्वभावः ।

अश्विनीमृगशिरःपुनर्व्वसुपुष्यमित्रहरिमित्रवायवः ।
रेवतीतिनवतारकागणः कीर्त्यते त्रिदशसात्मनां गणः॥१०४॥
उत्तरत्रयमार्द्रश्च रोहिणी भरणी तथा ।
पूर्व्वत्रयमितिप्राहुर्मानुषाणां गणःस्मृतः ॥ १०५ ॥
आश्लेषाग्नेयमूलेन्द्रधनिष्ठाशततारकाः ।
चित्रामघाविशाखाश्च राक्षसा नवतारकाः ॥ १०६ ॥
तुरङ्गश्चाश्वमातङ्गौ मेषीसर्पश्चपन्नगी । [1]
स्वाविड़ालश्च वस्तश्च मार्ज्जारीमूषिकाखवः ॥ १०७ ॥
वृषभो महिषी व्याघ्री लुलायो व्याघ्रकामिनी ।
मृगी तुरङ्गी च शुनी कपिर्धेनुःप्लवङ्गमः ॥ १०८ ॥
नारी च शारमेयश्च नरश्च वृषभस्तथा ।
करिणीतिक्रमादेते अश्विभादेश्च योनयः ॥ १०९ ॥
गणान् योनिश्च वृक्षांश्च तत्तन्नक्षत्रजन्मिनाम् ।
भावसत्वं गुणं शौर्य्यश्चादिशेद्दैवचिन्तकः ॥ ११० ॥[2]
पुञ्जातकफलं सर्व्वं तुल्यं स्त्रीजातके भवेत् ।
किन्त्वत्र चन्द्रलग्नश्च सप्तमश्च विचार्य्यते ॥ १११ ॥
लग्नत्वे चन्द्रयोगो वा युग्मराशिमुपागतः ।
सती रूपवती नारी गुणिनी ललितोत्तरा ॥ ११२ ॥
ओजराशौ नराकारा दुर्भगा कुलटा तथा ।
अबलस्थेन संदृष्टे भर्ता कापुरुषो भवेत् ॥ ११३ ॥
कुजेऽस्तगे शुभे दृष्टे शैशवे विधवा भवेत् ।
भास्करे धवसंसक्ता सौरे कन्येव जीर्य्यते ॥ ११४ ॥
क्रूरैःसप्तमराशिस्थैः विधवैव भवेद्ध्रुवम् ।
मिश्रेऽत्र सौम्यैःपापैश्च पुनर्भूरीतिनिश्चिता ॥ ११५[3]

---

१ मिश्रा । २ पन्नसी । ३ निश्चिता ।

यद्यत्र पतते स्त्रीषु शुभं वा यदि वा शुभम् ।
तत्तद्भर्तृयुता सा हि चिन्तनीया विपश्चिता ॥ ११६ ॥
हुतभुक् सलिलं शस्त्रं ज्वरश्चामय एव च ।
तर्षःक्षुधेति सूर्य्यादिग्रहणां मृत्युहेतवः ॥ ११७ ॥
निधनस्थेन मृत्युःस्यात्तदिदं पश्यता तथा ।
लग्नादि तद्द्रेष्काणस्य योविंशस्तद्ग्रहेन वा ॥ ११८ ॥
शीलाश्रयात्पथ्यनिसेवनाच्च मुन्याधिसा सर्व्वजनेषु मैत्र्याः।
मृत्यूपगमाणिविमोक्षणाच्च स्वेल्पायुषो जीवितमेधते हि ११९

इति योगगुणादेशोनाम पञ्चदशोऽध्यायः ।

षोड़शोऽध्यायः ।

पूर्व्वत्र जन्मनि कृतानि शुभाशुभानि
जातांविभाव्यपद्वभेदसमाश्रयानि ।
धन्यानराश्च धनिनश्च विभावयन्ति
वक्ष्यामि लक्षणविनिश्चयमल्पमस्मिन् ॥ १ ॥
ऊर्ध्णापिशृष्णेतररश्मिखण्ड
सनानमाविष्कुरुते नरेन्द्रम् ।
यालि त्रिशूलाकृति रुज्वलन्ती
श्रेष्ठां जनानां जनयेत् समृद्धिम् ॥ २ ॥
केशाःप्रशस्ता स्फुटितेतराग्राः
स्निग्धाः सुनीलाः कुटिलावसनाः ।

---

१ भर्तृसुता । २ चिन्तनीयः । ३ लग्नादि द्द्रकाणस्य । ४ स्व-
ल्पायुषं । ५ जातांविभावय ।

द्विधा विभिन्ना द्विपकुम्भतुल्य
शिरोभवेदन्यवधूरतानाम् ॥ ३ ॥
शतायुषः पञ्च भवन्ति खण्डा
रेखाललाटेषु ततः क्रमेण ।
ऊनं पुनर्विंशतिवत्सराणां
प्रत्येकमायुर्मनुजेषु कुर्यात् ॥ ४ ॥
ऋज्वी भवेत् क्रूरतरात्मनो भ्रू-
र्रोमशा लोभवतो नरस्य ।
ओष्ठौ तु मध्ये ऽपचितौ सुरक्तौ
सुखेन दन्तावरणौ प्रशस्तौ ॥ ५ ॥
दृष्टिस्तु पक्ष्मलपुटापरदारसक्ता
माकेकरापिशुनमक्षमर्मञ्जुनश्रीः ।
सङ्ग्रामशूरमरुणा सदयश्च नीला
पिङ्गा तु दुष्टमनसः खलु बुद्बुदाभा ॥ ६ ॥
आपीनगण्डौ धनिनं दधाते
मिथ्यावचःसक्तमरोमसौ तौ ।
कण्ठोऽतिदीर्घः कृपणो धनाढ्यः
सुसङ्गतो ह्रस्वतरश्च निःस्वः ॥ ७ ॥
जिह्वा करोति विपुला सुधियं कृशा तु
मूर्खं दृढार्थपरधीः सुखिनश्च मृद्वी ।
नासाश्रियं वितनुते शुकतुण्डतुल्या
भूरिव्ययश्च किपटा चिरजीवितश्च ॥ ८ ॥
आखुश्रवा भवति वाङ्मयपारदृष्टो
दीर्घायुषो भवति रोममकर्णपाली ।

---

१ निम्नम ॥ २ सुवपाश्च ॥

ह्रस्वश्रवा धनयुतः कुटिलस्वश्रवाः स्यात्
श्यामोज्झितश्च मृदुलश्रवणो दरीद्रः ॥ ९ ॥
ह्रस्तावकर्म्मकठिनौ वटरौ मृदू च
पादौ स्वरश्च बहुभापणतोऽप्यभेदः ।
रोम्णां मृदुत्वमसकृद्दपनेपि शक्ति
रल्पाशिनःक्षितिपवल्लभतां विधत्ते ॥ १० ॥

कोशो दीर्घतरः करोति कृपणं ह्रस्वस्तु भूमीश्वरं
स्थूलः श्रीरहितं कृशास्तु सुभगं भोगान्वितो ग्रन्थिमान् ।
अग्रेवामनतः सुतार्थविलयं वक्रोऽन्यथा पुत्रिणां
मह्यातुल्यफलम्मलम्बवृषणो दीर्घायुपं जन्मिनाम् ॥ ११ ॥
मूत्रस्य धारानतिविसृतगन्धा प्रदक्षिणा वृत्तगतिर्निवोष्णा ।
निःशब्दनिर्याणमुखायतश्रीः नरं विधत्ते बहुवित्तभार्यम् ॥ १२
रेतःकरोति मधुगन्धमनन्तभोगं मैरेयगन्धमतिधूर्तमृपीतविभ्रम ।
श्वेतं धनाढ्यमसितं कृपणं सुरक्तं द्वेशोल्वणश्च सुभटद्दुनमर्थवन्तम् ॥ १३

स्फीक मण्डूकनिभा करोति नृपतिं पीठोपमा निर्धनं
स्थूलं मध्यमराजिकं बहुभुजं निःस्वं कृशोशस्विनी ।
मत्तनं विपमश्च जानुयुगलं जङ्घाकुरङ्गोपमा
गोमेश्रहतरं नदङ्गविहति नूनं पुनःशन्धपः ॥ १४ ॥
करचरणतलं मृत्पाण्डुरं स्वेदयुक्तं
विपुलमणिनेरगं मेतपद्मगात्युग्रीकम ।
मितकरनगराङ्कं मृत्पङ्गं विपत्ते
निगदितविपरीते मृगिभूम्यार्थभोगम् ॥ १५ ॥
एकस्य कुले नृपेषकरोपि द्वे श्रोणिजं योनिरन्या मतीगम ।
पत्याशिनिःस्वं नतयोनिमध्यैःशसोऽतिपूर्णःदगर्दीर्घेदः १६
वलीन्दानतता कोण्या ।रता रेणुशने ववगतान
विशालदुनलःक्रमेण कृत्ते समतगुर्वा मानगा ।

श्रीरेखेत्यपरानतो नृपरतो वाण्या गुणोल्लासिनी
ता विश्लिष्टतरः परस्परमिहश्रेयः परं कुर्व्वते ॥ १७ ॥
आमध्यमुद्गतवतीमनिबन्धनस्तु
रेखा करे मतिपुतं बलिनञ्च धत्ते ।
सामत्स्य पुच्छसदृशा यदि मूलतःस्या
दग्रेच कुन्तसदृशा कुरुते च भूपम् ॥ १८ ॥
र्व्वाङ्गुली मूलभवोर्द्धरेखा पर्व्वण्यधस्तान्मुनिभिः प्रशस्ता ।
गारोग्यनामस्तुतिलाभपुत्रान् धत्तेकनिष्ठादिभवां क्रमेण ॥१९॥
रवाकृतिःपाणितलस्य मूले चाङ्गुष्ठपर्व्वस्त्वपि सुप्रशस्ता ।
मपर्व्वपर्व्वण्यपि चाङ्गुलीनामग्रेपु वक्राकृतयश्च भद्राः ॥२०॥
अङ्गुष्ठमूले जनयन्ति पुत्रान् रेखा ब्रहत्यस्तनुकाश्च पुत्रोः ।
तहोदराः स्युःकरभस्य मूले तस्यैव चान्त्यं वनिता विकल्प्या२१
कनिष्ठिका कोटिरनामिकायाः तृतीयपर्व्वस्य रुपादतीता ।
धत्तेच भूप तुलितास्ववर्गश्रेष्टं तद्नामुतवित्तहानम् ॥ २२ ॥
सर्व्वाङ्गुलीष्वग्रभवोर्द्धरेखा कुर्य्याद्धराधीश्वरवल्लभत्वम् ।
स्थूलास्तथाल्पा कृपणं हि रेखा वच्मस्तपीडां निपुणञ्च सूक्ष्मा २३
अम्भोजचक्रां कुसकुण्डलानां दम्भोलिशङ्खध्वजवारिजानाम् ।
चिह्नानि कुर्य्युःमनुजं नरेशं पादेपि चैवं विहितोर्ध्वरेखा ॥२४॥
त्रयो विसालाः गम्भीराः ह्रस्वाश्चत्वार ईप्सिताः ।
पञ्च दीर्घाश्च सूक्ष्माश्च षट् तुङ्गाः सप्त लोहिताः ॥ २५ ॥
धत्ते विशालं कटिमिष्टभार्य्या मुरोविशालं विजयश्रियाङ्कम् ।
मूर्द्धा विशालो धनधान्यभाजं धीराविशालत्रयमेवमाहुः ॥२६॥
स्वरो गभीरो मधुरान्नभाजं नाभी गभीरा पितृवित्तभाजम् ।
सत्वं गभीरं जयिनं विधत्ते धीरा गभीरत्वयमेव माहुः ॥ २७ ॥

---

१ नामस्तुटि । २ सूलशास्ता ।

ह्रस्वो गलो गुणधनं कुरुते च पृष्ठं
ह्रस्वं प्रशस्तनशयनं मदनध्वजस्तु ।
ह्रस्वोनरेश्वरमितः प्रबलाच जङ्घा
ह्रस्वेति सर्व्वकचतुष्टयमेवमाहुः ॥ २८ ॥
सुदीर्घबाहुश्चिरकालजीवी सुदीर्घनेत्रः प्रचुरार्थलाभी ।
सुदीर्घनासास्थिरमित्रबन्धुर्लोकप्रियो दीर्घहनुःप्रदिष्टः ॥२९॥
दीर्घाङ्गुलिकःपुरुषो बहुयोषित् समागमः ।
इत्येवं पञ्चदीर्घानि प्रशस्तानि विचक्षणैः ॥ ३० ॥
सूक्ष्माण्यङ्गुलिपर्व्वाणि स्थिरचित्तं प्रकुर्व्वते ।
सूक्ष्माःकेशाश्चरोमाणि जनयन्ति सुभागिनम् ॥ ३१ ॥
सूक्ष्ममांसत्वचश्चापि दधते मृदु मानसम् ।
इत्येवं पञ्चसूक्ष्माणि निर्दिष्टानि पुरातनैः ॥ ३२ ॥
कक्षःकुक्षिश्च वक्षश्च नासा स्कन्धो ललाटिका ।
उन्नता वीर्य्यधान्यश्रीः सुहृच्छाक्तिसुखप्रदाः ॥ ३३ ॥
रक्तपाणिर्धनाढ्यःस्या द्रक्तपादश्च यानवान् ।
रक्तनेत्रःश्रिया युक्तो रक्ततालुःसुभोजनः ॥ ३४ ॥
बहुमित्रो रक्तनखो रक्तजिह्वश्च बुद्धिमान् ।
रक्ताधरो यशस्वी स्यादित्येवं रक्तसप्तकम् ॥ ३५ ॥

इति पुरुषलक्षणम् ।

ललाटे दृश्यते यस्याः तिलकं कृष्णपिङ्गलम् ।
वज्राकृतिर्य्याविमला सा स्यादैश्वर्य्यभाजनम् ॥ ३६ ॥
वामे पयोधरे यस्याः हस्ते कर्णे गलेऽपि वा ।
मापकस्तिलको वापि सापि लोकेन पूज्यते ॥ ३७ ॥

---

१ स्थिर मित्रं ।

यस्याः सकूपौ हसने कपोलौ
सश्मश्रुकं वा यदि चोत्तरोष्ठम् ।
उत्पिण्डिका रोमवती च जङ्घा
सा दैवहीना कुलटापतिघ्निद् ॥ ३८ ॥
यस्याःकटङ्कारवती गतिश्च
होत्रीव भूमिं पदयोर्निधाने ।
हस्ताश्च पादाश्च भवन्ति शुष्काः
सा स्यादधन्या विनयोज्झिता च ॥ ३९ ॥
अनामिका या पदयोः प्रयाणे स्पृशेन्नभूमिं युवती सभूर्नि ।
निहत्य भर्तृद्वितयं क्रमेण तृतीयमासाद्य भवेत् स्थिरा सा४०
अङ्गुष्ठतो यच्चरणे सुदीर्घा प्रदेशिनी सा न पतिं रमेत ।
पार्श्वद्वये सुप्रकटा यदीये रोमावली सापि च भर्तृहीना॥४१॥
आहृत्तरोमाणि कृकाटिकायाः पृष्ठस्य सन्धौ प्रकटानि यस्याः ।
सा भोगहीना पतिविप्रयुक्ताः नाभौ तदा चेन्मुनिभिःप्रशस्ता॥४२॥
काकस्वरा सापि च काकजङ्घा निस्निग्धकेशाद्विजलोमयुक्ता ।
हस्ताङ्गुलीच्छिद्रपुटाञ्जलीश्च भर्तुर्विपत्ते भवनं हि शून्यम् ४३
उच्छूनयोनिर्द्रविणेन हीना नीचा च शुष्कस्मरमन्दिरा च ।
अश्वत्थपर्णोपमयोनिबिम्बा पीनोरुगण्डा च वधूःप्रशस्ता ॥४४॥
घुघुन्दरीगन्धनिधिस्तुयोनि नाभिः प्रशस्ता पटुभिःपुराणैः ।
आहृत्तकण्ठा पल्लवाग्ररेखा भवेद्विशेषेण पतिप्रिया सा ॥ ४५ ॥
लक्षणान्यवशेषाणि पुंल्लक्षणवदादिशेत् ।
अस्मिन्नतिशया दोषाः प्रोक्ताःप्रह्लादनोदिताः ॥ ४६ ॥
विपच्यते च यस्यार्थी मजङ्घं पदपृष्ठकम् ।
द्वितीये मासिपजानूनि तृतीये कटिगुह्यकम् ॥ ४७ ॥

---

१ हस्ताङ्गुलीछिद्रपुटाञ्जलीश्च ।

चतुर्थे सौदरौ हस्तौ सपृष्ठं हृदयं ततः ।
षष्ठे कण्ठःसकक्षास्यः सकपोलश्रुतिःपरम् ॥ ४८ ॥
अष्टमे घ्राणदन्तोष्ठाः नवमे भ्रूललाटिकाः ।
दशमे तु शिरःतत्तदङ्गकेषु च लोमजम् ॥ ४९ ॥
पाणियुग्मे च या रेखा पदयुग्मे च कीर्तिता ।
यानि लक्ष्मानि दुष्टश्च तत्तत्फलति सर्वदा ॥ ५० ॥
भूवारिवह्निवायूनां छायापीतारुणासिता ।
पाण्डरश्चेति तत्रान्ते न शुभे तु शुभे परे ॥ ५१ ॥

इत्याङ्गलक्षणादेशोनाम षोडशोऽध्यायः ।

सप्तदशोऽध्यायः ।

मापकस्तिलकःस्यन्दः प्लोष्पश्चकण्डुतीत्यथ ।
प्रकाश्यन्ते समासेन पश्चोत्पाताःशरीरजाः ॥ १ ॥
गर्भोत्थितस्य तल्लक्ष्म प्रकृतं तदुदाहृतम् ।
प्रकृतन्यत्वमुत्पातः पश्येते प्रमुखास्ततः ॥ २ ॥
धनक्षयं वितनुते मापको दक्षिणे पदे ।
स्त्रीविप्रयोगं वामे तु जङ्घयोरर्थसम्पदौ ॥ ३ ॥
जान्वौ क्षेमारिष्टद्धिश्च सक्थ्यौ स्त्रीलाभविग्रहौ ।
वृषणे धनधान्ये च कोने कोशजयोजयौ ॥ ४ ॥
बन्धुवित्तविलोपौ च द्वयोर्लग्नस्याल्पयोः ।
सव्योदरे रिपुत्रासः श्रेयो वामोदरे भवेत् ॥ ५ ॥
स्तनयोर्धमित्राप्तिः पार्श्वयोःमरणामयौ ।
कक्षयोःशोकदैन्येच पृष्ठयोरश्रुपीडनम् ॥ ६ ॥

दक्षहस्तेऽर्थलोपश्च स्यानभ्रंशस्ततोऽन्यथा ।
प्रकोष्टयोर्जयलाभौ शोकहर्षौ तदूर्ध्वयोः ॥ ७ ॥
अंशयोःकीर्त्तिलाभौ च कण्ठे विग्रहनिग्रहौ ।
कृकाटिकायाश्चदक्षांशे शोको रोगो परांशके ॥ ८ ॥
चुबुके भीतिदारिद्रौ गण्डयोर्भोगदुर्यशः ।
अधरोष्टे मनस्तापं प्रियं स्यादुत्तरोधरे ॥ ९ ॥
नासिकापुटयोर्ज्ञातौ तापनिर्वेदकारिणी ।
दशोराधिममाधी च कर्णयोःप्रियविप्रयौ ॥ १० ॥
भ्रुवोःस्त्रीकलहक्षेपौ शङ्खयोर्विजयो द्वयोः ।
ललाटे व्याधिदारिद्रौ मूर्ध्नि श्रीविभवौ क्रमात् ॥ ११ ॥

इतिमापकोत्पातादेशः ।

दक्षपादतले जातस्तिलकस्तनयापहः ।
वामे निहन्ति वनितां कुरुते च सुहृत्क्षयम् ॥ १२ ॥
असितो वा सितोवापि पीतो वा रक्त एव वा ।
पुष्परूपो नखेष्वङ्कः स उत्पात उदाहृतः ॥ १३ ॥
रक्तासितावधिफलौ पीतश्वेता तु मध्यमौ ।
दक्षिणे चरणाङ्गुष्टे कलङ्को वित्तलोपकृत् ॥ १४ ॥
द्वितीये विग्रहं माद्गु स्तृतीयं मानसामयम् ॥
चतुर्थे प्रियमाचष्टे पञ्चमे पुत्रसम्पदम् ॥ १५ ॥
यथोक्तविपरीतेन वामपादे फलं वदेत् ।
पादयोर्विपरीतेन फलं करनखेषु च ॥ १६ ॥
पीडां पितुश्च मातुश्च पादयोःपृष्ठजां वदेत् ।
जङ्घयोर्व्यसनानन्दौ सक्थोरग्निभयं द्वयोः ॥ १७ ॥

---

१ धधिफलौ । २ करणकेषु । ३ रग्निभयोदयो ।

गुह्ये राजभयं माहुर्जघने स्थानविच्युतिम् ।
उदरे कीर्तिनिर्वेदौ पार्श्वयोर्व्यसनामयौ ॥ १८ ॥
स्तनयोःप्रीतिशोकौ च वक्षसि प्रियसङ्गमः ।
कक्षयोरर्थलाभञ्च दासहानिञ्च निर्दिशेत् ॥ १९ ॥
पृष्ठयोश्चौरभीतिञ्च लाभःस्याद्वाहनस्य च ॥
हस्तयुग्मोदरे वस्तुहानिर्बन्धुसमागमः ॥ २० ॥
तयोरेव च पृष्ठे तु श्रियश्च विपदं वदेत् ।
मित्रलाभश्च पुत्राप्ति भुभयोर्हस्तदण्डयोः ॥ २१ ॥
कृकाटिकायां क्षेमं स्यात् कण्ठे यात्रा विधीयते ।
गण्डयोर्मिष्टलाभश्च लब्धहानिश्च निश्चयात् ॥ २२ ॥
चुबुके वाष्पपर्य्यन्तं शोकमेवं विनिर्दिशेत् ।
नासिकायां वपुर्वाहु दृशोरप्रियदर्शनम् ॥ २३ ॥
कर्णयोःप्रीतिवाक्यश्च बन्धुनाशश्च निर्दिशेत् ।
ललाटे राजसम्मानमुत्तमाङ्गे धनागमम् ॥ २४ ॥
यावदुत्पातविलयस्तावदेव फलोदयः ।
ददूरुणिक्रिमिरेखायाः गोपमार्गोऽप्यदः फलम् ॥ २५ ॥

इति तिलकादेशः ॥

स्पन्दते दक्षिणाङ्गस्य फलं वक्ष्ये यथाक्रमम् ।
यथोक्तविपरीतेन वामाङ्गस्पन्दने फलम् ॥ २६ ॥
पृथिवीलाभमाचष्टे शिरसि स्पन्दने ध्रुवम् ।
ललाटे स्थानवृद्धिः स्याच्छिल्यां[1] प्रियसमागमः ॥ २७ ॥
भ्रूक्षे[2] व्यवसनलाभश्च श्रवणे श्रवणप्रियम् ।
दृशान्ते वस्तुलाभः स्यादुन्मूले मानसी व्यथा ॥ २८ ॥

१ भ्रौह । २ स्यांचिल्यं ।

केचिद् व्याचक्षते दृष्टे रथःप्रियसमागमम् ।
नेत्रान्ते धनलाभश्च उन्मूले भ्रूससंशमम् ॥ २९ ॥
लोचनस्योपरिस्पन्दौ मानसीश्च रुजं जगुः ।
कपोले विप्रयोगश्च चिबुके मधुरासनम् ॥ ३० ॥
अधरोष्ठे रिपुध्वंसो मित्राप्तिश्चोत्तराधरे ।
नासिकायां सुगन्धाप्तिर्गले च विजयो भवेत् ॥ ३१ ॥
अंसे च भोगवृद्धिश्च बहाविष्टेन सङ्गमः ।
मणिबन्धे यशोलाभो हस्ते द्रविणसम्भवः ॥ ३२ ॥
पृष्ठे पराजयो वक्षस्युदयो चोदरेषु च ।
स्तने त्वपूर्वं स्त्रीलाभं पार्श्वमोनिम्नुत्तरा ॥ ३३ ॥
जठरे शोकवृद्धिश्च नाभौ स्थानादिह च्युतिः ।
कट्यामाश्रितसम्मोदः कोशे कोशविवर्द्धनम् ॥ ३४ ॥
मुष्के तनयलाभश्च जघने वनितागमः ।
वस्तौ कुटुम्बवृद्धिश्च दोषःस्यादुरुपृष्ठतः ॥ ३५ ॥
ऊरुपौरस्त्यभागे तु मित्रता सचिवैःसह ।
जानुन्यरातिसन्धानमथवा गमनं ध्रुवम् ॥ ३६ ॥
जङ्घायाःस्थानलब्धिश्च पादपृष्ठे तु विग्रहः ।
प्रयाणं भयसंयुक्तं स्यन्दने चरणोदरे ॥ ३७ ॥

इति स्पन्दनादेशः ॥

मूर्द्धा ललाटस्य तटीभुजौच वक्षश्च हस्तांघ्रितलानि चैवम् ।
भ्रूभ्रूणमुख्यावयवानि वै ते प्लोषोल्वणाःखेदकरा नराणाम्॥३८॥
दृशो कपोलावधरौ गलश्च कुक्षिश्च कोशो जघनञ्च पायुः ।
एकादशैतेऽवयवाःजलादयाःप्लोषोत्तरास्तोपकरा नराणाम् ३९

१ मानसीश्च । २ जयोलाभो । ३ स्युदयोदयेस्तुच । ४ द्रेसस्या ।
५ ... ।

पृष्ठे च पार्श्वविथ सक्थिनी च जङ्घे च मुष्के च ककाटिका च ।
अग्निमभूतावयवा दर्शिते प्लोषोत्तरास्तापकरा नराणाम् ॥४०॥
नासाश्रुतिर्नाभिसुमस्तकश्च कक्षद्वयं विंशतिरङ्गुलीनाम् ।
वायुस्तरास्तु त्रिघनांशकास्ते प्लोषोत्तरा बन्धुसमागमाय॥४१॥
शेषाश्च सर्व्वे तनुसन्धयश्च विद्धिन्नतो भूतमयो मदिष्टः ।
प्लोषोत्तरास्ते जनयन्ति कोशं न भूजले सोद्भवसन्धयस्तु॥४२॥

इति प्लोषादेशः ।

आनाभितस्तमःश्लिष्टमाकण्ठात् सत्वसंयुक्तम् ।
आमूर्द्धतो रजोयुक्तं देहस्त्रिगुणवानिति ॥ ४३ ॥
अकस्मादेव कण्डूतिरुत्पातः समुदाहृतः ।
रजस्सत्वतमःकण्डूः प्रीतिसौर्य्यक्षयमदः ॥ ४४ ॥
पुंसक्रमोऽयं निर्दिष्टः सःस्त्रियोविपरीततः ।
पश्चोत्पाताःक्रमादेते विलोमेन बलोत्तराः ॥ ४५ ॥
त्रयोपि पश्चिमोत्पाताः पक्षेण फलपाचकाः ।
चिरराम्भसत्तास्ते चिरेण फलदा मताः ॥ ४६ ॥

इति देहोत्पातादेशोनाम सप्तदशोऽध्यायः ।

अष्टादशोऽध्यायः ।

अतःपरं समासेन स्वप्नादेशो निरुप्यते ।
प्रयतोल्यं सकृद्भुत्वा प्रविशेद्देवतालयम् ॥ १ ॥
देवस्य पुरतो मन्त्रं साक्षतैःसर्षपैर्लिखेत् ।
पूर्णे कुम्भे सदग्धास्ते बलिना च समर्चयेत् ॥ २ ॥

१ भूमृत सुम्कायमया।निर्वैते ।

ॐ भिन्नमहाम्बोदरवासिने कालकालाय हुं हुं फट् फट् स्वाहा ।
अष्टोत्तरशतं जप्त्वा पीत्वा प्रसन्नं चाननम् ।
देवध्यानपरो मौनी हविष्येण शयीत च ॥ ३ ॥
पूर्वजन्मकृताभ्यासं स्वप्नरूपाणि कर्मणः ।
तदृणुत्थानीति व्यर्थं स्वप्नदृष्टं विनिर्दिशेत् ॥ ४ ॥
एव्याज्जन्मानि भोक्तव्यं मानःमनोविभ्रमात्मकम् ।
तदस्पृष्टमिति व्यर्थं स्वप्नं दृष्टं परित्यजेत् ॥ ५ ॥
दुर्बलप्रलपोक्तश्च स्वप्ने दृष्टो नु भुज्यते ।
तथ चिन्तामयं स्वप्नं सर्वदैव बुधस्त्यजेत् ॥ ६ ॥
इसाद्रिशृङ्गाद्यधिरोहणञ्च यानाधिकःपश्यतिभिन्नपात्रम् ।
पित्ताधिकःकाञ्चनरक्तमाल्यादिवाकरादिज्वलनां न पश्येत्॥७॥
श्लेष्माधिकां रौप्यसितप्रसूनसरित्सरोम्भोनिधिलङ्घनानि ।
त्रिस्थूणमूर्त्तिस्तु यथोक्तरूपः स्वप्ने विमिश्रान् रजनीषु पश्येत्॥८॥
धीभन्नमत्ताभिभवोभिचाराद् द्विषादभुद्गुह्यगजं प्रदिष्टम् ।
एतानि सर्व्वाणि हि वर्ज्जयित्वा स्वप्नं भवेदिष्टमुरप्रदिष्टम् ॥ ९ ॥
प्रसन्नवद्भवति यत् स्फुरतीव चान्तस्स्वप्नस्य तस्य नियमासदृक्फलाप्तिः
स्वप्नाःशुभाशुभवशेन फलप्रदाये संक्षेपमात्रमिहता ननु वर्णयिष्ये१०

स्वप्ने प्रज्वलितं भवेद्यदिगृहं स्वाङ्गं स्वकीयं तथा
सर्व्वं वा सह बन्धुभिश्च यदि वा राज्यं स वै प्राप्नुयात् ।
आश्लिष्यस्त्ववनीं समुद्रमथवा शङ्खं ध्वजं पर्व्वतं
गौरीं वायुमतीं सुरद्रुममसौभर्त्ता भुवो जायते ॥ ११ ॥
देहं निकृत्य शतशो विकिरन्ति यस्य यो वध्यते च निगडेन गले च पादे
मूर्त्तिश्च यस्य भवतीह पुरीषलिप्ता संप्राप्नुयाद् सुमहतीं पदवीं श्रियश्च

---

१ मधुर्भक्तं । २ इदकफाफय इदः । ३ संज्ञैःप्राप्नियात् ।
४ शाक्रध्वजम । ५ पर्वते । ६ निगलैर्गलेच ।

बिभर्ति यस्योपरि वारणो वा सितातपत्रं नृपतिर्द्विजो वा ।
ददाति गौरी यदि पुण्डरीकं दासोऽपि सः स्यादिह सार्वभौमः ॥ १३
अर्केन्दुगोशृङ्गविनिर्गतेन स्नानाभिषेको सलिलेन पाणौ ।
स्वप्ने गवां वा सुरदोहनश्च नृमूर्धहृन्मांसनिसेवनश्च ॥ १४ ॥

अन्त्रैश्चोदरनिर्गतैर्गिरिगृहग्रामादिसंवेष्टणं
कन्यायां परिरम्भने च सहसा स्वाङ्गप्रवेशोऽथवा ।
भुक्तिर्वा स्वसनश्च सिंहकरिणामारोहणं तेषु वा
प्रासश्चोदधिकाश्यपीक्षितिभृतां राज्यश्रियः सिद्धये ॥१५॥

तृणतरुकुसुमाम्बुमोद्भवे वा स्वनाभौ
दिनकरशशितारा भक्षणस्पर्शने वा ।
विदलति निजशीर्षे सप्त पञ्च त्रिधा वा
क्षितिगिरिपरिवर्तोन्मूलने वापि राज्यम् ॥१६॥

जये रणे वा व्यवहारवादे पुरीपभुक्तिर्भुवि विर्यस्य वीक्ष्य
अगम्यनारीगमनञ्च मृत्युः स्वशोतिभूरिद्रविणागमाय ॥१७

सितसुरभिमनोज्ञालेपमाल्याम्बराणाम्
सुरगुरुनृपगौरी ब्राह्मणानाञ्च दीक्षा ।
मणिरजतसुवर्णाम्भोजपात्रेषु भुक्ति
र्यदि दधिपरमान्नेशोणिते मज्जनश्च ॥ १८ ॥

सिततुरगफलध्वजातपत्रव्यजनसरोजमणिद्विपेन्द्रलाभाः ।
प्रभवजयवभुक्ष्वेतिशब्दाः परिमितराज्यफलप्रदा भवन्ति १९
मुद्राष्टशदाञ्जनी द्विपश्चश्री सन्नासिषु चाङ्गणाक्षिरुक्ता ।
लब्धे सरकेऽथदर्पणे वा भृङ्गारादिषु चोद्भवः सुतस्य ॥२०॥
क्रौमिन्धेधनलब्धिरम्बुनरणे शोकस्य नाशो भवे
द्वर्षारोदितशोचितादिषु तथा देहे विष्टद्धिर्मता ।

---

१ घजोघा । २ यस्यादि । ३ दिराद्यम । ४ मन्य
स्यसोनि । ६ मणिपेन्द्र । ७ प्रहारादिषु । ८ क्रैमिणोदन ।

गोन्द्रिद्विजदेवतापितृसुहृद्भूपाश्च ये सन्ति यत्
स्वप्ने तत्प्रियमाह्वचस्त्ववितथं प्रोक्तं शुभं वा शुभम् ॥२१॥
नाभिरन्यत्र गात्रे तृणतरुकुसुमे मौद्धवे स्नेहपानं
क्रीडायानोपभोगःखरकरभकपिद्ध्यालैरद्राश्च सत्वाः।
कायस्याल्पनं वा कलुषजलमपि गोपयःस्नेहपङ्के
र्दृग्जिह्वादन्तयाहुप्रपतनमथवानर्थशोकप्रदानि ॥ २२ ॥
गीतक्रीडितभूषितप्रहसितप्रेह्लोल्लितास्फोटना
न्यर्केन्दुद्विजतारकादिपतनं स्रोतस्यधोमज्जनम्।
रज्जुच्छेदचितामतापजननीगात्रप्रवेशादि वा
स्वप्ने कांशविचूर्णनञ्च शिरसि क्लेशामयानर्थदम् ॥ २३ ॥
श्मश्रुकेशगखर्दर्ष्णकल्पना वानरी विकृतनार्युपासनम्।
रक्तवस्त्रमनुजाङ्गमर्दनं रोगमृत्युभयशोकतापदम् ॥२४॥
स्थलमृगपशुकीटान्यूपचर्याण्डजानां
प्लवनमुदकरागौ स्याद्विवाहोत्सवा वा।
मरसिजजतुमाण्डक्रीडणं नर्तनं वा
मलिनविवसनत्वं चाश्रुशोकप्रदानि ॥ २५ ॥
पुंद्रव्यनाशे सुहृद्विप्रयोगे [1]भेदास्त्रमस्तरोजापहारे।
मासादहस्तादिवेश्मावतारः स्वप्नेषु नष्टो द्विजैःसम्प्रदिष्टः २६
मित्रस्याप्तिःस्याद्विकोपासिलाभेऽवश्यं राजा प्राप्नुयात्साधनाप्तौ
सर्पे कर्णं नासिकां वा प्रविष्टे तच्छेदःस्याद्विष्टेनैवास्य बन्धः॥२७॥
सर्पस्त्वहिभिर्वादष्टस्य स्वप्ने स्याद्यदि शोणितम्।
नरो वा यदि नारी वा पुत्रश्चार्थमवाप्नुयात् ॥ २८ ॥
तरुणं जीर्णमात्मानं[2]स्वप्नान्ते यस्तु पश्यति।
वृद्धिं तस्य विजानीयादारोग्यं चिरजीविनम् ॥ २९ ॥

---

१ मुदकरासो। २ भेदश्चपन्ता॥

यस्य तस्य गृहं शुक्लैर्दीपमैःसमलङ्कृतम् ।
नरो वा लभते नारीं नारी वा लभते पतिम् ॥ ३० ॥
काकं गृद्धं कपिं श्येनं गोधां वा सूकरं तथा ।
स्वप्नान्ते यदि यःपश्येद्व्यसनं तस्य निर्दिशेत् ॥ ३१ ॥
खर्ज्जूरनोच्चनकारोहः प्रशस्तः स्वप्नवेदिभिः ।
अन्यत्र स्पवल्वालमीकमहिषोष्ट्रखगादितः ॥ ३२ ॥
यद्यच्छ्वेतन्तु वर्णेन पूजितं सर्व्वमेव तत् ।
तक्रकर्पासभस्मास्थि भक्तं तत्र विवर्जयेत् ॥ ३३ ॥
कृष्णवर्णन्तु यद्द्रव्यं गर्हितं सर्व्वमेव तत् ।
अन्यत्र पर्व्वतान्भूमेः करिणःसलिलालयात् ॥ ३४ ॥
रक्तवर्णन्तु यद्द्रव्यं तत्सर्व्वं नःप्रशस्यते ।
अन्यत्र शोणितान्मांसात् प्रवालातपत्रचन्दनात् ॥ ३५ ॥

आद्ये वर्षाद्वत्सराद्वा द्वितीये
यामे पाको षण्मासाच्चतृतीये
मासात्पाकः शर्व्वरी पश्चिमांशे
सद्यःपाको गोविसर्गेषु दृष्टः ॥ ३६ ॥
दृष्ट्वा स्वप्नं शोभनं नैव सुप्यात्
पश्चाद्दृष्टो यः स पापं विपचेत् ।
शस्तं श्रुयाद्यत्रसाधुद्विजेभ्यः
तेत्वाशीर्भिः पूजयेद्युक्तदुर्गैः ॥ ३७ ॥
भूयो वा स्वपनं न चास्य कथनं गङ्गाभिषेको जपः
शान्तिःस्वस्त्ययनं निमेवनविधिःमानर्गरास्पयोः ।
विप्राणाश्च निमन्त्रपानकुसुमैः पूजा यथाशक्तितः
पुण्यं दैवतकीर्त्तनञ्च कथितं दुःस्वप्नविध्वंसनम् ॥ ३८ ॥
इतिस्वप्नादेशोनामाष्टादशोऽध्यायः ।

---

१ भूयोमास्यमाणमवःस्व ।

एकोनविंशोऽध्यायः

तिरश्चां चरितादेशं समासेनाथ वक्ष्यते ।
हस्त्यश्वकाकस्वानश्वे पेडाःप्राधन्यकल्पिताः ॥ १ ॥
वाल्मीकस्थानगुल्मक्षुपतरुमथनःस्वेच्छया भ्रष्टदृष्टि
र्यो यद्यत्रानुलोमं त्वरितपदगतिर्वक्त्रमुन्नम्यचोच्चैः ।
कक्षयासन्नाहकाले जनयति च महच्छीकरम्बृहतिर्भू
स्तत्कालं वा मदान्धोजयकृदपरदं वेष्टयन् दक्षिणाश्च ॥२॥
स्खलितगतिरकस्मात् त्रस्तकर्णोऽतिदीनः
स्वशितमृदुमुर्दीर्घो न्यस्तहस्तःपृथिव्याम् ।
द्रुतमुकुलितदृष्टिः स्वप्नशीलो विमोहः
भयकृदहितभक्षी नैकशोऽश्रुशकृच्च ॥ ३ ॥

इतिगजचारितादेशः ।

आरोहतिक्षितिपतौ विनयोपपन्नो
यात्रानुगोन्यतुरगः प्रतिहेषितश्च ।
वक्त्रेण वा स्पृशति दक्षिणमात्मपार्श्वं
योश्वःसभर्तुरचिरात्मविणोति लक्ष्मीम् ॥ ४ ॥
मुहुर्मुहुर्मूत्रशकृत्करोति न ताड्यमानोऽप्यनुलोमयायी ।
सकार्य्यभीतोश्रुविलोचनश्च शिवंन भर्त्तुस्तुरगो विधत्ते॥५॥
वामैश्चपादैरहितोडयन्तो महीमवासाय भवन्ति पत्युः ।
सन्ध्यां सुदीप्तामवलोकयन्तो हेषन्ति चेद्बन्धुपराजयाय॥६॥

---

१ पेण्डाः । २ मो ॥

मर्दितवैरिणोऽपि किरति बालं विद्रावयत्यवरोऽपि बालाः।
करोति चेष्टितान् स्वार्थं वाजिद्रव्यत्वात् स्वयं नैवविदुषः ॥ ७॥

इत्यश्वचर्यासमाप्तः ।

वैशाखे निरुपहते वृक्षे नीडः सुभिक्षशिवदाता ।
निन्दितकण्टकि तु शुष्के त्वसुभिक्षभयानि च तद्देशे ॥ ८ ॥
नीडेवालान्तालयादौ गता भवेन्मध्यविडपिन्यायाम् ।
दारवोदरयोर्विदे वपानवृष्टिः शरीरं भवेत् ॥ ९ ॥
शिशिरादिशिष्वनवृष्टिः नैर्ऋता शारदस्य निरुपिः ।
परिरोगपोःसुभिक्षं सुभिक्षमनन्यम् चायव्ये ॥ १० ॥
शरस्तम्भगुल्मवल्लीधान्यप्रासादगेहनिम्नेषु ।
शून्यो भवति स देशः चौराना संभोगोगार्थैः ॥ ११ ॥
द्विविचतुःशावकं सुभिक्षाद पञ्चभिर्नृपान्यत्वम् ।
अण्डावकिरणमेकाण्डता प्रसूतिश्च न शिवाय ॥ १२ ॥
चौरकवर्णैश्चौराश्चित्रैर्मृत्युः सितैश्च वह्निभयम् ।
विकलैर्दुर्भिक्षभयं काकानां निर्दिशेच्छिशुभिः ॥ १३ ॥
अनिमित्तसंहतैर्ग्रामविमध्यगैःक्षुद्भयं भयासद्भिः
रोधभयमाकारै रभियानोपर्गवर्गस्थैः ॥ १४ ॥
अभयाश्च तुण्डपक्षैश्चरणविघातैर्जनानभिभवन्तः ।
कुर्वन्ति शत्रुवार्द्धं निशि विचरन्तो जनविनाशम् ॥ १५
सव्येन ते भ्रमद्भिः स्वभयं विपरीतमण्डलैः सार्द्धम् ।
अत्याकुलं भ्रमद्भिर्वातोद्भ्रामो भवति काकैः ॥ १६ ॥
ऊर्ध्वमुखाश्चलपक्षाः पथिभयदाःक्षुद्भयाय धान्यमुपः ।
सेनाङ्गस्था युद्धोद्धाःपरिमोपं चान्यभूतपक्षाः ॥ १७ ॥

---

१ सू ण्यो ॥ २ शाखिशाखिष ॥

भस्मास्थिकेशपत्राणि विन्यसन् पतिवधाय शय्यायाम्।
मणिकुसुमाद्यवहनेन सुतस्य जन्माङ्गनायाश्च ॥ १८ ॥
पूर्णाननेऽर्थलाभः सिकताधान्यार्द्रमृत्कुसुमपूर्वैः।
भयदो जनसंवासाद् यदि भाण्डान्यवनयेत् काकः ॥१९॥
वाहनशस्त्रोपानच्छत्रच्छायाङ्गकुट्टने मरणम् ।
तत्पूजायां पूजाविष्टा करणेऽन्नसम्प्राप्तिः ॥ २० ॥
सद्द्रव्यमुपनयेत् तस्य लब्धिरपहरीतचेत् प्रणाशः स्यात् ।
पीतद्रव्यैकनकं वस्त्रं कार्पासिके सिते रूप्यम् ॥ २१ ॥
सक्षीराज्र्जुनवञ्जुलकूलद्वयपुलिनगा रुमन्तश्च ।
प्रावृषि वृष्टिं दुर्दिनमनृतास्नाताश्च पांशुजलैः ॥ २२ ॥
दारुणनादस्तरुकोटरोपगो वायो महाभयदः ।
सलिलमवलोक्य विरुवन् दृष्टिकरो वृष्टिरोधीर्वा ॥ २३ ॥
दीप्तोद्विग्नो विटपे विकुट्टयन्वह्निकृद्विततपक्षः ।
रक्तद्रव्यं दग्धं तृणकाष्ठं वा गृहे विदधत् ॥ २४ ॥
ऐन्द्रीं दिशमवलोक्य सूर्याभिमुखो रुवन् गृहे गृहिणः ।
राजभयबन्धुकलहं करोति सद्यः पशुभयश्चैव ॥ २५ ॥
शान्तामैन्द्रीमवलोकयत् रौतिच राजपुरुषमित्राप्तिः ।
भवति [illegible] नगुडाशनाप्तिश्च ॥ २६ ॥
[illegible] मिवरधातुलाभश्च ।
[illegible] र्वैर्दाहयोगश्च ॥ २७ ॥
दधितैलपल्लभो [illegible] प्तिः ।
[illegible] २८ ॥

भोपरत्या वामभागतं हुङ्कारवानशिः ॥ २९ ॥
देशेऽपदो दक्षाऽङ्गेर्दूर्णो योऽनुयात ।
एवं कर्म दूरदेशेष्टदृष्टवापिते भवति ॥ ३० ॥
गच्छे कर्णमनःस्थे ऽदापनकार्यमिदं भवति ।
यदि दृष्टवपुरीति यातु विशन्निरिवर्तवेयाशाय ॥ ३१ ॥
यदि वामिस्त्वादौ दक्षिणमार्गेऽनुलोमने यातुः ।
यमोदरासकारी कांक्षितोऽर्थागदिकरः ॥ ३२ ॥
यदि वाम एव यत्नाद्भूर्धपिनोऽनुलोमगतिः ।
अपरम् भार्याभिः मार्गानां दक्षिणस्यैव ॥ ३३ ॥
वामःशतिमोदगतिर्वाशन् गमनस्य विघ्नकृद्भवति ।
मनस्यस्येव पार्श्वं कृपयाति यदाऽच्छनं गमने ॥३४॥
दक्षिणविरुतं कृत्वा वामे वाम्येयपेक्षितार्थाभिः ।
यायात् पुरोऽग्रतं याति वायतोऽर्थागमोऽतिमहान् ॥ ३५ ॥
मतिरान्य पृष्ठतो दक्षिणेन योपाद्भुतं सतजकर्त्ता ।
एकान्तरणोर्कमीक्षन् विरुवंश्च पुरो रुधिरहेतुः ॥ ३६ ॥
दृष्ट्वार्कमेकपादस्तुण्डेन लिखेद्यदा स्वपिच्छाङ्गम् ।
परतो जनस्य महतो वधमभिधत्ते तदा बलिभुक् ॥ ३७ ॥
सस्योपेते क्षेत्रे वाशति शान्तोऽतिसस्यभूलब्धिः ।
आकुलचेष्टो वाशन् सीमान्ते क्लेशकृद्यातुः ॥ ३८ ॥
सुस्निग्धपत्रपल्लवकुसुमफलानम्रसुरभिमधुरेषु ।
सक्षीरव्रणसुस्थितमनोज्ञवृक्षेषु चार्थकरः ॥ ३९ ॥
निष्पन्नसस्यशाद्वलभवनप्रासादहर्म्यहरितेषु ।
धान्योच्छ्रयप्रभृतिषु शस्तेषु रुवन्धनागमकृत् ॥ ४० ॥

---

१ तरङ्गाग्रवरमासिश्च । २ पेरयान्यं । ३ घृतपूर्वोन्यासालाढिघः कदाति ।
४ सिद्धिदो । ५ वासत । ६ वासित । ७ सिद्धिमस्यानम ।
८ अविच्छाङ्गम । ९ वाशानि ।

गोपुच्छस्थे वल्मीकगेऽथवादर्शनं भुजङ्गस्य ।
सद्यो ज्वरो महिषगे वाशति गुल्मे फलं स्वल्पम् ॥ ४१ ॥
कार्य्यस्य व्याघातस्तृणकूटधामगेऽम्बुसंस्थे वा ।
शुष्केऽग्निप्लुष्टेऽशनिहते च काके वधो रुवति ॥ ४२ ॥
कण्टकिमिश्रे सौम्ये सिद्धिःकार्य्यस्य भवति कलहश्च ।
कण्टकिनि भवति कलहो वल्लीपरिवेष्टिते बन्धः ॥ ४३ ॥
छिन्नाग्रेऽङ्गच्छेदः कलहःशुष्कद्रुमस्थिते ध्वाङ्क्षे ।
पुरतश्च पृष्ठतो वा गोमसंस्थे धनमाप्तिः ॥ ४४ ॥
मृतपुरुषाङ्गावयवस्थितो ऽग्रतो वाशको ऽतिमृत्युकरः ।
भग्नास्थिच चञ्चा यदि वाश्यते ऽस्थिभङ्गाय ॥ ४५ ॥
रज्ज्वस्थिकाष्ठकण्टकिनिःसारशिरोरुहानने रुवति ।
भुजगगजदंष्ट्रितस्करशस्त्राग्निभयान्यनुक्रमशः ॥ ४६ ॥
सितकुसुमाशुचि मांमाननेऽर्थसिद्धिर्य्यथेप्सिता यातुः ।
धुन्वन् पक्षाद्द्धीनेनेच विघ्नं मुहुः क्वणति ॥ ४७ ॥
यदि शृङ्खलां वरत्रां वल्लीं वा यदा वाश्यते बन्धः ।
पाषाणस्थेच भयं क्लिष्टापूर्व्वाग्विकयुतिश्च ॥ ४८ ॥
अन्योन्यभक्ष्यसंक्रामितानने तुष्टिरुत्तमा भवति ।
विज्ञेयःस्त्रीभालो दम्पत्योर्वाशतोर्युगपत् ॥ ४९ ॥
प्रमदाशिर उपगतपूर्णकुम्भसंस्थेनाङ्गनार्थसम्माप्तिः ।
घटकुट्टने सुतविपत् घटोपदहनेऽन्नसम्प्राप्तिः ॥ ५० ॥
स्कन्धावारादीनां निवेशसमये रुवंश्चलत्पक्षम् ।
सूचयतेऽन्यस्थानं निश्चलपक्षस्तु भयमात्रम् ॥ ५१ ॥
बन्धःसूकरसंस्थे पङ्काक्ते सूकरे द्विकेऽर्थाप्तिः ।

---

१ वाशति । २ धामगेम्बु । ३ रुवति । ४ तस्थे ।
५ मतोवासको मृतुकरः । ६ वशति । ७ वसति । ८ वाशते ।

क्षेमं खरोष्ट्रसंस्थे केचित् प्राहुः वधन्तु खरे ॥ ५२ ॥
वाहनलाभश्च गते वाशसनुयायिनि क्षतजपातः ।
अन्येऽप्यनुव्रजन्तो यातारं काकवद्विहगाः ॥ ५३ ॥
का इति काकस्य रुतं स्वनिलयसंस्थस्य निष्फलं प्रोक्तम् ।
कच इति चास्मप्रीसे क इति रुते स्निग्धमित्राप्तिः ॥५४॥
करइति कलहं कुरुकुरु च हर्षमथकटकटेऽतिदधिभक्तम् ।
केके विरुतं कुकुवा धनलाभं यायिनःप्राह ॥ ५५ ॥

काकद्वयस्यापि समानमेतद्
फलं विशेषेण पदाधिकेन ।
प्रारम्भकाले गमने प्रवेशे
परीक्षणीयं विदुषा तदेतद् ॥ ४६ ॥

इति वायसचरितादेशः ।

———०००———

सूर्य्योदयेऽर्काभिमुखो विरौति ग्रामस्य मध्ये यदि सारमेयः ।
एको यदा वा बहवःसमेताः शंसन्ति देशाधिपमन्यमाशु ॥५७॥
सूर्य्योन्मुखः श्वानलदिक्स्थितश्च चोरानलत्रासकरश्चिरेण ।
मध्याह्नकाले ऽनलमृत्युशंसी सशोणितःस्यात्कलहो ऽपराह्णे॥५८॥
भषन् दिनेशाभिमुखोऽस्तकाले कृषीवलानां भयमाशु धत्ते ।
प्रदोषकालेऽनिलदिङ्मुखस्तु धत्ते भयं मारुततस्करोत्थम् ॥५९॥
उदङ्मुखश्चापि निशार्द्धकाले द्विद व्यथां गोहरणञ्च शास्ति ।
निशावसाने शिवदिङ्मुखश्च कन्याभिदुष्टानलगर्भपातान्॥६०॥
उच्चैःस्वराःस्युः तृणकूटसंस्थाःप्रासादवेश्मोपरिगांस्थिता वा ।
वर्षासु वृष्टिं कथयन्ति तीव्रामन्यत्र मृत्युं दहनं रुजंच ॥६१॥

१ प्रासादवेश्मोत्तमसंस्थितश्च ।

माष्टद्काले ऽवग्रहेऽम्भो वगाहं मरात्यन्तरे चैकैश्चाप्यभीक्ष्णम् ।
आधुन्वन्तो वा पिबन्तश्च तोयं वृष्टिं कुर्व्वन्त्यन्तरे द्वादशाहात्६२
द्वारे शिरो न्यस्य बहिःशरीरं रोरूयते वा गृहिणीं विलोक्य ।
शोकप्रदःस्यादथमन्दिरान्तर्बहिर्मुखःशंसति बन्धकीं ताम् ॥६३॥
कुड्यमुत्किरति वेश्मनो यदा क्षेत्रकाननभयं तदा भवेत् ।
गोष्ठमुत्किरति गोग्रहं वदेद्धान्यलब्धिमपि धान्यभूमिषु ॥ ६४ ॥
एकेनाक्ष्णा साश्रुणा दीनदृष्टिर्मन्दाहारो दुःखकृत्तद्गृहस्य ।
गोभिःसार्द्धं क्रीडमाणःसुभिक्षं क्षेमारोग्यं चाभिधत्ते मुदश्च॥६५॥
वामं जिघ्रेज्जानुविलागमाय स्त्रीभिःसाकं विग्रहो दक्षिणं चेत् ।
ऊरुं वामं चेन्द्रियार्थोपभोगाः दक्षं जिघ्रेदिष्टमित्रैर्विरोधः ॥६६॥
यातुः पादौजिघ्रेश्तचेद्यात्रां माहार्थाप्ति वाञ्छितां निश्चलस्य ।
स्थानस्थस्योपानहौ चोद्विजिघ्रेत् क्षिप्रं यात्रां सारमेयःकरोति॥६७॥
उभयोरपि घ्राणने हि वाह्वो विज्ञेयो रिपुचौरसम्प्रयोगः ।
अथ भस्मनि गोपयेत भक्षान् मांसास्थीनि च शीघ्रमग्निकोपः॥६८॥
ग्रामे भषित्वापि बहिःश्मशाने भषन्ति चेदुत्तमपुंविनाशः ।
पियासतश्चाभिमुखो विरौति यदा तदा श्वा निरुणद्धि यात्राम्६९
उकारवर्णेन रुतेऽर्थसिद्धिं रोकारवर्णेन च वामपार्श्वे ।
व्यासेपमौकाररुतेन विद्यान्निषेधकृत् सर्व्वरुतैश्च पश्चात् ॥७०॥
पङ्क्तेति वोच्चैश्चमुहुर्मुहुर्ये रुवन्ति दण्डैरिव ताड्यमानाः ।
श्वानोऽभिधावन्ति च मण्डलेन ते शून्यतां मृत्युभयञ्च कुर्य्युः॥७१॥
प्रकाश्य दन्तान्यदि लेढि सृक्किणी तदाशनं मृष्टमुशन्ति तद्विदः ।
यदाननश्चावलिहेन्न सृक्किणी प्रवृत्तभोज्येऽपि तदान्नविघ्नकृत्॥७२॥
ग्रामस्य मध्ये यदि वा पुरस्य भषन्ति संहत्य मुहुर्मुहुर्ये ।
ते क्लेशमाख्यन्ति तदीश्वरस्य श्वारण्यसंस्थो मृगवाद्विचिन्त्यः॥७३॥

१ सर्व्वं । २ च । ३ संगत्य । ४ पातो ।

वृक्षोपगःक्रोशति तोयपातः स्यादिन्द्रकीले सचिवस्य पीडा।
वायो शृंहे सस्यभयं गृहान्तःपीडा पुरस्थैश्च च गोपुरस्थे ॥७४॥
भयञ्च शय्यासु तदीश्वराणां याने भयन्तो भयदाश्च पश्चात्।
अथापसव्या जनसन्निवेशे भयं भयन्तः कथयन्त्सारीणाम् ॥७५।
एकेन मासः दिवसेन वस्यान्मासत्रयेणापि च केन चोक्तः।
श्वभिःशृगालाः सहशःफलेन विशेषमेषामधुना मचक्ष्ये ॥७६॥
पूर्व्वोदीच्योः शिवा शस्ता शान्ता सर्व्वत्र पूजिता।
धूमितभिमुखी हन्ति स्वरदीप्ता दिगीश्वरान् ॥ ७७ ॥
राजा कुमारो नेता च दूतःश्रेष्ठश्चरो द्विजः।
गजाध्यक्षश्च पूर्व्वाद्यः क्षत्रियाद्यश्चतुर्दिशः ॥ ७८ ॥
पुरं सैन्येऽपसव्या च कष्टा सूर्य्योन्मुखी शिवा।
अन्यमतिरुता याम्ये सोदरामृतशंसिनी ॥ ७९ ॥
वारुण्यभिरुता सैव शंसते सलिले मृतम्।
वाहीसग्निभयं शास्ति टाटेति मृतवेदिका।
धिग्धिग्दुष्कृतमाचष्टे सज्वाला देशनाशिनी ॥ ८० ॥
भेभेति भयमाचष्टे भोमो व्यापादमादिशेत्।
फल्गर्ग शपमानेन प्राणश्च परतो रुतम् ॥ ८१ ॥

इति श्वगोमायुचरितादेशः ॥

नसग्रचक्रं गृदगोल्किकायाः शस्तं रुतादेशविधौ रुतैः।
शुच्छुन्दरी शब्दविधौ च धाम्ने वृत्नानताने च गर्गोऽपि देशे ८
गोपालिकायाः स्वलु किलकिलाभिरुतं विनान्यानिरुद्दितं स्व
न्मानि सर्व्वाणि च सर्व्वदिक्षु नेष्टानि सिद्धानि गम्यतानि ॥८

१ अन्ति। २ याम्या। ३ चोरिक। ४ माद्दरमातीत्। ५ विनश्वा

फलन्ति तिर्यग् चरिते नगहेष
गृहाधिपस्याध्वनिचात्मनश्च ।
प्रभोश्च दुर्गे नृपतेश्च सैन्ये
सभास्वमात्यस्य धनान्त्रयाद्यैः ॥ ८४ ॥

इति तर्य्यगचरितादेशोनाम एकोनविंशोऽध्यायः ।

विंशोऽध्यायः ।

अथाग्निदग्धं परिपृच्छतःस्फुटं शुभाशुभं प्रश्नविलग्नतो नृणाम् ।
ग्रहैःशरीरादिकभावसंस्थितैर्गताङ्गमायाखिलकार्य्यगोचरम् ॥१॥
संप्रेक्ष्यमाणस्त्ववसःशरीरी प्रसह्य दैवेन शुभाशुभेन ।
ज्योतिर्विदःसन्निधिमेति यस्मात् प्रश्नेऽर्थ्यतो जन्मसमाःफलेषु ॥२॥
सुखचरणगतावतीव रम्ये फलकुसुमद्रुमशालिनि प्रदेशे ।
जलवति घृतगोमयार्द्रफेणे भवति शुभं ध्रुवमेव पृच्छकस्य ॥३॥
मङ्गलद्रव्यानां दर्शनमाकर्णनं तथाहि लाभाः ।
पृष्टश्चादरयुक्तः सिद्धिमभीष्टस्य विदधाति ॥ ४ ॥
अङ्गुष्टकर्णवदनस्तनहस्तनामा
कण्ठांसपादतलगण्डशिरांसि गुह्यम् ।
ओष्टं वचःस्पृशति वक्ति शुभानि यद्वा
पृष्टा तदा कल्पति ध्रुवमर्थसिद्धिम् ॥ ५ ॥
प्रोक्ताधातुःश्रोणिजश्चोष्णरश्मि
मूलाख्याःस्युश्चन्द्रमस्सौम्यसौराः ।

प्यनेजन्मसमः ।

जीवोऽभिख्यो [1]दैत्यपूज्यो वरेढ्यो
यस्यांशे स्यादिन्दुजः सा तु योनिः ॥ ६ ॥

घातुर्मूलं भवति च तथा जीवदैत्येजराशौ
युग्मे वास्मिन् स्वयमपिच भवेदेतदेव प्रतीपम् ।
लग्ने योंऽशः स खलु सुधिया गण्य एवं क्रमात् स्यात् ।
संक्षेपोऽयं नियतमुदितो विस्तरात् तत्प्रभेदः ॥ ७ ॥

जन्मसमयार्थफलतो यात्राकालस्तिथिकरणबलवान् स्यात् ।
यात्राकालोक्ताश्च प्रश्नबलं दुर्ब्बलमुपन्ति ॥ ८ ॥

एषां तु फलविरोधे विमृश्य सम्यग् बलाबलान् स्वधिया ।
पौर्व्वापरयोः फलयोः याप्यत्वं वा फलैर्वाच्यम् ॥ ९ ॥

यात्रासमयाज्ञाने जन्माज्ञानेऽपि निर्दिशेद् प्रश्नात् ।
भावितफलं तज्ज्ञाने तदनुगमादेवं निर्देश्यम् ॥ १० ॥

अशुभे समुपनते सति अशुभो योगो शुभं निरां कुरुते ।
सुशुभे समुपनते सति सुशुभो योगो ऽशुभं कुरुते ॥ ११ ॥

[2]राशिर्विलग्नगो यस्तु तत्कालाच्छायया हतः ।
सप्तो धृतावशेषन्तु गुणकैर्गुणयेत्ततः ॥ १२ ॥

बाणप्रकृतिमन्वर्कद्विरदानलशूलिनः ।
सर्व्वपृच्छासु गुणकाः सूर्य्यादीनामनुक्रमात् ॥ १३ ॥

पुनःसप्तविभक्तेऽस्मिन् यदि सौम्योदयो भवेत् ।
प्रष्टुस्तदाकार्य्यसिद्धिर्नेतुः पापग्रहोदये ॥ १४ ॥

एकमष्टनिसंभक्ते शेषे तद्वर्गशोधिते ।
तच्छुद्धिमेति यद्वर्गकालं यद्गतो भवेत् ॥ १५ ॥

द्विनान्यकार्य्ययोः शेषे पक्षाः शुक्रादिमन्त्रिणोः ।
गुरोर्मासाःशनेर्वर्षान्दिनतः शशिजन्मनः ॥ १६ ॥

---

१ दैत्यपूज्यवरेढ्यौ । २ स्वात् । ३ वि । ४ ताथा । ५ विशा-
नयोगास्तु ।

शुद्धिश्चतुर्थभवनान्मदनान्निवृत्ति
लैग्राच्च्युतिः प्रसवनं दशमर्क्षतश्च ।
पृच्छाविलग्नसमये खचरैश्च वाच्यः
माप्तो ग्रहःहिबुकवेश्मनि तु प्रवासी ॥ १७ ॥
वृषतुलाघटकेशरिणःशुभैर्यदि भवन्ति नभःसुविलोकिताः ।
तनुभृतां कथयन्ति शुभं तथा वलभृतो यदि चोदयमिश्रिताः१८
नाशोनाथःपापदोर्हिनहानौ सन्देहःस्यान्नापिमृत्युश्च मृत्सौ ।
व्याधिर्यद्वा सम्भृतस्योपशान्तिःस्थानं माप्तेस्वेशुभे शूरणाख्यम्१९
कन्या मेषो वृश्चिकःकर्कटोवा मध्यं व्योम्नःसंश्रितःसौम्यदृष्टः ।
नष्टस्यार्थस्याशु नाशं विधत्ते रोगान् पृष्टःक्षिप्रमुत्थापयेच्च ॥२०॥
केन्द्रत्रिकोणोपगतैः शुभाख्यैःपापैस्तथा कण्टकरन्ध्रमुक्तैः ।
ब्रूयान्नराणामखिलार्थसिद्धिं विपर्य्ययाःस्यात्पुनरन्यथा तैः॥२१॥
शुभाश्चरायास्त्रिमदायखस्थे रवेक्षितास्ते शुभमङ्गणोर्थम् ।
पापं त्रिधर्म्मोदयरन्ध्रधीषु कार्य्यार्थहानिःशुभदाःशुभास्तु ॥२२॥
शुभाश्चरायास्त्रिधनेषु सिध्यै पापं पुनर्नेष्टफलं प्रदिष्टम् ।
नृराशयःकुम्भतुलानृयुग्मकन्याःशुभन्तेषु वदेद्विलग्ने ॥ २३ ॥
स्थानदाश्चरणभोगदाश्शुभाः लग्नधीधनयुजोर्थमानदः ।
नेष्टदाःस्युरशुभव्ययायगा लग्न इन्दुरशुभःसगोम्बरे ॥ २४ ॥
इन्दौ द्विपष्ठत्रिमदायखस्थे जीवे क्षिते स्याच्छुभमङ्गणोऽर्थम् ।
पापास्त्रिधर्म्मोदयरन्ध्रधीषु कार्य्याथहानिःशुभदाःशुभास्तु ॥२४॥
उदयगशशिनः सुतमाप्यते हिमरुचिर्यदि वा सचरोऽष्टमः ।
विजयभूरिधनाप्तिमिहादिशेत्पच शुभं पुनरत्र भविष्यति ॥ २६ ॥
सितरुचिं हिमगोरथवा सुतं यदि विलग्नगतं भृगुनन्दनः ।
समवलोकयति प्रियमुत्तमां श्रियममी लभते नियतं सदा ॥२७॥

---

१ च्युतिः । २ यर्य । ३ शुभमंणोक्षम । ४ हार्य ।

पीयूषांशौ पापयुक्ते सिते वा स्त्रीभिःसार्द्धं विग्रहःकीर्त्तनीयः ।
पापैर्यस्मान्मन्मथस्थानयाते स्वैरेवाम्बुस्थानगैर्वासवाच्यः ॥२८॥
उदये यदि क्षितिसुते भृगुजं प्रविलोकयेद्वनितायाःकलहम् ।
कथयेदथार्कतनयेस्य वदेद्यूने तथा सपदि गर्भहतिः ॥ २९ ॥
अरुणं विलोकयति केन्द्रगतस्तपनात्मजो भवति चौरभयम् ।
विपदङ्गणाभिरथवा कलहः सुमहान् प्रजायत इति प्रवदेत्॥३०॥
नाशोऽर्थस्य व्याधयो भीतिरुग्रा पश्यत्युष्णज्योतिसंभानुपुत्रः ।
लग्नस्थे वा पङ्कजानामधीशे निःसन्देहं वाच्यमेतत्त समग्रम्॥३१॥
मैत्रीकार्यं वृद्धिमर्थं जयं वा मित्रक्षेत्रे वीक्ष्यमाणः करोति ।
निःसन्देहं खेचरःपृच्छकस्य व्याचष्टे च प्रायशो नष्टलाभम्॥३२॥
गुरुसितौ यदि युग्ममधिष्ठितौ क्षितिसुतस्तु नभस्युदये बुधः ।
विजयराज्यधनानि यथास्थितिं नियतमेव तदा लभते नरः॥३३॥
यदि पृच्छतो भवति लग्नगतस्त्रिदशार्चितो दिनपतिर्दशमे ।
लभते तदाविजयराज्यधनान्यधिकान्यसौ निखिलमन्यदापि ३४
उदयास्तमयोः स्थितयोः शुभयोस्सहजाम्बरवर्तिभिरप्यशुभैः ।
प्रणमन्त्सरयो लभते च तथा बहुसारमथार्थचयं पुरुषः ॥ ३५ ॥
उद्यच्छन्तं यद्यनुष्णांशुमूर्तिं पापः पश्येन्मध्यवर्त्त्यम्बरस्य ।
स्थानभ्रंशं मृत्युमर्थप्रणाशं पुंसाकिवातं कमुग्रं विधत्ते ॥ ३६ ॥
पृष्ठोदये स्याद्यदिधर्म्मसंस्थः पापो भवेदात्मजसंस्थितो वा ।
नाशस्तमक्षिप्रमिहास्ति नूनं मितोपसर्प्येति वदेत् तदाशु ॥३७॥
द्वादशे यदि भवन्ति विलग्नाल्लाभधाम्नि यदि वा सुरसौम्याः ।
कार्यघातमखिलार्थविनाशं भ्रंशमस्य वितरन्ति तदानीम्॥३८॥
हिबुकगःकुरुते धनसंक्षयं धनगतो विदधाति च बन्धनम् ।
रुजामिह्व करोत्यशुभग्रहो व्ययविलग्नगतो मरणं नृणाम् ॥३९॥

---

१ स्यादवदेद्युवते । २ निखिलमित्यादपि । ३ प्रिणांन्त ॥

दिनकरोभयमर्कसुतो रुजं क्षितिसुतो विदधात्यभिघातनम् ।
विकलतां मरणं यदि वा नृणामुशनसः कुरुते शशलाञ्छनः॥४०॥
पश्यत्येकश्चेच्छुभश्च स्वमुच्चं लग्नमार्त्तं खेचरं प्रश्नकाले ।
स्थानैश्वर्य्यार्थोच्चयो मानवृद्धिर्वाच्यः निःसन्देहमेवाततज्ज्ञैः ॥४१॥
यदि विलग्नगमुच्चगतग्रहः समवलोकयति ग्रहमुच्चगम् ।
भवति तत् समये समुपेयुषः सपदि राज्यमिति प्रवदेत्तदा ॥४२॥
आरोग्यस्य प्राप्तिमर्थस्य लाभं वादोज्जित्वं सङ्गमत्वं प्रियेण ।
सौम्याःकेन्द्रस्थायिनःखेचरेन्द्राःकुर्व्वन्त्यन्ये त्वन्यथा सर्व्वमेतत्४३

इति शुभाशुभादेशः ॥

पापैः सुतारातिगतैर्नभोगैर्निवर्त्तते मार्गत एव शत्रुः ।
चतुर्थवेश्मोपगतैःपुनस्तैः प्राप्तोऽप्यरातिर्भजते निवृत्तिम् ॥४४॥
क्षितिसुतो यदि वा रविनन्दनःसुखगतःकमलिन्यधिपोऽथवा ।
रिपुबलं न समेति तदाबुधः त्रिदशपूज्यसितैःपुनरन्यथा ॥४५॥
स्थिरगते शशभृत्युदये चरे भवति नागमनं विशतो यदा ।
नियतमागममस्य तदा वदेदिति [1]विपर्य्ययतस्तु विपर्य्ययः ॥४६॥
व्ययत्रिषष्ठद्विपदैकवर्त्तिनो भवन्ति लग्नादशुभग्रहाः यदि ।
तदा समागच्छति विद्विषाम्बलं चतुर्थराशौ न तदागमं विदुः ४७
स्थिरेमिश्रेऽथवा लग्ने शीतभानौ द्विसंश्रये ।
सुदूरमागतेप्यस्मिन्नरातिर्विनिवर्त्तते ॥ ४८ ॥
रिपुश्चरे चन्द्रमसि द्विसंश्रये विलग्नगे वार्द्धमितो निवर्त्तते ।
द्विधाभवत्यागमनं विर्य्यये पराजयःक्रूरविलोकिते पुनः ॥ ४९ ॥
चतुर्थवेश्मोपगतौ यदार्कमन्दौ तदाभ्येति न वैरिचक्रम् ।
इन्दुश्चयुक्तो हिबुके यदि स्यु स्तदाशु तस्यागममामनन्ति ॥५०॥

---

१ प्रागमणाभिपतौ। २ दितिमर्य्य यस्तु विमर्य्यय:।

मेषवाजिदृषककेशरिणश्चेल्लग्नगाःसुखगता यदि वा स्युः ।
खेचरैर्विरहिताःसहिता वा विद्विषो हि दधते विनिवर्त्तिम् ॥५१॥
स्थिरराशिगतो विलग्नगः शनिरिज्योऽथ तदा रिपुगःस्थिरः ।
उदयर्क्षगतामरार्तचश्चक्षरराशौ द्विपतस्तदागमः ॥ ५२ ॥
गुरुर्द्वितीये यदि वा तृतीये धाम्नि स्थितश्चेद्भृगुनन्दनो वा ।
क्षिप्रं तदायाति बलं रिपूणां तथा प्रवासी गृहमेति चाशु ॥५३॥

लग्नाद्राशौ चन्द्रमा यावति स्यात्
तावद्भिर्वा वासरैरागमो वै ।
लग्नस्येन्दोरन्तरे खेचरश्चेज्
जायेतान्यो नैव तद्वाच्यमेवम् ॥ ५४ ॥

इति सपत्नागमादेशः ।

अर्कार्किजज्ञासुरपूजितानां चरोदयस्थो यदि कश्चिदेकः ।
गमन्तदाक्षिप्रमुदाहरन्ति वक्रोपयातैर्विपरीतमेभिः ॥५५॥
चरविलग्नतःशशिजोऽथवा सुरगुरुस्तपनोऽथसितोऽथवा ।
गमनकृत्कथितो विनिवृत्तिदः पुनरसौ स्थिरलग्नगतःपथि॥५६
गमनागमने च पृच्छतः स्थिरलग्ने गुरुसौरिवीक्षिते ।
चरखेचरवीक्षिते पुनश्चचरलग्नेद्वयमाशु निर्दिशेत् ॥ ५७ ॥
स्थिरःसमग्रोत्तमवीर्ययुक्तो विलग्नगो वेश्मनि यत्र खेटः ।
तत्तुल्यसङ्ख्यामितैर्निवृत्ति रुक्तामयातुस्त्रियमेन मार्गे॥५८॥
काल एव विनिर्देश्यश्चरांशकगते ग्रहे ।
स्थिरेद्व्यात्मकभागस्थे क्रमाद्द्वित्रिगुणाः स्मृताः ॥ ५९ ॥
यदा यियासतो लग्ने स्मरस्थानपतिर्ग्रहः ।
वक्रं विधत्ते तत्कालमावर्त्तेरपरे जगुः ॥ ६० ॥

तिर्यग्गतादिर्यदा लग्नाद् द्वितीयः स्याच्छुभान्वितः ।
तृतीये यदि वा भूयाच्चिरस्थां गमनं तदा ॥ ६१ ॥

इति समागमादेशः ।

लग्नात् शुभार्थमदजेषुगतैर्गतानां
दूरस्थितिमथवागममादिशन्ति ।
सौम्यैः पुनश्च गमशासिमरारिस्थितैर्वा
प्रत्यागमं भृगुगुरुनामरपूजिताभ्याम् ॥ ६२ ॥

धनमदजगतौ सितामरेड्यौ कथयत आगमनं प्रवासि पुंसाम् ।
सुखभवनगतौ विमोचनत्वं झटिति नृणां कुरुते [illegible] ६३

जामित्रवर्तिन्यथवारिसंस्थे नभश्चरे केन्द्रगते च जीवे ।
प्रवासिनामागतिरत्र वाच्या त्रिकोणभाजीन्दुसुते सिते वा ॥ ६४ ॥

अष्टमे हरिणलक्ष्मणि लग्नात् कण्टकैरपि च पापविमुक्तैः ।
प्रोषितः सुखमुपैत्यथ सौम्ये स्वान्गृहान्भजति लाभमदेन ॥ ६५ ॥

दुश्चिक्यपस्थैः केन्द्रषष्ठोपगैर्वा पापैःपापाल्योरिते छिद्रस्थैः ।
सौम्यैर्दृष्टे बन्धनस्थानस्थनाद् वा नाशान्भ्रष्टाद्वाभियानाद् वा स्वदेशात्
लग्नान्मन्दः पापयुग्धर्मसंस्थः सौम्यैर्मुक्तः स्यात्तदा [illegible] ।
देशेऽन्यस्मिन् रोगयुक्तस्तदानीम् [illegible] मृत्युरस्य
विलग्नेशो [illegible] समागता [illegible] ।
दिनानि [illegible] ॥ ६६ ॥

इति प्रोषितसमागमादेशः ।

[illegible] ।
[illegible] ६७

---

१ नगरस्य । २ [illegible] ।

लग्नस्थिते सुरगुरौ षष्ठे वा शीतरोचिषि ।
दशमे वसुधाधाम्नि मप्तुः सिद्धिरनुत्तरा ॥ ६८ ॥
सिद्धिःस्याल्लग्नगे जीवे षष्ठे शुक्रेऽष्टमे रवौ ।
सचिवाप्तिर्गुरौ लाभे कर्म्मनिस्थार्कपुत्रयोः ॥ ६९ ॥
विदधाति शुभाय यासितांशुभखेचरलग्नसंस्थितैः ।
अशुभैरशुभं महर्षयः स्थिरलग्नेऽप्यशुभम्प्रचक्षते ॥ ७० ॥
भङ्गःशनीन्दुभौमेषु धर्म्मधीलग्नवर्त्तिषु ।
मृत्युःस्यादुदये भौमे द्रष्टयोश्चन्द्रमन्दयोः ॥ ७१ ॥
मृत्युं मृत्युगयोर्मन्दभौमयोर्लग्नगे रवौ ।
रवीन्दोस्तद्वदेवार्यं दुश्चिक्यनिधनस्थयोः ॥ ७२ ॥
मप्तुर्नाशं स्मरस्थैश्च रवीन्दुवसुधात्मजैः ।
क्षुन्मारश्चारिवृद्धिश्च विलग्ने भृगुभौमयोः ॥ ७३ ॥
लग्ने कुजेन्दोःषष्ठे च शशाङ्कसुतशुक्रयोः ।
वधःस्यान्मन्त्रिणःसूर्ये निधनस्थानवर्त्तिनि ॥ ७४ ॥
मप्तुःसुतवधःपापे विलग्नात्पञ्चमोपगैः ।
भङ्गःस्याल्लग्नगे भौमे सेन्दौ मन्दावलोकिते ॥ ७५ ॥

इति यात्रादेशः ।

———ooo———

दशमोदयस्मरगृहोपगाः शुभाः नगराधिपस्य विजयप्रदाःस्मृताः ।
नवमे जयाय गुरुशुक्रचन्द्रजाः कुजभानुजावपि च भङ्गदौ स्मृतौ७६
क्रूरे विलग्नोपगते तृतीये चन्द्रात्मजे तिग्मकरे चतुर्थे ।
युद्धं भवत्येव महीपतीनां पौरस्तु यस्तत्र विनाशमेति ॥ ७७ ॥
मनुष्यराशावुदये चरे च क्रूरौ भवेतां यदि खेचरेन्दौ ।
यातुर्नरस्याशु तदा विनाशं सौम्यग्रहेष्वेव सुयन्ति सिद्धिम्॥७८॥

१ मन्दाय ।

अनिमिपालिकुलीरघटे यदि स्थितिकृतोम्बुनिविद्विपकस्तदा ।
निगदितःस्फुटमेव पराजयः स्मृतमपक्रमणश्चतुराङ्गिभिः ॥८२॥
लग्ने लाभे कर्म्मणि द्वादशे वा यद्येकोऽपि स्याद्ग्रहःक्रूरसंज्ञः ।
यायी हन्यात्तत्पुरंसंयमीषु क्रूरो नस्यात्तस्य नाशं तदाहुः॥८३॥
लग्नतो ऽभिमुखतश्च खगेन्द्रो जायते दशमभे यदि पापः ।
हन्ति तन्नगरमाशु तदानीं विद्विपांनरपतिर्विजिगीषुः ॥ ८४ ॥
उदयतो यदि लाभगतो भृगुर्गुरुरथोष्णकरोऽथबुधोऽथवा ।
नगरभर्तुरसौ कुरुते तदा विजयमम्बरगस्तु परिक्षयम् ॥ ८५ ॥
उदयगैर्य्यदि वा स्मरवर्त्तिभे र्देशमराशिगतैरथवा शुभैः ।
विजय एव तदा पुरशासितुर्भवतियायिनृपस्य पराजयः ॥८६॥

इन्दोर्भानि नवादितो नवरवेरन्यानि चत्वारि भा
न्यब्जस्यैव तु पञ्चकं परमतो भानोरिमौ चन्द्रभे ।
स्यातां योऽत्र जयार्कभे स्थितजयःस्यान्योऽन्यभागस्थयोः
युद्ध्वा साम्यगतिस्त्वभे स्थितिजुषो नैवास्तियुद्धक्रिया८७
रैक्तयात्व जगतं सामर्गीते सार्द्धविवर्द्धिताम् ।
तामाग्नस्लो हृताहत्वा वर्गे स्वकदमादिषु ॥ ८८ ॥
केतुर्धूमश्च सिंहश्च वृषभश्च खरो गजः ।
काकश्चेतिक्रमाद्विद्यादेकाद्यैःशेषितैरिह ॥ ८९ ॥
काकाश्च खरधूर्म्यैह सिंहकेतुससिध्वजैः ।
उर्द्धोर्धवलिभिःशिष्टैर्वर्गैर्विद्याद्बलाबलम् ॥ ९० ॥
नवाधो द्विगुणास्त्रिघ्नः सर्वदीर्घाश्चकादयः ॥
सप्तावाग् द्विगुणाःसर्व्वे पूर्यन्तेऽपैसदृर्धतः ॥
हत्वा दिनानां शिष्टानां वैषम्याधिकतो जयः ॥ ९१ ॥
दुष्टा सूर्य्यस्थिता तारा ततस्त्रिविभागतः ।
दुष्टाःशुभाश्च विज्ञेया स्ताराःसाभिजितःक्रमात् ॥ ९२ ॥

---

१ चर्तमिषु । २ स्थिप्तुषोः । ३ सवंपुरस्तवधुर्म्यजम् । ४ मात्स्य-लोलुमा दुर्गादिव । ५ काकश्च ।

तारकाश्चन्द्रजन्मर्क्षाद् गङ्गातल नलाम्बुना ।
विभज्या द्विचतुः पट्टा दृष्टास्तारागणाःस्मृताः ॥ ९३ ॥
कण्टको विष्णुरब्जा च नेत्रं कारण्डकः शिवः ।
सारसश्च भगःकेकी सर्पो नन्दादिगा अमी ॥ ९४ ॥
माग्याम्याप्योचरान्तस्था कण्टकाद्यं क्रमादिमे ।
स्वतिथौ प्रथमोयामाश्रयोऽन्येपां परे क्रमात् ॥ ९५ ॥
आद्यबालकुमारराजवृद्धमृताश्च ते ।
तेषां क्रियागणोयानं बोधःसुप्तिर्मृतिःक्रमात् ॥ ९६ ॥
भोक्तुःस्थितैपुनर्भुक्ते क्रमादृषं शुभाशुभम् ।
त्रीण्यास्ये द्वौ दृशोःकण्ठे चत्वारि त्रीणि बाह्योः ॥९७॥
एकं द्विपार्श्वे चत्वारि पादयोर्भानि जन्मतः ।
रक्षेद् ज्यास्थितं गात्रं भायस्तन्नायुधम्पतेत् ॥ ९८ ।
श्येनमार्ज्जारसिंहश्च भुजङ्गाखुद्विपाःशशः ।
वले भागादि विन्यस्य वर्गाष्टकमिति क्रमात् ॥ ९९
यामार्द्धं सञ्चरन्त्वेते भागारम्भात्प्रदक्षिणम् ।
स्वपराद्यक्षरं ज्ञात्वा कालतर्ष्यादि विग्रहम् ।
मिथो बलाबलज्ञानाद् युक्तियुक्तो विधिःस्मृतः ॥१००
त्रयो दण्डास्त्रिशूलाग्रास्त्रिर्य्यगूपट्टदण्डसंयुताः ।
द्वौ द्वौद्विपार्श्वयोर्विन्दु मध्यदण्डस्त्रिशूलवान् ॥ १०१ ।
मूर्ध्नि मध्यमशूलाग्रे विन्यसेद्रानुतारकाम् ।
ततःसाभिजितस्तारा वामेनैव निवेशयेत् ॥ १०२ ॥
मध्यशूले त्रिजन्मर्क्षे पतितं मरणावहम् ।
क्षतिदं शेषशूलेषु तिर्य्यक्शम्य बलप्रदम् ।
जयावहः स्याद्विन्दुस्थं पश्चाच्छूलेषु भङ्गदम् ॥ १०३

इति विजयादेशः ।

---

१ भागः । २ त्रिपण । ३ शोः । ४ स्यात्मिन्नुस्याम ।

उदये नरराशिगाःशुभा यदि वायव्ययवार्सिनस्तदा ।
भवेदन्नृपसिद्धिमूर्ध्वतः द्विननुस्थैरशुभैश्चिरोचिताम् ॥१०४॥

सौम्याःसौम्यालोकिताः केन्द्रयाताः
पुंलग्नस्थाःमीतिमुत्पादयन्ति ।
पापाःपापैर्वीक्षिताः खेचरेन्द्राः
तेष्वेव स्युः तत्समुच्छन्ति हेते ॥ १०५ ॥

ददाति वित्तं विजयी यदि स्याद् क्रूरस्मरक्षेत्रगतःखगेन्द्रः ।
क्रूरे विलग्नोपगते कृतोऽपि क्षितीशयोर्भेदमुपैति सन्धिः॥१०६॥
सन्धानमापोक्लिमभाजिसौम्ये शुभेऽथ लग्ने शुभवीक्षिते च ।
विनैव सन्देहममुत्र योगे महीपतीनामिति कीर्त्तयन्ति ॥१०७॥

इति सन्धानादेशः ।

लग्नाद्द्वितीये यदि वाष्टमर्क्षे
पापापदम् बिभ्रति सप्तमे वा ।
तदा दिशेदाश्रयणीयनाशं
प्राणमयार्णं यदि वापि दद्यात् ॥१०८॥

अर्थच्छेदो वित्तगैस्तस्यपापैर्जामित्रस्थैर्विभ्रमं कीर्तयन्ति ।
रन्ध्रस्थानस्थायिभिःस्वव्यमृत्वं तस्मादेतद्वर्ज्जयेद्यत्नतोऽर्थी१०९
द्वितीयसप्ताष्टमगैर्विलग्नाच्छुभैर्भवत्साश्रयणीय एव ।
आरोग्यमर्थस्सुखसम्पदश्च मीतिस्त्ववाटेव तयोर्नृपस्तोः ॥११०

इत्याश्रयाणीयादेशः ।

अञ्जनायतनपञ्च दकाणे सर्पवेष्टिनननावय लग्ने ।
चन्द्रसौरसहितेऽथ विलग्ने बन्धनं नियतमनः कथयन्ति ॥१११॥

---

१ तदादिशेत् । २ अञ्जनायतनस्याद्दकाणे ।

पूर्णः शशाङ्को यदि सप्तमो वा त्रिकोणगो वा [illegible] ।
[illegible] ॥११६॥
[illegible] वा [illegible] वा ।
[illegible] यथा गुरुः [illegible] ॥११७॥
[illegible] गुरुणे [illegible] ।
[illegible] पुनः [illegible] ॥११८॥
यदि [illegible] यदि [illegible] ।
[illegible] ॥११९॥
[illegible] यदि [illegible] ।
[illegible] प्राणविनाशमेति ॥१२०॥

---

१ [illegible] ।

गृद्धकोल्वेदनाभुजगेन्द्रवेष्टितो यदि भवन्ति दृकाणम् ।
क्रूरतां परिगते मिनरश्मौ रन्ध्रभाजि मरणं कथयन्ति ॥१२१॥
मरणमाशु करोत्यशुभैः कृता धुरधुराचतुरस्रमाधाष्टिताः ।
बल्युतैस्तु शुभैरवलोकिते शशिनि गात्रिभवां कुरुते रुजां॥१२२॥
सौम्यैर्दृष्टः सूनुरम्भोजबन्धोर्यंयराशिश्चारितोऽसौ हिनस्ति ।
[1]इतिक्रूरालोकितस्तस्य प्राणान् क्षिप्रं रोगी दैवरोगविनैव १२३

लग्ने लाभे पञ्चमे सप्तमर्क्षे
शत्री धर्म्मे कर्म्मभे विक्रमे च ।
सौम्यारोगञ्चाशु कुर्य्युर्निवृत्तिम्
पापाः पुंसः पञ्चतामानयन्ति ॥ १२४ ॥

यदा जन्मगतश्चन्द्रो भानुस्सप्तमराशिगः ।
पौष्णकालः सविज्ञेयस्तदा स्वासं परीक्षयेत् ॥ १२५ ॥
पादार्द्धदिनहोरात्राण्यके नाड्यास्ततोऽनिलाः ।
नाममारभियोज्ञेयः समासं जीवयेत् क्रमात् ॥ १२६ ॥
द्वित्रिचतुर्दिनादष्ट पट्चतुर्वत्सरस्तथा ।[2]
मौननात् तु सुखी नारी स्मरचौरसुरादिना ॥ १२७ ॥
त्रिवत्सरं पट् त्रिचतुरद्वयेकमासश्च जीवयेत् ।
तिथिकाष्टाशरद्वयेकं दिने जीवेत्ततोऽधिके ।
आयुः कल्पेष्वनुक्तेषु कल्प्यं त्रैराशिकं क्रमात् ॥१२८॥
वीक्ष्यानिमसः स्वच्छायां पश्येन्निर्मलमम्बरम् ।
स्वकछाया दृश्यते स्वेता पापघ्ना तमनुकारिणी ॥१२९॥
समेच्छिरो भुजाकण्डेदेहार्द्धघ्नीद्वयैविना ।
पट्त्रिकव्येकमासार्द्धदशपञ्चदिनान्मृतिः ॥ १३० ॥

---

१ हन्तिक्रूरालोकितस्तस्य तस्य प्राणान् क्षिप्रं रोगिणो रोगिणां वा । २ चतुर्वितसरान्तथा । ३ माणण्येक ।

काकारुणकपोतादिर्यमाराहति निर्भयम् ।
सलिले चक्रचापं वा यःपश्येन्न स जीवति ॥१३१॥
ऊर्ध्वार्द्धश्चक्षुपोभङ्गं मर्द्दे न्यत्र न दृश्यते ।
ज्योतिश्चेत्पट्त्रिके द्व्येकमासिकं तस्य जीवितम् ॥१३२॥
दर्पणे वा जले रूपं विकृतं यत्समीक्ष्यते ।
यस्याङ्गं शवगन्धं वा मासार्द्धं तस्य जीवितम् ॥ १३३ ॥
कर्णौष्ठौ चलितस्थाना यस्य वक्रा च नासिका ।
कृष्णजिह्वा चलो मेरुः पट्सप्ताहं स जीवति ॥ १३४ ॥
जिह्वाग्रं दृष्टपूर्व्वं यो न पश्येत् सःत्रिसप्तिकः ।
रुद्धश्रवाः कर्णघोषं नश्यवत्वाशु गच्छति ॥ १३५ ॥
द्विधाप्लुवे जले दीपशान्तोर्निर्गन्धतस्तथा ।
अङ्गुष्ठगुल्फयोर्मध्ये मणिवन्धध्वजादिषु ।
वायोरस्फुरणं मृत्युः मांशुवर्षाच पृष्ठतः ॥ १३६ ॥
द्विधा वा दृश्यते दीपो ज्वालायार्धस्तथापि वा ।
यस्यैव प्रतिभागः स्यात् तस्य मृत्युः पुरः स्थितः ॥१३७॥
पट्त्रयद्व्येकमासार्द्धमासपञ्चाहजीवितः ।
नष्टम्पूर्व्वादिदिक्ष्वन्नं छिद्रितं धूमसंकुलम् ॥ १३८ ॥
भाति विम्बं क्रमाद्भानो रायुर्ज्ञात्वैव चात्मनः ।
दानं क्षेत्रप्रवेशादिं कुर्य्यात्मकर्म्मधीधनः ॥ १३९ ॥

इति जीवोपद्रवादेशः ।

सितेन्दुयुक्तेषु नदीक्षिनेषु वा कुलीरगौ तौल्लिषु जायते नृणाम् ।
कुमारिकालाभ इतिमनसते परामराद्याः मयंम महर्षयः ।१४०।

---

१ मर्द्दन्यत्रानिर्द्दिश्यते ॥ २ द्रष्ट ॥ ३ लिङ्गाप्त्यं । त्रिदाऽस्थं ।
४ स्थिताः ॥

युग्मर्क्षगोदानवराजपूज्यः सुधामयूखो द्विपदाङ्गनांशः ।
वीर्य्यान्वितो लग्नमवेक्ष्यमाणो कुमारिकालाभकरःप्रदिष्टः १४१
लग्ने यदि स्याद्युवतिस्त्रिभागस्तत्रापि वा स्याद्यदि योषितांशः ।
दृष्टः सितेनामृतरोचिषा च भवेत्तदासौ वनिताप्तिकारी ॥१४२॥
जामित्रविचापगतो विधत्ते दृष्टःशशाङ्कः सुरपूजितेन ।
स्त्रीलाभमिष्टं सहितोऽथ पापैर्दृष्टोऽथवा तैस्तमसौ निहन्ति १४२
केन्द्रत्रिकोणोपगताःसमस्त शुभाश्च सौम्याःप्रविलोकयन्ति ।
यदा तदासौ लभते सरूपां जायां विरूपामपि पापधिष्ण्यैः१४४
स्त्रीराशिस्थग्रहा लग्ने स्थिरयोषिद्ग्रहांशकाः ।
पश्यन्तः कन्यकालाभकारिणःस्युरसंशयम् ॥ १४५ ॥
वरलाभोऽपि कन्यानामेवं स्यादितिसूरयः ।
परं नराङ्गद्रेष्काणैः पुमांसःपुंग्रहैरपि ॥ १४६ ॥
लग्नतोरिमदधीसहजायेष्विन्दुरर्कगुरुभूसुतदृष्टः ।
स्यात् करग्रहकरो वनितानां केन्द्रधर्म्मसुतभेष्वथ सौम्यः १४७

इति कन्यावरलाभादेशः ।

वृषकेसरिकन्यकालिनः सुतधामाश्रयिणो भवन्ति चेत् ।
२ उदयाच्छशिनो सितोऽथवा तनयाल्पत्वमुपैति पृच्छकः॥१४८॥
शुक्रार्केन्दुसोणिजे स्वांशकस्थे
लग्नस्थे चापसगे वा सुरेडये ।
मण्डुर्निःमन्देरमाहुस्तदानीं
स्वापत्यत्वं काश्यपाद्याःमुनीन्द्राः ॥ १४९ ॥
पुत्रस्थानाधीश्वरो यावता स्वां
कालेनाशाम्याप्नुयात् खेचरेन्द्रः ।

---

१ पक्षाद्यः । २ स्थिताः । ३ स्यात्करग्रहदो । ४ शुभसद्म । ५ मन्दो

तावानास्थिन् कीर्तितो गर्भवृत्तेः
कालःस्त्रीणां प्रश्नशास्त्रार्थविद्भिः ॥ १५० ॥

इति गर्भसंभवादेशः ।

लग्नार्कगुर्विन्दुभिरोजराशौ नरांशके सुप्रबले नृजन्म ।
सौम्यांशयुक्ते यदि कन्यकानां जन्म प्रदिष्टं मुनिभिःपुराणैः
विषमे जीवतिग्मांशू स्यातां पुरुषजन्मदौ ।
युग्मे सितेन्दुभौमार्काः कन्यकोत्पत्तिदायिनः ॥ १५२ ॥
विषमोपगते विलग्ननाथे रविपुत्रे सुतजन्म निर्दिशेत् ।
समवर्तिनि तत्र कन्यकानां प्रसवं गर्गमुखाःपुनर्विदुस्ते ॥

स्यात्पुंवर्गे लग्नगे वीर्ययुक्ते
सूतिः पुंसः पुंग्रहालोकिते च ।
युग्मेनार्घ्या स्त्रीग्रहालोकभाजी
श्रोपेते तु स्त्रीभवेद्गर्भयुक्ता ॥ १५४ ॥
सौम्योपेतः सौम्यदृष्टाष्टमर्क्षे
स्थायी नाथः पङ्कजानां यदि स्यात् ।
तस्माद्देशादन्यदेशे तदानीं
प्राप्तो वाच्यः प्रश्नकालेऽस्य तातः ॥ १५५ ॥

इति पुत्रस्त्रीजन्मादेशः ॥

———o———

चन्द्रार्कयोःस्मरगृहोपगतौ सितार्कौ
लग्नात् सुखाष्टमगतौ यदि वा भवेताम् ।
यद्वद्द्वितीयसहजोपगताविमौस्तां
स्यात्प्राप्तापि प्रबल एव तदाम्बुपातः ॥ १५६ ॥

१ धाता ।

जलराशिगते शुभग्रहे सितपक्षेऽथतृतीयकेन्द्रगे ।
जलराशिगतेऽथवाशशिन्युदयस्थे धुवमादिशेज्जलम्॥१५

पृच्छाकाले वित्तदुश्चिकायोश्चे
देकोराशिर्ज्ञायते तोयसंज्ञा ।
यद्वा तिष्ठेत्तत्र तोयग्रहश्चे
च्छिःसंदिग्धं तोयपातस्तदा स्यात् ॥ १५८ ॥

कुम्भमीनमकराःजलसंज्ञाः कर्किवृश्चिकतुलावृषचापाः ।
सिंहमेषमिथुनप्रमदाख्या राशयोनिगदितागतजलाख्याः॥१५

शुष्काःकुजार्करविजा भृगुनन्दनश्च
शीतद्युतिश्च कथितौ जलमश्रयौ द्वौ ।
स्यादाश्रयस्य यदतःशितरश्मिजन्मा-
तद्वत्तिश्च वचसामपरे यथोक्ताः ॥ १६० ॥

राशीश्वरोत्थे यदि विक्रमे वा शुभेन युक्तो गमने चरेण ।
तदा नदीपूरतरस्य मध्यविशे दिने स्यात् सलिलस्य पातः॥१६

जलवस्रजलेन संयुते पयसोर्वाग्पतनं विनिर्दिशेत् ।
उपरीरितमन्यथा पुनर्बहुतोयं जलसंश्रये विदुः ॥ १६२ ॥

सदाभृतो दिशि यज्ञभृतोऽपि वा मधुरवाग्गलिभुग्यदि वासते
समभिपृच्छति देहभृति ध्रुवं निपतनं सलिलस्य तदा दिशेत्१६

यदा भवने मार्तण्डेन्दुर्जलर्क्षे शुक्ले पक्षे लग्नगः केन्द्रगो वा ।
सौम्यैर्दृष्टो भूरितोयं विमुश्चत्स्वल्पं पापैश्चन्द्रवद्भार्गवोऽपि १६

शुभेक्षितःप्राप्यपि शीतरश्मिर्भृगोः सुतात् सप्तमराशिवर्ती ।
यद्वार्कपुत्रान्नवपञ्चमस्थः स्मरास्थितोवापि जलागमाय ॥१६६

नदीतीरे कूपे सरसिसरसे पल्वलतटे
समभ्यर्च्य ज्योतिर्विदमरनिदेशेऽपि हरति ।

---

१ जलसंश्रयेविदुः ।

यदा पृच्छेत् पृष्टा जललुलितपा निःस्पृशति वा
यदा सान्द्रं सद्यः प्रकिरति तदाम्भो जलधरः॥१६६॥
तोयासन्नस्तोपकार्योन्मुखो वा
पृष्टा चेत्स्याच्छंस प्रश्नोऽम्बुसंज्ञाम् ।
तोयार्थानां प्रश्नकाले श्रुतिर्वा
यस्मिन् वाच्यं तत्र निर्देश्यमम्भः ॥ १६७ ॥
भानोःशुद्धस्फुटे चन्द्रभागालोकमुपक्षिपेत् ।
मण्डलात्तं समुद्धृत्य शिष्टं वायुस्फुटं वदेत् ॥ १६८ ॥
यदेन्दुस्फुटतुल्योसौ तत्र जीवनराहवः ।
यदि च स्युस्तदालोके वातचक्रं विजृम्भते ॥ १६९ ॥
गतचैत्रादिकान्मासान् दिनीकृत्य तिथिं क्षिपेत् ।
ततो नीतिभृतांस्तारा: स्थितं भवति लिप्तिका ॥ १७० ॥
तत्र ग्रहाणां सर्व्वेषां क्षिपेच्छुद्धस्फुटानपि ।
अयं पिण्डस्फुटो नाम भानुस्थानादिमो भवेत् ॥ १७१ ॥
विशोध्य मण्डलात्तत्र स्थितं विद्युत्स्फुटो भवेत् ।
क्षिप्त्वात्र ग्रामचट्कं तत्र चक्रेण ताडयेत् ॥ १७२ ॥
ततश्चन्द्रस्फुटःशोध्यः शेषो मेघस्फुटो भवेत् ।
अस्मिन् पिण्डस्फुटादूने वृष्टिर्नास्तीति निर्दिशेत् ॥ १७३ ॥
वृष्टिरस्त्यधिके तत्र कुर्याद्विघटिकामयम् ।
ओजःसं चेद्दिवा वृष्टिः समश्चेन्निशि सम्भवेत् ॥ १७४ ॥
अथवा विकल्प्य पिण्डं पिण्डभोगेन भाजयेत् ।
लिप्तिका दिनतो लब्धं वृष्टिकालस्य निर्दिशेत् ॥ १७५ ॥
मासस्य मार्गशीर्षस्य शाक्ल्ये प्रथमा तिथे ।
पूर्वाषाढाभिनाडेनं मेघगर्भः पर्तास्वनाम ॥ १७६ ॥

१ स्थाता । २ नामवट्कम । ३ पूर्वाषाढा दिवसे ।

ऐन्द्री न स्पृश्य यत्रर्क्षे गर्भश्चन्द्रवशात्ततः ।
मण्डूकसङ्के दिवसे तत्रैव प्रसवो भवेत् ॥ १७७ ॥
सितपक्षभवःकृष्णे कृष्णपक्षभवःसिते ।
दिवाभवःक्षपायाश्च क्षपाजातो दिवा भवेत् ॥१७८॥
सन्ध्याजातश्च सन्ध्यायां पौरस्त्यः पश्चिमे भवेत् ।
एवं दिशश्च सुव्यस्तान्मरुतश्च प्रकीर्त्तितम् ॥ १७९ ॥
मार्गशीर्षादिमो गर्भो ज्ञेयो मन्दफलःसदा ।
तथा पौषसितोद्भूतो गर्भः सूते फलं मनाक् ॥ १८० ॥
पौषस्य कृष्णमारभ्य क्रमाद्गर्भःप्रतिष्ठितः ।
श्रवणस्य सितं प्राप्य श्रवेदाकार्त्तिकोदयः ॥१८१॥
पूर्व्वाषाढं गते भानौ जातो गर्भस्ततो रवेः ।
आर्द्रये प्रयाणात्प्रत्येकं त्रयोदशदिनश्रुतिः ॥ १८२ ॥
शुक्रोदयर्क्षात्प्रभृतिक्रमेण वृष्टिर्भवेद्द्वादशभेषु मध्यम् ।
षट्केतनः कष्टतमा ततोपि मासास्यते सा नवतारकेषु ॥१८३॥
स्निग्धावलक्षबहुलं परिवेशचक्रं सूचिक्षुरोपरचितं पटलं घनानाम् ।
शुद्धं प्रसन्नशशितारकमम्बरश्च काकाण्डमेचकमुपन्निशि वायुगर्भे८४
सन्ध्याशुभामत्स्यसुरेन्द्रचाप निर्घोषविद्युत्प्रतिसूर्य्ययुक्ता ।
नादाःप्रशस्ताःशिवशक्रसोम दिग्भागगानां मृगपक्षिणाञ्च ॥८५॥
पैत्रे भाद्रपदश्चान्द्रे वैश्वे सार्पे च वारुणे ।
आप्ये स्वातौ च रुद्रे च गर्भो बहुजलप्रदः ॥१८६॥
निहतस्त्रिभिरुत्पातैर्गर्भःक्षरति नूतनः ।
युक्तयोर्दृष्टयोःसौम्यैः शुभो गर्भोऽर्कचन्द्रयोः ॥ १८७ ॥

---

१ तस्पृश्ये । २ श्रवेत् । ३ प्रमेत् । ४ फलम्मनाक । ५ तत्रयोदशदिनभुतिः । ६ कशाम्बरश्च । ७ मुसन्ति सिवागर्भे ८ दिग्भागावलम्र मृगपक्षिणाञ्च ।

क्रूरग्रहसमायुक्ते चन्द्रे च द्वादशात्मनि ।
गर्भःप्रादुरभूद्योसौ क्रूरकाशनिमत्स्यदः ॥ १८८ ॥
गर्भकाले घनानाञ्चेदतिवेलं प्रवर्षणम् ।
गर्भध्वंसाय निर्दिष्टं गार्ग्येन मुनिना परम् ॥ १८९ ॥
विरसं वारिवैमल्यं दिशां चलनविक्रियाम् ।
गोनेत्राभं वियद्रेकरमितश्च घनागमे ॥ १९० ॥
मार्ज्जारानखरैर्भूयो विलिखन्ते भुवस्तलम् ।
बध्नन्तः शिशवःसेतुं सूचयन्ति घनागमम् ॥१९१ ॥
समलो मिश्रगन्धश्च लोहानां मत्स्यसम्प्लवः ।
गिरयोऽञ्जनचूर्णाभा वाष्पसंरुद्धकन्दराः ॥ १९२ ॥
परिवेशश्च शशिनः कुक्कुटेक्षणसन्निभः ।
दृक्षाग्रेक्षकलासश्च नभस्तल विलोकनम् ॥ १९३ ॥
गवामूर्ध्वं रविप्रेक्षा शशीव मधुसन्निभः ।
मतीन्दुश्च दिवारुद्रकोणे विद्युद्विजृम्भणम् ॥ १९४ ॥
व्यवायश्च भुजङ्गानामधिरोहश्च शाखिषु ।
छोदणश्च तृणाग्रेषु न चिराद्वृष्टिकारणम् ॥ १९५ ॥
पिपीलिकानां पण्डानामन्तरेण विमर्दनम् ।
स्थानादन्यत्र चलनं गवाश्च विविधप्लुतम् ॥ १९६ ॥
स्तनितश्च निशीथिन्यां दिवा मध्येत्र विद्युतः ।
दण्डवद्विद्युद्योतं पौरस्त्याच्चीनयो मरुत् ॥ १९७ ॥
पांशुस्नानं विहङ्गानां कृता या तपस्यतु ।
उदयास्तमयेमिन्द्वार्या सपरिवेशकौ ॥ १९८ ॥
मयूररुतापन्न प्रातस्समानवर्णा यदा ।
जपाकुसुमसङ्काशमूर्तिसूर्यश्च गन्धशालिनाः ।

---

१ निशिरो । २ विविधप्लुतम् ।

मन्मोर्भिमनथमकरन्दउपवराहमीनोपमाः
ममृतपुटमश्रया नियमदाश्च यक्कन्यपः ॥ १९९ ॥
पर्यन्तेषु सुधाशशाङ्कयवन्मामण्डेक्षनालिद्विपः
स्निग्धा नैकपुटासरञ्जनकणा सोपानविच्छेदिनः ।
माहेन्द्रे मभवा. मपान्सवरतः मानीश्च पश्चाद्रवा
ये ते वारिमुचस्सजन्ति नचिरादम्भः मभूतं भुवि ॥२००॥
शनैश्चराद्वा शुक्राद्वा चन्द्रःमाप्यपि सप्तमः ।
पञ्चमो नवमो वापि शनैर्वृष्टिकरो भवेत् ॥ २०१ ॥
ग्रहाणामुदये चास्ते सङ्गमेवाश्च सङ्क्रमे ।
अयनान्ते च पक्षान्ते मायो वर्षति वारिदः ॥ २०२ ॥
सङ्गमे शशिजशुक्रयोस्तथा देवदेवरिपुमन्त्रिणोरपि ।
जीवसोमसुतयोश्च सङ्गमे भूरि वारि दिशतीह वारिदः २०३

मृगकुम्भझषा श्रेष्ठा जलराशिषु मध्यमाः ।
कर्किकन्यातुलाः शेषा अधमाःपरिकीर्तिताः ॥ २०४ ॥
अवग्रहग्रहाःसूर्यसूर्यपुत्रमहीसुताः ।
जलदौ भृगुशीतांशू मध्यमावपरौ स्मृतौ ॥ २०५ ॥
आधाराधेययोः मैत्रे साम्भस्त्वं भूरि वारिणः ।
व्यत्यये जलशोषाय मिश्रता स्वल्पवारिणः ॥ २०६ ॥
चतुर्थो जलराशिश्चेत् स्याद्वा तत्र जलग्रहः ।
चन्द्रभार्गवयोस्तत्र दृष्टिर्वा जलहेतवे ॥ २०७ ॥
आस्यद्रुवकुक्षिकोशेषु मश्नोःस्पर्शो जलोदये ।
हृन्मूर्द्धनासिकावक्षः स्पर्शो मन्दजलाय च ॥
शेषाङ्गस्पर्शने विद्याज्जलाभावंविचक्षणः ॥ २०८ ॥

---

१ मङ्गले ॥ २ भूरिवारिणे ॥ ३ उपालावरिक्त ॥

कूपार्कदेवो नक्षत्रचक्रमालिख्य बुद्धिमान् ।
शुक्रेन्दुस्थानदृष्टिभ्यः जलस्थानं विनिर्दिशेत् ॥ २०९ ॥
पद्यम्बुरहिते देशे वेतसःपश्चिमे ततः ।
हस्तैस्त्रिभिर्जलं सार्द्धे पुरुषे दक्षिणा शिरा ॥ २१० ॥
जम्ब्वा उदकविपिर्हस्तैः शिरापूर्व्वा नरद्वये ।
मण्डूकःपुरुषे लोहगन्धिना[2] मृततो जलम् ॥ २११ ॥
जम्बुद्रुमस्य पूर्व्वेन चल्मीकश्चेत् समीपगः ।
तस्य दक्षिणपार्श्वेच सलिलपुरुषद्वये ॥ २१२ ॥
पश्चादुदुम्बरस्याम्भस्त्रिकरैःपुरुषद्वयैः ।
सार्द्धेऽथपुरुषे कृष्णसर्पश्चाश्मा च तादृशः ॥ २१३ ॥
नार्कोर्य्यमिनककुभस्ततोहस्तत्रये जलम् ।
पश्चात्त्रिभिर्नरैःसार्द्धं सिकतायास्तलादधः ॥ २१४ ॥
वल्मीकाचितीनर्गुण्ड्याः दक्षिणस्यास्त्रिभिःकरैः ।
सपादे पुरुषद्वन्द्वे सलिलं बहुशर्करम् ॥ २१५ ॥
बदर्य्या यदिपूर्व्वेण वल्मीकःपश्चिमे ततः ।
नरत्रयेन सलिलं श्वेता च गृहगोधिका ॥ २१६ ॥
बदरी सफला सा चेत्ततः स्यात्पश्चिमे जलम् ।
नरत्रये सपादे तु पुरुषे दुन्दुभिध्वनिः ॥ २१७ ॥
[3]उदुम्बरःसबिल्वश्चेत्ततो याम्ये करत्रये ।
[illegible] ॥ २१८ ॥
[illegible] पे ।
सपादे सलिलं याम्यां मूषिका पुरुषार्द्धतः ॥२१९॥
विभीतकस्य याम्येन काकुर्य्यदि समीपगः ।
ततःप्राच्यान्नरैःसार्धे सलिलं सरसम्बहु ॥ २२० ॥

---

१ भेमरैय्याः ॥ २ कूपनो ३ उदुम्बरश्च बिल्वश्चेत् ।

कोविदारस्य चैशान्या वाल्मीकःसकुशो यदि ।
तयोर्मध्ये जलं विद्यात् सहार्द्धे पुरुषद्वये ॥ २२१ ॥
वल्मीकनिचितात्सप्त पर्णात्प्राच्यामनन्तरम् ।
पञ्चभिः पुरुषैस्तोयं पाषाणं कुरुविन्दकः ॥ २२२ ॥
सर्व्वेषामेव वृक्षाणामुन्दुरोघस्थितो यदि ।
अधस्तात् सलिलं तस्य सार्धे नरचतुष्टये ॥ २२३ ॥
दक्षिणेन करञ्जस्य काकुस्तस्मात्करत्रये ।
याम्ये नरत्रये वारि कच्छपःपुरुषार्धतः ॥ २२४ ॥
उत्तरेण मधूकस्य वल्मीकं पश्चिमोत्तरे ।
हस्तान् पञ्चक हित्वा जलमध्याष्टपूरुषैः ॥ २२५ ॥
दक्षिणेन सदुर्व्वस्तु वल्मीकास्तिलकस्य चैव ।
ततःप्रतिच्या पुरुषैः पञ्चभिः पूर्व्वतःसिरा ॥ २२६ ॥
पश्चिमेन कदम्बस्य वल्मीको दक्षिणे ततः ।
हस्तत्रयं परित्यज्य षड्भिस्तु पुरुषैर्जलम् ॥२२७ ॥
तालो वा नारिकेलो वा वल्मीकोपचितस्ततः ।
पश्चात् षड्भिःकरैर्याम चतुर्भिःपुरुषैःसिरा ॥ २२८ ॥
दक्षिणेन कपीतस्य वल्मीकश्चेदुदग्दिशि ।
परित्यज्य करान् सप्त सलिलं पुरुषत्रये ॥ २२९ ॥
त्रिवृच्छ्रकरपार्दी च लक्ष्मणा नवमालिका ।
दन्ती च दृश्यते यत्र नृत्रये याम्यतो जलम् ॥२३०॥
अतृणा सतृणा भूमिः सतृणा निस्तृणाथवा ।
पादाहता वा निनदेद्धनं वा वारि सत्र तु ॥ २३१ ॥
खर्ज्जूरिविभिरप्का चेद् यत्र स्याज्जलवर्ज्जिते ।
तस्य पश्चिमभागेन सलिलम्पुरुषत्रये ॥ २३२ ॥

---

१ वल्मीकदिग्विभागस्य । २ ताम्याम । ३ मत्स्येन ।

स्निग्धाश्च या पादपगुल्मवल्यो निश्छिद्रपत्राश्च ततः सिरास्ति ।
पद्मे क्षुरोशीरयुतः सगुन्द्रा काशो कुशो वा नलिका नलो वा२३३
खर्ज्जूरजम्ब्वर्ज्जुनवेतसाःस्युः क्षीरान्विता वा द्रुमगुल्मवल्यः ।
यत्रोदूधनाभाः शुभपत्रनीलाः स्युर्नक्तमालाश्च ससिन्दुवाराः २३४
विभीतको वा मदयन्तिको वा यत्रास्ति तस्मिन् पुरुषत्रयेऽम्भः ।
स्यात् पर्व्वतस्योपरि पर्व्वतेऽन्यैः तत्राम्बुमूले पुरुषत्रये वा॥२३५॥
समीपजैःकाशकुशैश्च युक्ता नीलाच मृद्वत्र सशर्करा च ।
तस्यां प्रभूतं सुरसञ्च तोयं कृष्णाथवा यत्र च रक्तमृद्वा॥२३६॥

कूपःखलो निकेतस्य ग्रामस्य नगरस्य वा ।
ऐन्द्रे भर्तृविनाशाय वह्निकोणे ऽग्निभीतिदः ॥ २३७ ॥
नैर्ऋते बलविध्वंसी वायव्ये वह्नितापदः ।
द्वारवेधं परित्यज्य शेषदिक्षु शुभावहः ॥ २३८ ॥
हस्तामघानुराधा पुष्यधनिष्ठोत्तराणि रोहिण्यः ।
शतभिषजित्यारम्भे कूपानां शस्यते भगणः ॥ २३९ ॥
अञ्जनमुस्तौ शीरैः सराजकोशातकामलकचूर्णैः ।
कतकफलसमायुक्तै र्योगः कूपोदकं शुभयेत् ॥ २४० ।

इत्यधोजलादेशः ॥

———:o:———

होरागतो दिनकरःपरिपूर्णमूर्त्ति
र्दृष्टःसितेन यदि वा त्रिदशार्चितेन ।
नष्टस्य लब्धिमचिराद्विदधातिलाभ
स्थानोपगःप्रबलवीर्य्ययुतःशुभो वा ॥२४१॥
स्थिरे विलग्ने यदि वा स्थिरांशे
वर्गोत्तमे वापि विलग्नयाते ।

१ मल्या । २ सेवीर । ३ सगुन्द्रा । ४ ...स्मि

तत्रैव वाच्यं स्थिरमेवं नष्टं
द्रव्यं स्वकीयेन च तद्गृहीतम् ॥ २४२॥

निर्देश्यमादिमध्यान्ते विलग्नदृष्टैर्द्रेकाणैश्च ।
द्रव्यं द्वारोद्देशे मध्ये भवनावसाने च ॥ २४३ ॥

पूर्णे विधुर्यदि विलग्नगतः शुभो वा ।
मूर्द्धोदये भवति सौम्यविलोकितस्तु ।
नष्टस्य लाभमचिराद् कुरुते तदानीम्
लाभोपगोऽथ बलवान् न शुभेतरश्चेत् ॥ २४४ ॥

तोये वित्ते विक्रमे पञ्चमे वा षष्ठे वा स्यात् खेचरेन्द्रःशुभश्चेत् ।
नष्टं द्रव्यश्चाशु लब्धि तदानीं ब्रूयात्तस्यासन्नदेशे स्थितिश्च॥२४५॥

ब्रूयादेषा खेचरैः कण्टकस्थैः यद्वा लग्नाक्षीदमीपादभावे ।
मध्यादूर्ध्वैद्रेंशकैर्वा विलग्नाद्वाऽन्यस्मिन्नध्वतो योजनश्च२४६

द्रव्यमांशकतश्चौरान् द्रेष्काणैरादिशेत् सुधीः ।
तद्देशकालराशिभ्यो वंशजातिश्च लग्नतः ॥ २४७ ॥

मृगकुरङ्गक्षपाजितुमस्तथा शुभयुता न शुभेतरवीक्षिताः ।
मुषितमर्थचयं विचरन्त्यमी नियतमम्बरमध्यमधिष्ठिताः२४८॥

लग्नं मासाः मापयन्ति स्वकाष्टं मेषाद्याश्चेद्राशयःखेचरास्तु ।
सम्बध्यन्ते लग्नमस्याःस्वकीयं यातं यद्वा वामराधीश्वरा वा २४९

अर्कादंशे विच्युते खाद्विपादशेलैष्टं काङ्गानि मह्नयाक्रमेण ।
स्पर्शगव्यूतिश्चोमहस्ता वितस्तिर्यद्वाप्येवं कीर्त्तयेद्द्गुणानि २५०

द्रेष्काणः स्याद् यत्स्वरूपो विलग्ने
तस्याधीशः खेचरो वापि यारक् ।
वर्णे वर्षे वेष्टिते वा कृतौ वा

---

१ मयूगेतरः । २ तुरङ्ग । ३ कुङ्ग । ४ तस्यादंशः । ५ क्रमेषा ।

तुल्यःस्तेनस्तेन निर्देश्य एव ॥ २५१ ॥

इति नष्टलाभादेशः ।

तत्कालिकस्फुटं लग्नं कूर्य्याल्लिप्तामयं बुधः ।
गोसिंहौ दशभिर्गुण्यावष्टाभिर्मिथुनाष्टमौ ॥ २५२ ॥
सप्तभिश्च तुलामेषौ मृगकन्यौ च पञ्चभिः ।
अनुक्ता राशयःसर्व्वे गुणनीयाः स्वसङ्ख्यया ॥ २५३ ॥
तत्र स्थितग्रहाणाञ्च गुणकारैर्विवर्द्धयेत् ।
जीवे दश कुजे चाष्टौ शुक्रे सप्त विनिर्दिशेत् ॥ २५४ ॥
रवौ शशिनि साम्ये च रविपुत्रे च पञ्चभिः ।
तदवस्तविमं राशिं सप्तभिर्गुणयेत्ततः ॥ २५५ ॥
नच देयाश्चरे लग्ने विशोध्याःद्विशरीरके ।
स्थिरेण देयाःनोशोध्या इति व्याचक्षते ऽपरे ॥ २५६ ॥
सम्प्रदायाद्वयं ब्रूमो लग्नद्रेष्काणनिर्णयम् ।
आदौ दद्यावसजेदन्त्ये मध्येनायं विधिःस्मृतः ॥२५७॥
तत्तद्विधनशेषेण तत्तन्नक्षत्रमादिशेत् ।
केचिन्निधनशेषेषु चराद्युक्तविधिं जगुः ॥ २५८ ॥
कलत्रपुत्रमित्रारिभ्रातॄणां स्थानसङ्ख्यया ।
एकोनराशयस्तत्र देयास्तत्तारकागमे ॥ २५९ ॥
तद्वस्तोदितं राशिं चतुर्धा विनिवेशयेत् ।
दशाष्टसप्तपञ्चघ्नास्ते भवन्ति यथाक्रमम् ।
नव देया विशोध्याश्च प्रत्येकं तत्र पूर्व्ववत् ॥ २६० ॥
वत्सरा ऋतवो मासाः पक्षौ चेति पृथक् पृथक् ।
ज्ञेयाः स्वमानशेषेण प्रथमेऽव्वैव राशिके ॥ ~
द्वितीये तिथ्यहोरात्रं तृतीये मण्डले भ---।

चतुर्थे जन्मघटिकस्ततो लग्नं प्रसाधयेत् ।
ततो ग्रहं परिज्ञाय नेयं दायदशाफलम् ॥ २६२ ॥
अजमकरतुलाकुलीरकन्यास्थितभगनाश्चतुरङ्गुलीषु पङ्क्त्या ।
इह गणयेदधिरूढवर्गराशौ प्रभृति भवे नवमर्क्षकं हि यावत्२६३
यामस्य पूर्व्वभागश्चेद् विलोमात्पश्चराशिषु ।
क्रमात् पश्चषु चान्तश्चेद् यामस्संप्रार्द्धतोऽपरे ॥ २६४ ॥
पादं द्विगुणितं लोकयुक्तछायाविशोधितम् ।
भाजकस्थेन शुद्धार्के भाजिते घटिकादयः ॥ २६५ ॥
तत्रार्कभुक्तिं निक्षिप्य लग्नभुक्तिं विशोधयेत् ।
अशोध्यनीलनीतिभ्यः क्रमेणाभ्यस्य भाजयेत् ॥ २६६ ॥
वर्त्तमानस्य लग्नस्य सिद्धभोगविलिप्तिभिः ।
लब्धं भागादिकं तच्च सवर्णांकस कोविदः ॥ २६७ ॥
अन्तकेन विभज्याप्तमृक्षशेषं चतुर्गुणम् ।
तेनैव भाजयित्वाथ लब्धं पादो विधीयते ॥ २६८ ॥
भूयोऽभ्यासवशादेतत् साधयेद्दैवचिन्तकः ।
भक्ष्याकारविकल्पाभ्यामूहस्तत्र विधीयताम् ॥ २६९ ॥

इति नष्टकादेशः ।

---ooo---

यदिकण्टकवर्त्तिनःशुभाःसूर्य्यादिवैकादशवेश्मगा विलग्नात् ।
धनवद्गृहमादिशेत्तदानीं द्वारं स्वदिशि ध्रुवं वदेद्विधिज्ञः॥२७०॥
यस्मिन् भागे वेश्मनः सन्ति सौम्याः
तत्तद्रूपं संश्रयस्तत्र वास्यम् ।

---

१ यान्तिकेषु । २ मताद्वैभोग्तरे । ३ हन्दवो । ४ स्वामतमी । ५ भवयाध्याय । ६ मुगमन्त्र । ७ द्वारस्थ ।

यस्मिन् पापाः खेचरास्तत्र भागे
शल्यस्योक्तः संश्रयः प्रश्नकाले ॥ २७१ ॥
धिष्ण्ये समग्रेऽप्युदये विलग्ने विनिर्गते चन्द्रमसापि शून्यः।
प्राप्तिर्निखातस्य भवं तदानीं कृतेऽपि यत्ने द्रविणस्य नैव ॥७२॥
दशमे हिबुकेऽथ पञ्चमे दुश्चिक्ये नवमे तथोदये।
यदि सन्ति शुभग्रहास्तदानीम् ध्रुवमत्र द्रविणन्न नश्यति दूरत२७३

इति निधानादेशः।

संकीर्णकादेशमिमं यथावद् गुरूपदेशेन नरो विदित्वा।
नरेन्द्रवांछ्यपमुपैति भूयः सर्व्वेण लोकेन च पूजितःस्याद२७४

इति संकीर्णादेशो नाम विंशोऽध्यायः।

इत्यनवमदर्शनस्थविरस्य कृतौ दैवज्ञकामधेन्वा
मादेशप्रकरणं नाम द्वितीयम्।

एकविंशोऽध्यायः।

वशिष्ठपूर्व्वाःप्रथमे महर्षयो वितस्य मङ्गल्यविधानमूचिरे।
ततःसमादादभिसङ्गशंसनं प्रणीयते किञ्चिदिहोपयोगवत्[1]
याम्यायनं कुलीरादि मकराद्युत्तरायनम्।
शुभकर्म्म सुविज्ञेयमुत्तरायनमुत्तमम् ॥ २ ॥
शुभेन युक्ता करणेन तिथ्या चन्द्रेण योगेन दिनेन तारा।
ग्रहैर्नभिन्ना न युता च पापैरुत्पातशून्या च शुभेषु पूज्या ॥३॥

---

१ मतन्।

कृत्तिकादीनि चत्वारि बुधवारादिषु क्रमात् ।
भानि यान्यमृतं योगं शुभं सिद्धिस्वसाधकम् ॥ ४ ॥
भानौ भानुश्चन्द्रमाश्चन्द्रवारे भौमे दस्त्रं बोधने चानुराधः ।
जीवो जीवे रेवती शुक्रवारे रोहिण्यर्कौ सिद्धियोगो निसर्गात्५
मूलं हरिरुपान्त्यर्क्षं कृत्तिका च पुनर्व्वसुः ।
भाग्यः स्वातिश्च सिद्धत्वं भानुवारादिषु व्रजेत् ॥ ६ ॥
शुक्रे नन्दा बुधे भद्रा भूमिजे च जया तिथिः ।
शनौ रिक्ता गुरौ पूर्णा सिद्धियोगयुता भवेत् ॥ ७ ॥
सूरारवारयोर्नन्दा तिथिर्भद्रेन्दुशुक्रयोः ।
बुधे जया च रिक्तेज्ये शनौ पूर्णामृताह्वया ॥ ८ ॥
कदाचिदेकम्यवना हि वह्निमित्रान्त्यमूलाशततारकाणाम् ।
नन्दा च मन्दारदिनेशवारे चेद्योगमाप्ता स वराख्ययोगः ॥९॥

रवौ हरिश्चन्द्रदिने दिने भं
भौमे च मूलश्च भगं बुधेऽह्नि ।
उपान्त्यभं जीवदिने च शुक्रं
स्वातिस्तथार्कौ शिखिभं शुभं स्यात् ॥ १० ॥

शुक्रेज्यशुभचान्द्रीणामक्षीणेन्दोर्दिनं शुभम् ।
एतेषामेव षड्वर्गो दर्शनञ्च सदा शुभम् ॥ ११ ॥
ध्रुवनक्षत्रमुद्दिष्टं रोहिणी चोत्तरत्रयम् ।
अभिषेकपुरारम्भमभृतीन्यत्र कारयेत् ॥ १२ ॥
उग्राणि त्रीणि पूर्व्वाणि भरणी पैत्रकारकम् ।
विषाग्निशत्रुघातश्च शाठ्याद्यश्चात्र कारयेत् ॥ १३ ॥
अश्विनीहस्तपुष्याणि लघु तत्र विचारयेत् ।
शिल्पौषधविधानानि भूपालङ्कारकादिकम् ॥ १४ ॥

---

१ मूखे । २ द्वय ।

मृदुवर्गोऽनुराधा च चित्रापौष्णेन्दुभानि च ।
सुरसहितवस्त्राद्यं मित्रताञ्चात्र योजयेत् ॥ १५ ॥
विशाखा कृत्तिका चैव मृदुर्तीक्ष्णक्रिया हिता ।
श्रवणादित्रयं वायुरादिसं चरकर्म्मणि ॥ १६ ॥

कुर्य्याद्भवे शुभकरःस्थिरपौष्टिकानि
धर्म्मक्रिया द्विजहितानि च बालवाख्ये ।
सम्प्रीतिमित्रकरणानि च कौलवाख्ये
सौभाग्यसंशयपदानि च तैतिलाख्ये ॥ १७ ॥

ःपिवीजगृहाश्रयजागरजे वणिजे ध्रुवकार्य्यवणिग्युतानि ।
हि विष्टिकृतं विदधाति शुभं परघातविषादिषु सिद्धिकरम्१८
ार्य्यं पौष्टिकमौषधानि शकुनौ मूलानि मन्त्राणि वा
ोकार्य्याणि चतुष्पदे सुरगुरुंद्देशश्च राज्यानि च ।
ागि स्थावरजङ्गमानि हरणं दौर्भाग्यकर्म्माण्यतः
ऽस्तुघ्ने शुभदृष्टिपुष्टिकरणं माङ्गल्यसिद्धिक्रिया ॥ १९ ॥
ण्युत्तराणि श्रवणन्धनिष्ठा प्रजापतिस्तिष्यसराब्धिभानि ।
र्ध्वाननान्येषु विधेयमूर्ध्वरोहोचितं कार्य्यमशेषमाहुः ॥ २० ॥

चित्राश्विनी मृगशिरश्च पुनर्वसुश्च
ज्येष्ठान्त्यहस्त्युपवनान्युपमित्रभश्च ।
तीर्य्यङ्मुखान्युचितमत्र विभक्तिमित्र-
मस्थानमङ्गलकृपीक्रयविक्रयाद्यम् ॥ २१ ॥

मघा विशाखा भरणी च मूलं पूर्वत्रयम्पन्नगकृत्तिके च ।
अधोमुखं प्रोक्तमिदं प्रशस्तमधोमुखं कार्य्यमशेषमेव ॥२२॥

अजमकरतुलाभृत्कर्कटाःपार्श्ववक्त्रा
युवतिमिथुनमीनान्युन्मुखाः कौर्पिकश्च ।

१ सुरगुरुद्देश्य । २ ऊर्ध्वरोहोचितं । ३ कौर्पिकश्च

वृषभकन्यशमिदा वृश्चिकश्चोर्ध्ववक्त्रा
विविधविधिषु युक्ता योजयेद्दृष्टिरूपम् ॥ २३ ॥
अमुक्तमस्मिन्नर्थेव कार्द्धक्षितं रचितं क्रमात् ।
ऊर्ध्वतीर्य्यगधोवक्त्रं भवनं कल्पितं परं ॥ २४ ॥

रुद्राहिमित्रपितृवासवबारिभानि
विश्वाभिजित् कमलजन्मविशाग्रभानि ।
दाक्षौषधीशवरुणार्य्यमभाग्यभानि
एतानि पञ्चदश सन्ति दिवा मुहूर्त्ताः ॥२५॥

इति दिवामुहूर्त्ताः ।

——o——

निशार्य्यभोपान्त्यशाहिलिमिपाश्वि
यमाग्निवेधः शशिभादितिष्याः ।
कृष्णार्कविधानिलभान्यमूर्त्तिः
निशामुहूर्त्ताः कथिताः क्रमेण ॥ २६ ॥

इति निशामुहूर्त्तम् ।

——o——

मुहूर्त्ते नावकाशीनां तुर्यं तुपमुदीरितम् ।
अनुकूलविधिश्चस्य चन्द्रनक्षत्रसद्दिन ॥ २७ ॥
रविना भार्गवःसोमश्चान्द्रो मन्दो गुरुःकुजः ।
वारे षट् पञ्चमस्तेषां भुक्तिःसार्द्धदण्डं घटी ॥ २८ ॥

इति कालहोरा ।

——o——

एक राशौ स्थितश्चन्द्रमसः सम्मुखे [illegible] ।
[illegible] १ २१ ६

---

१ [illegible] । २ [illegible] । ३ [illegible] ।

नरःशुनी मृतमत्तुष्टो यालथ ज्वरितो नृपः ।
भेपार्त्तःशुधितःकामी निद्रालुःरगिकःशशी ॥ ३० ॥
इति चन्द्रावस्था ।

अवस्था शशिनःषष्टिर्नक्षत्रे नाडिकावशात् ।
तत्र मेषादिसंज्ञाःस्युः पञ्चपञ्चकलाः क्रमात् ॥ ३१ ॥
स्थानभ्रष्टस्तपोगिण्यः परनारीरयःक्रमात् ।
गुरुर्नागाधिरूढश्च क्रियाःस्युर्मेषपञ्चके ॥ ३२ ॥
सिंहासनस्थितो राजा मन्त्रिभिः सहितःशशी ।
रिपुहारी च सेनानीर्गुणा वृषभपञ्चके ॥ ३३ ॥
प्राणहर्ता शिरश्छेत्ता पाणिपादनिकृन्तकः ।
बन्धको देवरोपीच दशा मिथुनपञ्चके ॥ ३४ ॥
राजा च देवाध्यायी च स्वापी धर्म्मस्थितःशशी ।
धर्म्मकर्त्ता च पञ्चैताः क्रियाःस्युः कर्कपञ्चके ॥ ३५ ॥
साध्वससम्भवश्चन्द्रो निधिजन्मातुरागतः ।
वाप्ययुक्तोवसञ्चारी क्रियाःस्युःसिंहपञ्चके ॥ ३६ ॥
ज्वरातः पतितस्थानादेशान्तरगतोऽलसः ।
दिशान्त्युचितवित्तञ्च गुणाःस्त्रीपञ्चके क्रमात् ॥ ३७ ॥
आस्थानस्थो भवेच्चन्द्रो मन्त्रिभिःसह मन्त्रयेत् ।
परराष्ट्रगतो द्वेषी गजहस्तौलिपञ्चके ॥ ३८ ॥
समन्त्री युद्धभीरुश्च भयार्त्तो विमभोजकः ।
कृशानुपतितश्चेति क्रियाःवृश्चिकपञ्चके ॥ ३९ ॥
क्षुधारसस्थश्चान्यत्र विचरन् नरमांसभुक् ।
कुदारसहितश्चन्द्रो गुणाःस्युःचापपञ्चके ॥ ४० ॥

१ यालार्यः । २ संज्ञायुः । ३ गुरोनाधिसाधिरूढश्च । ४ [illegible]
पित विस्तश्च । ५ ज्वरार्त्ता । ६ चोपा । ७ नारामांसभृक् ।

विवाहेविभ्रमश्चन्द्रः स्त्रीभिः क्रीडागतस्ततः ।
दूते रतो महाराजः दुःखी मकरपञ्चके ॥ ४१ ॥
शेते रिपुर्नृपःसेव्यः समित्रं क्षितिपस्ततः ।
ध्यानकं मुनिभिःसार्द्धं सजानिघटपञ्चके ॥ ४२ ॥
सुमृष्टानासनश्चन्द्रः प्रवासभयविह्वलः ।
दाता नृसविकलपस्थः क्रियाःस्युर्मीनपञ्चके ॥ ४३ ॥
एवं चन्द्रगुणास्तेषु शुभेषु शुभमाचरेत् ।
सर्व्वदोषाः विनश्यन्ति विशेषनाशनाविधौ ॥ ४४ ॥
प्रश्नकाले च चन्द्रोऽयं शुभो यदि शुभप्रदः ।
इत्येवं शशिनःपष्टिर्वृहस्पतिमते दशा ॥ ४५ ॥
नाडीचन्द्रःस्वोच्चे भवति च दीप्तःस्वस्थःस्वगृहे सुहृद्गृहे ।
मुदितःभानुःशुभवर्गस्थः शक्ता स्याद्व्यक्तरश्मिश्च ॥४६॥
विकलो रविलुप्तकरो ग्रहाभिभूतःप्रपीडितश्चैव ।
पादयुतश्चैव खलो नीचो भीतः समाख्यातः ॥४७॥
शाल्मल्ये कुङ्कुमान्नैस्त्रिकटुकसहितैर्दाधिकान्नैःकपित्थे
रक्तैर्भक्तैः कदम्बे घृतगुणसहितैः क्षीरभक्तैश्च निम्बे ॥
अश्वत्थे पीतभक्तैर्धृतविदलधनैर्नक्तमाले वटाख्ये
कृष्णान्नैःपूतिमांसैः प्रभृतिरविदिनादर्चयेदिक्षु नाथान् ॥४८॥
सीमन्तपुंसवननामविधानमौल
विद्योपनीतकृषिर्बीजलवाग्रहश्च ।
राजाभिषेकनववेश्मपुरप्रवेश
श्राद्धक्रियाःक्रतुभुजाम्प्रतिमाप्रतिष्ठा ॥ ४९ ॥
एतेषां सविता देवः प्रभायोगः प्रभास्ततः ।
ततःप्राह्णे च मध्याह्ने कर्त्तव्यः शुभकाङ्क्षिभिः ॥ ५० ॥

---

१ विस्वच्छः । २ तिकलपस्थः । ३ विलद्दसर्णैः ।

अङ्कुरार्प्पणमाधानं विवाहः शिशुभोजनम् ।
एतेषां चन्द्रमा देवः कर्त्तव्यस्तु ततो निशि ॥ ५१ ॥
पूर्व्वाह्णे वापराह्णे वा स्नानञ्च श्रुतिवेधनम् ।
केचिदाहुर्दिवारात्रावभिषेकविधिं विदुः ॥ ५२ ॥
यात्रावस्त्रचिकित्साद्यः दिवा रात्रौ च सम्मतः ।
तत्र तत्रोचितस्थाने न विशेषविधिर्य्यदि ॥ ५३ ॥
कन्यानां वरणे चैव तथा पुंसवनेऽपि च ।
सीमन्ते वालभुक्तौ च मूढशुक्रो न दोषकृत् ॥ ५४ ॥
मासि कृत्सेषु कार्य्येषु मूढत्वे जीवशुक्रयोः ।
नदोषकृच्चदामासलक्षणं वलवद्यतः ॥ ५५ ॥
मङ्गलानां हि सर्व्वेषामङ्कुरार्प्पणमादितः ।
विधेयं विधिवत्तस्मात्तदत्र प्रतिपद्यते ॥ ५६ ॥
अङ्कुरार्प्पणमिच्छन्ति मङ्गलप्रारम्भतःपुरा ।
तृतीये पञ्चमे वापि सप्तमे नवमेऽह्नि वा ॥ ५७ ॥

श्रेयो विधातुरनुकूलदिने शुभानां
वारेषु दोषरहितेषु शुभे विलग्ने ।
तारापतौ वलिनि पश्यति भार्गवोऽयं
बीजार्प्पणं मिलितवन्धुजनैर्विधेयम् ॥ ५८ ॥

अश्वत्थपत्रदुर्व्वाभिर्य्युक्तपादाः शरावकाः ।
विशुष्कगोशकृच्चूर्णसिकतापूरिताःशुभाः ॥ ५९ ॥

अध्मानशङ्खगहितासितभूरिभेरी
ध्यात्वा श्रियं भगवतीं भवने कृतार्घ्ये ।
क्षीरप्लुतानि च वपेत्तिलमासकादि-
बीजानि पूर्व्वकथितेषु शरावकेषु ॥ ६० ॥

---

१ कृतार्घं ।

पिपीलिकाद्यैरिह कीटजातैरुपद्रुता वा यदि नोपरूढा ।
शुष्काश्च ताम्राः कुटिला विरूपा बीजाङ्कुरा विघ्नभयं विदध्युः६१
शीतलाह्लादिना दीर्घपत्रपुत्रसमाकुलाः ।
अङ्कुराः सिद्धिदातारो भवन्ति कुटिलेतराः ॥ ६२ ॥
अभितःस्थापयेत्प्राज्ञः साक्षिणे भाविशर्म्मणः ।
तृणाङ्कुरधारावस्तु सर्व्वमङ्गलमण्डले ॥ ६३ ॥
इति सामान्यविधिर्नामएकविंशोऽध्यायः ।

द्वाविंशोऽध्यायः ।

—ooo—

अनभिज्ञातदेशस्य यपस्य न हि पुष्कलम् ।
अतःप्रवक्ष्ये संक्षेपाद्दोषनिश्चयलक्षणम् ॥ १ ॥
द्विदैवताद्यैरुडुभिः क्रमेण
चतुश्चतुर्भिर्मिहिरादिवाराः ।
एकैकशः सम्मिलिता भवन्ति
वियोगविद्वेषमृता मृताख्याः ॥ २ ॥
अर्कादिवाराश्शरवेदशैलनागेन्दुरामद्वितिथिप्रयुक्ताः ।
द्विदैवतान्साजपुरन्दरार्य्य सौरीज्यवह्निश्रयिणोविनाशः ३
वाराःशनिप्रभृतयःप्रतिलोमदस्रा
पौष्णादिभिः सहगतास्तु चतुश्चतुर्भिः ।
योगाःक्रमेण गदिताः स्थिरवर्द्धमान
वार्क्षयव्ययमतङ्गजमोपलानि ॥ ४ ॥
पीयूषशूलनामा च सिद्धिःकाकोऽथ मृत्युकः ।
उत्पातो लम्बकः कम्पो निश्च्छत्रश्च मुद्गरः ॥ ५ ॥

पत्र धीरगतः केतुर्भानोः काकादयस्तथा ।
पुनः कालस्य दग्धसमाननन्दशेन दर्शितः ।
षड्विंशति योगाः स्युः स्वनामसमानम् ॥ ६ ॥
भौमार्कशनयोर्मूल ध्वजहस्ता स्यादातःपरम् ।
क्रमेण नाग गजहस्ता स्पृक्कण्टक एव च ॥ ७ ॥
उत्पाता स्यादुक्तनामानलान्निविधानि षोडश ।
मम एव नक्षत्रा मध्ये पञ्च चतुर्दशम् ॥ ८ ॥
युधापिहितनामाभ्यमहाकण्टकदूषणम् ।
महाज्वनचतुर्विंशमष्टमर्क्षेनिभस्वपम् ॥ ९ ॥
श्रीरामाङ्गिरनाराचं सप्तमं नवमं भम् ।
स्यादि क्रमाद्पगनामिति दोषद्वयं भवेत् ॥ १० ॥
मण्डनं दशम षष्ठं विशर्क्षं शनितारकात् ।
एकादशं पञ्चमञ्च परिघो वक्रराहुत ॥ ११ ॥

अनीतवारा मिहिरादयस्ते
त्रिमह्गुणान्मण्डलतो विशोध्यः ।
तत्रान्तिमाद्या धनरूपमीनाः
काणा अनन्धा इतराश्च ताराः ॥ १२ ॥

सप्तमाद्यपश्चिमःसप्त सौम्ययाम्यश्च राजयः ।
समन्तात् कोष्टचक्रे स्याद् भगनःकार्त्तिकादिकः ॥ १३ ॥
ग्रहाःक्रूराःशुभावाथ यद्रेकायामवर्त्तिनः ।
तद्रेकाभिमुखी तारा महाशूलेति विश्रुताः ॥ १४ ॥
वृषसिंहालिकुम्भानामर्के पञ्चमभागगे ।
षडशीति मुखं नाम सभागःशुभकर्म्मनुत ॥ १५ ॥
श्रीमद्वसुबोधाचार्य्येण सन्दर्भोऽयं प्रकाशितः ।

---

१ यंत्रविया । २ यद्रेकायामवस्थितः।

सुविचार्य्य ततः कार्य्यमारभेत विचक्षणः ॥ १६ ॥
विशाखादित्रयं याम्यमशाङ्कः शङ्करो मया ।
तिथयः शैलवेदार्का निन्दिता रविवासरे ॥ १७ ॥
विशाखादिद्वयं वह्निराप्यादित्रितयं मया ।
तिथयश्चाङ्करुद्राख्याः नेष्टा वारे हिमत्विषः ॥ १८ ॥
विष्णुवारुणदेवेन्द्रवासवाजकपालिनः ।
शराद्रिछिद्रदिक्मह्वयाः तिथयो न शुभाः कुजे ॥ १९ ॥

वसुयमभयमूलान्स्वाजभैश्चान्द्रिवारः
तिथिभिरभिदिशाग्निद्रेर्ककैश्चावयोगः ।
जलधिशशिभगार्द्ररोहिणीभैर्युतो वा
तिथिभिर्ऋतुनवार्णाङ्कैर्युतो जीववारः ॥ २० ॥

पुष्यादिभत्रयं शुक्रो विशाखादिद्वयं विधिः ।
दिक्छिद्राद्रिद्विनागाख्याः स्युस्तिथयो न शुभाः सिते॥२१॥
आर्य्यमादित्रयं पूषा श्रवणाप्यपुनर्व्वसुः ।
तिथयः शैलनागाङ्करुद्राख्या न शनौ शुभाः ॥ २२ ॥

इत्यवयोगः ।

भानुभानुजभौमानां वारवर्गाश्च पापकाः ।
तेषां तु शुभदृष्टस्य भानोर्वारो न दुष्यते ॥ २३ ॥
[1]पड्वेदनागाङ्कदशाष्टभानुविकृद्ध्रभान्वब्धिकराह्वयाश्च ।
विदध्युरेतास्तिथयोऽग्निभीतिं क्रमेण मेषादिगते स्वरांशौ ॥२४॥
भान्वादिवारेषु कृशानुचित्राब्रह्मान्तकार्द्राश्रवणान्स्वयुक्ताः ।
बाणाक्षिपूर्णे चलकामपष्ठीभुजङ्गमाख्यास्तिथयो विषाख्याः॥२५॥

इति विषयोगः ।

---

१ वै । २ पड्येग ।

चतुर्थी नवमी चैव तथैवाथ चतुर्दशी ।
त्रीणि रिक्ता दिनान्येवं पक्षयोर्वर्ज्जयेद् बुधः ॥ २६ ॥
चतुर्नवचतुर्दश्यासचादिमध्यान्ततत्समा ः।
कलास्तत्कालिका रिक्ता भयदा प्राणहारिणी ॥२७॥

इति रिक्ता ।

———o———

तोयर्क्षमाद्यया युक्तमनुराधा द्वितीयया ।
त्र्युत्तराश्च तृतीयायां पञ्चम्यां [1]वह्निपैतृभे ॥ २८ ॥
सप्तम्यां हस्तमूले द्वे अष्टम्यां पूर्व्वभद्रभम् ।
दशम्यां रोहिणीञ्चैव द्वादश्यां [2]सूर्य्यतारका ॥ २९ ॥
विश्वदेवं त्रयोदश्यां वधनक्षत्रमिष्यते ।
शुभकर्मात्र कुर्व्वाणः षण्मासान्मृत्युमाप्नुयात् ॥ ३० ॥

इति वधयोगः ।

———o———

शून्ये रोहिणीदस्रभे द्वे विश्वे चित्रा कृत्तिका माधवे स्युः ।
मासे चादितिभे हि शून्यं स्यादाषाढे वा सम भाग्यभञ्च३१॥
पाढे श्रावणे शून्ययोगः शून्ये रेवसब्धिभे भाद्रपादे ।
त् पूर्व्वाभाद्रपादाश्विनेये मासे वोर्ज्जे कृत्तिका चन्द्रभञ्च३२
विशाखोत्तरभाद्रपादसहैव पौषे शिवभानुभे द्वे ।
तु मूलश्रवणे च शून्ये ज्येष्ठाभरण्यां च तपस्यमासे ॥३३॥

इति मासशून्यम् ॥

———o———

१ वह्निपैत्रभेः । २ सर्प्पतारका । ३ मन्यमाप्नुयात् ।

चैत्रादिषु सिते पक्षे तिथयःप्रथमादयः ।
कृष्णे क्रमाद् द्वितीयाद्या द्वादशा यान्ति शून्यताम् ॥३४॥

इति तिथिशून्यम् ।

———o———

कुम्भश्च मत्स्यं वृषभं यमश्च वस्तं कुमारीमथ वृश्चिकञ्च ।
तुलान्धनुःकर्कटकञ्च नक्रं सिंहश्च चैत्रादिषु शून्यमाहुः॥३५॥

इति लग्नशून्यम् ।

——:o——

भानुस्त्रियतर्षाव शशिरामवह्निपह्ववह्निपह्ववह्निगुणाश्च ताराः ।
कानश्च वह्निमयगाह्निपट्काः सम्पूर्णनेत्राःस्युरथान्ययोऽन्धाः३६

इत्यस्ययोगः ।

——:o:——

शुक्ले विष्टिर्दिवाष्टम्यां पौर्णमास्यां तथा निशौ ।
एकादश्यां चतुर्थ्याञ्च विष्टिःपश्चिमभागगा ॥ ३७ ॥
कृष्णे विष्टिश्चतुर्दश्यां सप्तम्यां पूर्वभागगा ।
दशम्याञ्च तृतीयायां विष्टिःस्यादपरार्द्धगा ॥ ३८ ॥
शुक्लाष्टमी सिते पक्षे गाञ्जिकश्च मिनेनरे ।
विष्टिस्तावत्कालिकालस्तु निशौ यामादिशेषगाः ॥ ३९ ॥
ईदृशे हन्ति प्राककालविधिविष्टिर्दशानिधिः ।
पालनीयो नमो नागो नैव नागी नता पुनः ॥ ४० ॥

इति विष्टिः ।

——:——

एतान्तरद्रामगोदिग्देष्टा नैव विद्गूर्णिता ।
मया पेन्द्रादिगिदिते पापाः मासान्दशो दश ॥ ४१ ॥

व्याघातःपरिघो वज्रं व्यतिपातोऽथ वैधृतिः ।
गण्डातिगण्डशूलानि विष्कम्भो नव पापिनः ॥ ४

इति पापनक्षत्रम् ।

———:o———

आर्द्राशको हस्तधनिष्ठयोश्च द्वितीयपादःशिवसर्पयो
उपान्त्यमाशोर्विषयोस्तृतीये मूले भरण्यां दिनमृत्यु

इति दिनमृत्युः ।

———o;———

चरेषु सप्तमं भानोः स्थिरराशिषु पञ्चमम् ।
उभयोर्नवमं भागं षडाशीति मुखं विदुः ॥ ४४ ॥

इति षडाशीतिमुखम् ।

———ooo———

रविस्थतर्क्षाद्दशमे च सप्तमे त्रिसप्तके पञ्चदशे च भे शशि
रविस्थितांशे न समांशकस्थितः करोति तापं कमलापतेरा
स्थिते भानुस्थभाचन्द्रे चतुर्थे धूमकेतुकः ।
परिधिस्त्रवमे धिष्ण्ये षड्विंशे व्यतिपातकः ॥ ४६ ॥

इति सप्तसूर्यदोषः ।

———:o o o·———

स्फुटे विनिक्षिपद्भानोर्नागहेमधनम्बुधः ।
चन्द्रे सूरसमिद्वह्निर्भौमे धनुरसायनम् ॥ ४७ ॥
बौधे शालदयशाक्रे शौक्रे रोगक्षयाश्रयम् ।
[illegible]मान्दे राहौज्ञानशुभाभयम् ॥ ४८ ॥

विशुद्धमण्डलादेते चन्द्रस्फुटसमा यदि ।
रश्मिदोषांश्च यांस्तेषु शुभकर्म्माणि नाचरेत् ॥ ४९ ॥

इति रश्मिदोषः ।

—१—o—

वामेऽक्षिण मृगशीर्षञ्च दक्षिणेऽक्षणि ह्रुद्रभम् ।
पृच्छे च मूलं मत्स्यस्य लिखेदन्यानि पार्श्वयोः ॥ ५० ॥
अन्योन्याभिमुखर्क्षस्थौ यदि भानुनिशाकरौ ।
तन्नक्षत्रयुगं वेधो न तत्र शुभमाचरेत् ॥ ५१ ॥
त्रिंशत्त्रिंशत्कला भानोः सङ्क्रान्तावभितस्त्यजेत् ।
पञ्च पञ्च दिनान्येव जीवेन्मूढे समन्ततः ॥ ५२ ॥
चिरं मुद्यति चेच्छुक्रः सप्तभान्यभितस्त्यजेत् ।
गुरोः सप्तमराशिस्थस्त्वाजः शुक्रस्तु मूढवत् ॥ ५३ ॥
त्रिशिखं पूर्व्वतः शूलं त्रयं पश्चात्त्रिदण्डकम् ।
लिखेन्द्रोकाष्टकान्तीर्य्यक् तत्र भानुस्थकारकम् ॥ ५४ ॥
मध्यमस्य त्रिशूलस्य मध्येऽन्यस्याथ सव्यतः ।
गणयेंश्च शूलस्यास्तारा नेष्टा पराःशुभाः ॥ ५५ ॥

इति सूर्य्यशूलम् ।

—ooo—

अर्द्धचन्द्राकृतिं कृत्वा तत्र कोष्ठञ्च मध्यमे ।
त्रिशूलं त्रिशिखं तेषां मध्यःपार्श्वद्वये ततः ॥ ५६ ॥
त्रींस्त्रीन् बिन्दुन् विलिख्यात्र मध्यशूलस्य मध्यमे ।
न्यस्यार्कास्थितभं सव्याद् गणं शूलगतं सजेत् ॥ ५७ ॥

इति चन्द्रशूलम् ।

—o—

१ नव ।

नक्षत्रनाडिकातुल्यतिथिर्यत्र समागता ।
तद्दिनं दग्धकार्य्याख्यं न तत्र शुभमाचरेत् ॥ ५८ ॥
रवीन्दुस्फुटयोगार्धं चतुर्द्धां तत्र निक्षिपेत् ।
प्रियं दानं जयं दीपं नवभिस्तानि भाजयेत् ॥
यद्येकमपि शून्यं स्याद्वर्ज्जनीयं हि तद्दिनम् ॥ ५९ ॥

इति चतुर्दोषः ।

———०००———

रवीन्दुस्फुटयोगार्धं सप्तधा विनिवेशयेत् ।
मानं चापं धनं रूपं दानं देयं नेयानीति ॥ ६० ॥
संयोज्य सारसम्भक्ते शून्यं यदि विवर्ज्जयेत् ।
एकमप्यत्र शून्यं चेत्तत्र शुभमाचरेत् ॥ ६१ ॥

इति सप्तदोषः ।

———०००———

ताराग्रहस्य चैकस्य विभक्ते भवनद्वये ।
तिष्ठतश्चन्द्रसूर्य्यौ चेद्व्यतिपातःसराशिजः ॥ ६२ ॥
स्फुटे कमलिनीबन्धौ नीङ्गजन्मधनं क्षिपेत् ।
धूमस्फुटःसविक्षेयः समचक्राद्विशोधितः ॥ ६३ ॥
व्यतिपातो भवेत् सोऽपि नागलोकसमायुतः ।
परिवेश्यो भवेद्येपः पुनश्चक्राद्विशोधितः ॥ ६४ ॥
भवेदिन्द्रधनुस्तत्र निक्षिपेन्नगतोटकम् ।
सकेतुर्नागपुत्राङ्कं क्षिपेन्निर्घातको मतः ॥ ६५ ॥
सैचनागकुलैर्य्युक्तं परिघः परिकीर्त्तितः ।
नागलोकयुतः सोऽपि वांज्ञादण्डोऽभ्युदोरितः ॥ ६६ ॥

इत्यष्टमदोषः ।

———०००———

१ नयानीति । २ पय । ३ जीवात्तदण्डो ।

सच ज्ञानघनायुक्तः प्रथमोऽर्कस्फुटो भवेत् ।
चन्द्रस्फुटसमा एते चाष्टौ दोषाय कल्पिताः ॥ ६७ ॥
भौमाच्छोध्या भवेयुश्चेत् सिंहस्याष्टादशांशकाः ।
तद्युक्ततारकं रक्तस्फुटाख्यं न शुभावहम् ॥ ६८ ॥
तत्तद्वारे समारभ्य भुञ्जीत क्रमशो ग्रहाः ।
कलाश्चतस्रःपादोनं प्रत्येकं प्रतिवासरम् ॥ ६९ ॥
तेषु सौम्यो गुरुःसौरी क्रमादर्द्धप्रहारकः ।
यमदण्डश्च गुलिकस्तेषां भुक्तिं विवर्ज्जयेत् ॥ ७० ॥

इत्यर्द्धप्रहारयमदण्डगुटिकाः ।

———ooo———

नमवरनगनैागी वायुकाया नगज्ञा
नरफलननगनारी दायरेखा नराणाम् ।
घटचटनटचाटी नीरवारानिरत्नं
नयनृपमयतोयं वैरिनागा इति स्युः ॥ ७१ ॥

सङ्ख्याकलानन्तुरगादिभानामितासु नाडीषु गतासु तत्र ।
कलाश्चतस्रो विषनामधेयाः कुर्य्याद्विपश्चात्र शुभं न कुर्य्यात् ॥ ७२

इति नक्षत्रविषघटिका ।

———ooo———

कन्याजमीनधनुषां प्रथमो भुजङ्गो
गोसिंहतौलिघटमध्यम एव गृद्धः ।
युग्मालिकर्किमकरान्त्यगतो वराह-
स्त्र्यंशान् वदन्ति विषमत्र शुभं न कुर्य्यात् ॥ ७३ ॥

इति लग्नविषघटिका ।

———ooo———

१ अश्विन-अश्विनम् । २ नारी । ३ कुट ।

विना द्वितीयां दशमीं पक्षयोरुभयोरपि ।
शुभाःस्युस्तिथयः सर्व्वाः पक्षच्छिद्राहया इति ॥ ७४ ॥

इति पक्षच्छिद्रः ।

---000---

यस्मिन्नास्त्यर्कसंक्रान्तिः संक्रान्तिद्वयमेव वा ।
संसर्पाहस्पती मासौ श्रुत्युक्तौ शुभवर्जितौ ॥ ७५ ॥

इति वर्ज्ज्यमासम् ।

---000---

पञ्चमे भवने सूर्य्याद्रश्मिकूपःप्रतिष्ठितः ।
तस्मिन्नाचरितं कर्म्म स्वामिनाशाय वर्त्तते ॥ ७६ ॥
रविन्दुयोगश्चक्रार्द्धं व्यतिपातोऽथ वैधृतिः ।
चक्रे तु मैत्रपर्य्यन्तं कथ्यते सर्प्पमस्तकम् ॥
ग्रहोऽस्तमेति यत्रर्क्षे तन्मासैः शुध्यति त्रिभिः ॥ ७७ ॥

इति रश्मिकूपः ।

---000---

घटिकाद्वयमृक्षान्ते मासान्ते च दिनत्रयम् ।
ग्रहणे सप्त चाहानि वर्णान्ते पक्षमुत्सजेत् ॥ ७८ ॥
दिग्दाहधूमपरिवेशशिवारुतादौ
सन्ध्याघनस्तनितविग्रहशक्रचापे ।
देवोत्सवादिषु च राजसृतौ हिमान्धे
नैवाचरन्ति शुभकर्म्मविधिं विधिज्ञाः ॥ ७९ ॥
जन्मार्क्षाद् दशमं कर्म्म षोडशं घातमादिशेत् ।
अष्टादशं समुदयं गर्भमेकोनविंशभम् ॥ ८०

---

१ हत्युक्तौ ।

त्रयोविंशञ्च वै नाशं पञ्चविंशञ्च मानमम् ।
एतानि परिवर्ज्जन्ते सर्व्वत्र शुभकर्म्मणि ॥ ८१ ॥
जन्मकर्म्माष्टमेषाणां मित्रमिन्दुर्न दोषकृत् ।
कृष्णादौ योजयेदेतत् सर्व्वं बहुगुणं सति ॥ ८२ ॥
दग्धमालिङ्गितं धूम्रं नक्षत्रं परिवर्ज्जयेत् ।
ग्रहविग्रहवक्रेभ्यः मुक्तःसन्मासतःशुभम् ॥ ८३ ॥

इत्यन्तदोषम् ।

———000———

धिषणाधिष्ठिताद्राशेः द्वादशं षष्ठमष्टमम् ।
भवनं शीतगे याते शकटः कैश्चिदिष्यते ॥ ८४ ॥
उच्यते शकटःकैश्चिज्जीवस्थानान्निशाकरे ।
दित्योद्यस्वसुहृत्क्षेत्रमष्टार्थारिव्ययर्क्षगे ॥ ८५ ॥

चन्द्रे गुरोररिवधौ व्ययराशियाते
जीवोपभुक्तनवभागसमांशकस्थे ।
योगो हि नाम शकटो धथवन्धदः स्यात्
पूर्णस्तदा तदशुभक्षयदश्च एव ॥ ८६ ॥

इति शकटयोगः ।

———o———

अवविषवधयोगाः वन्धनं कण्टकाख्यो
दिनस्मृतिशकटाख्यो ज्वालिका ज्वालिकाग्निः ।
कुहदिनगुलिकाख्या विष्टिसंक्रान्तिरिक्ता
दिनकरशशिशूला वन्धभा शून्यलग्नम् ॥ ८७ ॥
सर्प्पमूर्द्धा व्यतीपातो वैधृतिःसूर्य्यदूषणम् ।
हतयोगश्च नक्षत्रलग्नयोर्विषलिप्तिका ॥ ८८ ॥

१ मद्यार्थे । २ कुश ।

षड्विंशतिरिमे दोषाः दोषेषु वलवत्तराः ।
अवश्यं परिहर्तव्याः सर्व्वमङ्गलकर्म्मणि ॥ ८९ ॥

इति षड्विंशति दोषनाम ।

ये दोषास्तिथिनक्षत्रवारराशिग्रहोद्भवाः ।
ते जीवदृष्टाःक्षीयन्ते मुनिनामारसैन्यवत् ॥ ९० ॥
करणञ्च ततस्तारा तिथिहोरा ग्रहोदयः ।
ग्रहाश्चेति वलीपङ्क्त्या पादवृद्ध्या वलप्रदाः ॥ ९१ ।
स्ववर्गस्थाःवलाढ्याश्च शुभाःकेन्द्रत्रिकोणगाः ।
सम्पूर्णदर्शनाः सौम्याः दृष्टिदोषविनाशकाः ॥ ९२ ॥
दुर्व्वला वहवो दोषा वलिभिःकतिचिद् गुणैः ।
हन्यन्ते योजयेत्तस्मादल्पदोषगुणाधिकम् ॥ ९३ ॥
एषु सर्व्वेषु दोषेषु शुभकर्म्म नचाचरेत् ।
पराभिचारकर्म्मादौ दोषाः सर्व्वेऽपि सिद्धिदाः ॥ ९४ ।

इति दोषप्रवादः ।

इति दोषशुद्धिविधानं नाम द्वाविंशोऽध्यायः ।

त्रयोविंशोऽध्यायः ।

अतःपरं गर्भदशाविधानं मर्णायते तत्र च गर्भदशीनाम् ।
आमेवनं पुंसवनं तथैव सीमन्तकर्म्माणि यथाक्रमेण ॥१॥

उपचये नरराशिसमाश्रिते
हरिणलक्ष्मणि सौम्यनिरीक्षिते ।

मृगदशाम्भोतमासमृतुस्रवं
किल भवेद् दिवि शास्त्रविदो विदुः ॥ २ ॥
चित्रादिसन्स्त्रविश्वेभ्यो नक्षत्रेषु त्रिषु त्रिषु ।
स्वमृत्युर्धननाशश्च दुःखं पतिवधः क्रमात् ॥ ३ ॥
अनुक्तास्तारकाःसर्व्वा योषितां प्रथमार्त्तवे ।
स्वभर्तृबन्धुमित्राणां मन्दा नन्दनहेतवः ॥ ४ ॥
ऋतुस्रावो यदि स्वापे भोगिनी कुलटागतौ ।
आसने सुखिनी नारी भर्तुर्मरणदा स्थिता ॥ ५ ॥
ऋतुरक्ते जपावर्णे पुत्रिणी धनिनी घने ।
असिते दुःखभाग्नारी धूम्रे भाग्यविवर्जिता ॥ ६ ॥
निम्बपत्रभुजङ्गत्वक्श्लेष्मातकदलान्वितः ।
वराङ्गं धूपयेन्नारी रजःपतनकाङ्क्षिणी ॥ ७ ॥
उपचयभवनेन्दौ जीवसौम्यप्रदृष्टे
स्वपति महिमहात्मा राजमित्रं कुजेन ।
रमयति कितवं सा भार्गवेन प्रदृष्टे
भृतकमिनसुतेन स्यात् समस्तैश्च वेश्या ॥ ८ ॥
हरिर्हस्तानुराधा च स्वातिः पौष्णा च वारुणा ।
त्रीण्युत्तराणि मूलश्च रोहिणी चोत्तमा स्मृता ॥ ९ ॥
चित्रादितीन्द्वास्तिष्यास्तुरगश्चेति मध्यमाः ।
जन्मत्रयममायुक्ताः शेषाःशेषे विनिन्दिताः ॥ १० ॥
अष्टमी पर्व्वरिक्ताभिर्वर्ज्जितास्तिथयः शुभाः ।
वारःश्रेष्ठःस्थिरःस्वामी युक्तः दृष्टःशुभप्रदः ॥ ११ ॥
शेषे प्रशस्ताः सौम्यानां वारवर्गौ दयोदयः ।
दशमात्मजयोः शुक्रश्चन्द्रो लग्ने बुधो धने ॥ १२ ॥

स्वांशकं वा स्वराशिं वा सितार्कौ यद्युपाश्रितौ ।
त्रिकोणस्थौ बली जीवो योगोऽयं परमो मतः ॥ १३ ॥
पुत्रार्थिनी पिबेत् क्षीरं श्रीमूलं शवटाङ्कुरम् ।
तद्रसन्नासिदद्याच्च नरस्त्रीपुष्टयोः क्रमात् ॥ १४ ॥
वसुधां न स्पृशेत्पद्भ्यां न स्थीयात्तद्दिने सदा ।
अश्नीयाद्दोषधे जीर्णे सक्षीरं घृतपेशलम् ॥ १५ ॥

स्त्रीणामृतुर्भवति षोडशवासराणि
तत्रादितस्तु परिहृत्य निशाश्चतस्रः ।
युग्मासु रात्रिषु नरं विषमासु पुत्री
मिच्छन्निषेवनविधिं विदधीत धीमान् ॥ १६ ॥

गर्भदोषहरं क्षीरे कतकास्तिपिवेद्वधूः ।
गर्भो न तिष्ठेद्यस्याःसा दग्धा वन्ध्यारजो लिहेत् ॥ १७ ॥
रक्तेऽधिके स्त्री पुरुषस्तु शुक्रे नपुंसकं श्रोणितशुक्लसाम्ये ।
यस्मादतः शुक्रविवृद्धिहेतोः कन्दर्पिकद्रव्यरसं निसेव्य ॥१८
स्रगन्धधूपाम्बरभूषिताङ्गो नाध्मानरूपः क्षुधितो न चापि ।
नारीमृतुस्नानविभूषिताङ्गीं पतिश्च सद्रामपुष्टारमेतः ॥१९॥

इति गर्भदानम् ।

मासे तृतीये शशिवृद्धिपक्षे तिथौ प्रशस्ते भकुले विशेषात् ।
चन्द्रेऽनुकूले कुजजीवभानुवारेषु सत्पुंसवनं विधेयम् ॥२०॥
सौम्ये मघाषाढकभाद्रपादपुष्येऽयमूलादिति विष्णुहस्ताः ।
बुधैस्तुलाष्टाधिकचापमीनामिदोदयाःपुंसवने प्रशस्ताः ॥२१॥
अष्टमस्थाःग्रहाःसर्वे नेष्टा पुंसवने बुधैः ।

---

१ मिच्छन्निषेकविधिं [illegible] पुके

रविमन्दकुजाक्रान्तं मृगाङ्कं सप्तमं त्यजेत्।
विवाहयात्रामासादकार्य्ये पुंसवनेऽपि च ॥ २२ ॥
कुष्टी लग्नगते रवौ क्षितिसुते स्यात् पित्तरोगान्वितो
धातार्तो दिनकृत्सुतेन शशिना क्षीणेन याति क्षयम् ।
ज्ञानी चन्द्रसुतेन शुद्धवपुषा शुक्रेण भाग्यान्वितो
दीर्घायुस्त्वरुणेन्दुना च गुरुणा यज्वार्थशास्त्रप्रदः ॥ २३ ॥
षड्जगन्धारगेयाश्च वीणावेणुस्वनाःशुभाः ।
शङ्खतूर्य्यनिनादाश्च हिताःपुंसवने सदा ॥ २४ ॥
स्थापयेत् सलिलैर्गाङ्गैः सामुद्रैरपि तीर्थजैः ।
पुण्याहैर्वादनिर्घोषैः समन्त्रैरभिषेचयेत् ॥ २५ ॥
शीघ्रन्यग्रोधमूलानि रक्तस्त्रेतेन तन्तुना ।
कार्टीसूत्रवदावद्धा दध्यादापुत्रजन्मनः ॥ २६ ॥
बद्ध्वा गले पुष्करबीजमालामीपानमन्त्राहरणेन सार्द्धम् ।
तस्मिन् दिने सा गुरुगर्भवत्या रक्षा विधेया पुरुषैःसहास्त्रैः २७

जत्वादिरुद्धमशनं दृढमर्तृसङ्गं
सन्ध्यादिनानि सुरसद्मवनप्रयाणम् ।
शय्यामृतप्रसवया गमया च सार्द्धं
नारी ततः प्रभृतिसिन्धुसमागमञ्च ॥ २८ ॥

अपुत्रिणी वा या नारी मायी वा मृतपुत्रिणी ।
विधिरेवा हितं न स्याद् विशेषाद् गर्भरक्षणे ॥२९॥

इति पुंसवनविधिः ।

———ooo———

मासे षष्ठेऽष्टमे वा बलिनि सदधिपे शीतगौ चेष्टरष्टे
पुन्नामर्क्षे प्रयाते नरभवनलवांशोदये गर्भिणीनाम् ।

---

१ शास्त्रप्रदः । २ हाह ।

कुर्य्यात् सीमन्तकर्म्म त्रिदशपतिगुरौ केन्द्रगे
पापान्मन्यायविद्दृ सहजभवनगे गर्भनिष्पादन
प्रजापसैन्दवादित्यपुष्यहस्तोत्तरत्रये ।
पौष्णवासवयोरिन्दुः शुभःसीमन्तकर्म्मणि ॥ ३
तिथयःशोभनाश्छिद्ररिक्ताविष्टिविवर्ज्जिताः ।
शुभग्रहाणां कल्याणवारवर्गोदयोदयः ॥ ३२ ॥
भद्रकर्म्मशुभांशेन्दोर्छिद्रस्थानां सितेज्ययोः ।
पापात्मनायदृष्टश्च शुभःसीमन्तकर्म्मणि ॥ ३३ ॥
यानि पुंसवनोक्तानि विधानानि विशेषतः ।
तानि सर्व्वाणि निपुणः कुर्य्यात् सीमन्तकर्म्मणि

इति सीमन्तविधानम् ।

नवग्रहान् क्रमेणैव सर्षपैःसाक्षतैर्छिखेद् ।
अर्चयेद्धूम्रमालाद्यैः प्रसवेरिष्टमन्दिरे ॥ ३५ ॥
आढरूपकजं मूलं पर्णं वापम्फणोद्भवम् ।
नाभेरधःसमालिम्पेद् प्रसूते प्रमदासुखम् ॥ ३६ ॥
लाङ्गल्याःकाकमाच्याःवा मूलं लिम्पेद् सकाञ्जिकम्
प्रसूते मूढगर्भापि नारीसहजमाशुना ॥ ३७ ॥

इति प्रसूतविधानम् ।

इति गर्भदशाविधानं नाम त्रयोविंशोऽध्यायः ।

चतुर्विंशोऽध्यायः ।

श्रीकौमारदशाविधानमधुना संक्षेपतःकीर्त्यते...

सञ्जातस्य विधिःशिशुग्रहबलिर्बालाभिधानक्रिया ।
वेधःकर्णयुगस्य निष्क्रमविधिर्गेहात्ततः मासनं
सीरश्चेति वयःक्रमेण विधयस्सप्तात्र सन्दर्शिताः ॥ १ ॥
कुमारग्रहनाशाय बालारिष्टजयाय च ।
ग्रहाणां सम्प्रसादाय जातकर्म्म विधीयते ॥ २ ॥
जातकर्म्मविधिं माहुः कुमारे जातमात्रके ।
मात्राभिकर्त्तनस्नानादथवा स्तनपानतः ॥ ३ ॥
त्रिष्वतीतेषु कालेषु शुभयोगे शुभोदये ।
जातकर्म्म ततःकुर्य्यादायुःश्रीवृद्धिहेतवे ॥४॥
तातः शुचिस्नानविभूषिताङ्गः प्रमोदवान् मङ्गलवादवादैः।
आनन्दितः शङ्खमृदङ्गनादैः कलामिवेन्दोस्तनयं निरीक्ष्य॥५॥
दूर्व्वाक्षतप्रसूनधूपदीपैर्नत्वा ततोरिष्टग्रहात्प्रधानम् ।
तद्धान्यपद्मोर्ध्वगतः कुमारमाघ्राय शीर्षे जपमारभेत ॥६॥
लग्नायाहं ददामि त्वां तदह्ने तन्निशे ततः ।
सोऽप्यहोरात्रकालाय सोऽर्द्धमासाय दास्यते ॥ ७ ॥
सम्पूर्णाय मासाय समर्तुभ्यः मदास्यति ।
संवत्सराय ते दद्युरसावब्दशताय च ॥ ८ ॥
तत्तुभ्यमभयं दद्यादित्येवमभयं वदन् ।
माङ्मुखो मूर्ध्नि हेमाम्भः शीकरैरभिषिञ्चतु ॥ ९ ॥
खट्वारोहश्च कर्त्तव्यो द्वादशे दशमेऽथवा ।
षोडशेवापि दिवसे द्वात्रिंशे वापि जन्मतः ॥ १० ॥
बालैः सेव्या वचासाज्या सदुग्धावाथ तैलयुक् ।
यष्टिकां सक्षयपुष्पिं वा बालः क्षीरान्वितां पिबेत् ॥११॥
वाप्यूपमम्पद्द्राक्षायुर्बलं श्रीश्च प्रवर्द्धते ।
वचाज्याग्निशिवावाब्राह्मी शुण्ठी कृष्णा निशागदम् ॥

सर्षपाग्निसैन्धवं बालं मातर्मेधाकरं लिहेत् ॥ १२ ॥

इति जातकर्मविधिः ।

अथ जातदिने वत्सं ग्रही गृह्णाति पश्चिनी
गात्रोद्वेगा निराहारा लालाग्रीवाविवर्त्तनम् ॥ १३ ॥
तच्चेष्टितमिदन्तस्य मन्त्राणाञ्च बलिं हरेत् ।
मत्स्यमांससुराभक्तगन्धस्रग्दीपधूपितैः ॥ १४ ॥
लिम्पेत्तद्वनकीलोध्र मञ्जिष्ठातालचन्दनैः ।
महिषाक्षेण धूपश्च द्विरात्रे भीषणी ग्रही ॥ १५ ॥
तच्चेष्टाकाशनिःश्वासौ गात्रसङ्कोचनं मुहुः ।
साजमूत्रैर्लिपेत्कृष्णा सेव्यापामार्गचन्दनैः ॥ १६ ॥
गोशृङ्गदन्तकेशैस्तु धूपयेत्पूर्व्ववद्बलिम् ।
ग्रही त्रिरात्रे घण्टाली तच्चेष्टाक्रन्दनं मुहुः ॥ १७ ॥
जृम्भनं स्तनितत्रासौ गात्रोद्वेगमरोचकम् ।
केशराञ्जनगोहस्तिदन्तसाजपयो लिपेत् ॥ १८ ॥
नखराजीं निम्बदलैर्धूपयेच्च बलिं हरेत् ।
ग्रही चतुर्थी काकोली गात्रोद्वेगः प्ररोदनम् ॥
फेणोद्‌गारो दिशादृष्टिः कुल्माषैः सर्पपैर्बलिः ॥ १९ ॥
गजदन्ताहिनिर्मोकावाजीमूत्रैः प्रलेपयेत् ।
प्रदूकारितु ग्रही षष्ठी त्रासो मोहप्ररोदनम् ॥ २० ॥
निराहारोऽङ्गविक्षेपो हरोन्मत्सादिकाबलिम् ।
राजीगुग्गुलुकुष्टेभदन्ताज्यैर्धूपलेपने ॥ २१ ॥
मुक्तकेशी ग्रही बालं दिने गृह्णाति सप्तमे ।

---

१ क २ । सासर्वैर्बलिः ।

नादःमरोदनं काशःपूतिगन्धश्च जृम्भणम् ॥ २२ ॥
धूपो व्याघ्रनखैर्लेपो वचामूत्रत्वगामयैः ।
त्रिदण्डी चाष्टमी जिह्वा चालनं श्वासरोदनम् ॥ २३ ॥
दिशानिरीक्षणे देयो मत्स्यादिः सर्व्वतो बलिः
वचालशुनसिद्धार्थहिङ्गुभिर्धूपलेपने ॥ २४ ॥
महामहेसी नवमी तच्चेष्टा वासरोदनम् ।
उद्वेगनोर्ध्वनिःश्वासौ स्वमुष्टिद्वयखादनम् ॥ २५ ॥
बक्रचन्दन कुष्ठोग्रा सर्षपैर्लेपयेच्छिशुम् ।
कपिरोमनखैर्धूपदशमी रोदनी ग्रही ॥ २६ ॥
तच्चेष्टा रोदनं शश्वद् सुगन्धो नीलवर्णता ।
धूपो निम्बेन कुष्ठोग्रारानीसर्ज्जरसैर्लिपेद् ॥ २७ ॥
बलिश्च निर्दरेल्लाजाकुल्माषचरकोदनैः ।
यावत्त्रयोदशाहं स्यादेवं धूपादिका क्रिया ॥२८॥
गृह्णाति मासिकं वत्सं पूतनासकुणी ग्रही ।
काकवद्रोदनं स्वासौ गृध्रगन्धोऽक्षिमीलनम् ॥ २९ ॥
रक्तमूत्रश्च कृच्छ्रेण गोदन्तनखधूपनम् ।
पीतवस्त्रं दिशेद्रक्तं स्रगन्धं तैलदीपनम् ॥ ३० ॥
त्रिविधं पायसं मद्यं तिलं मांसं चतुर्विधम् ।
करजायो यमदिशि सप्ताहं तैर्बलिं हरेत् ॥ ३१ ॥
द्विमासिकञ्च मकुटा वपुःपीतश्च शीतलम् ।
स्तनपानं न रोचेत तच्छुद्धिं मुखशोषणम् ॥ ३२ ॥
श्रीवाचि वृत्तनिष्पन्दाः पायसं तिलतण्डुलम् ।
अपूपमोदनं दीपं पुष्पगन्धांशुकानि च ॥ ३३ ॥
कृष्णानि दीपयेत्तस्य दीपं तैलेन सर्व्वतः ।
धूपयेन्निम्बपत्रैस्तु कुशुम्भलशुनीयुतैः ॥ ३४ ॥
तृतीया गोमुखी तस्याश्चेष्टा निद्रा मरोदनम् ।

गोगन्धो मधुगन्धो वा विन्मूत्रश्रवणं तथा ॥ ३५ ॥
जपाप्रियङ्गु पललं कुल्माषं शाकमोदनम् ।
क्षीरञ्च पिण्डकं दीपं दत्वा प्राच्यं वलिं हरेत् ॥ ३६ ॥
मध्याह्ने पञ्चपत्रेण स्नानं धूप्येत सर्षपैः ।
चतुर्थी पिङ्गला गात्रशोषणं दारुणो रवः ॥ ३७ ॥
विश्रम्भेन पयःपानम्पूतिगन्धः सिता तनुः ।
भुजस्य कम्पनं तस्याश्चिकित्सा न विधीयते ॥ ३८ ॥
पञ्चमी लवना गात्रसादनं मुखशोषणम् ।
श्रद्धया पायसम्पानं पीतवर्णं प्ररोदनम् ।
मत्स्यमांसान्नशाकाद्यैः पिष्टभेदैर्बलिं हरेत् ॥ ३९ ॥
मध्याह्ने दक्षिणाशायां षण्मासे पङ्कजी ग्रही ।
तच्चेष्टारोदनं कुक्षिशूलनं विक्रमस्वराः ॥ ४० ॥
शिखिकुक्कुटमेषाणां मांसं सक्तुकुलत्थकम् ।
मांसोदनं सुरापुष्पगन्धादिस्तैर्बलिं हरेत् ॥ ४१ ॥
शीतला सप्तमे मासे [1]निराहारोऽङ्गमाटनम् ।
दन्तखाद्यादति गन्धः समापान्नसुरातिलैः ॥ ४२ ॥
पद्मादिपुष्पकुल्मापपिष्टशाकैर्बलिं हरेत् ।
अष्टमे यमुनामोहस्तनितं मुखशोषणम् ॥ ४३ ॥
स्फोटिकाःसर्षपाकारास्सर्व्वगात्रेषु कम्पनम् ।
चिकित्सा नच कर्त्तव्या नवमी कुम्भकर्णिका ॥ ४४ ॥
अश्रद्धया पयःपानं तच्छर्दिर्दारुणो ज्वरः ।
रोदनं पाटलो गन्धी मांसं मत्स्यसुरापयः ॥ ४५ ॥
कुल्माषमन्नं पललं गन्धपुष्पञ्च दापयेत् ।
ऐशानीं दिशमाश्रित्य मध्याह्ने बलिमाहरेत् ॥ ४६ ॥

---

१ नीराहारोतमाटनम् ।

तापसी दशमे मासे निराहारोऽक्षिमलिनम् ।
उद्वेदनञ्च गात्राणां पीतं रक्तंमथोदनम् ॥ ४७ ॥
घण्टा पताका पिष्टोत्या मत्स्यमांससुरासवम् ।
सौम्यायां दिशि मध्याह्ने बलिमेभिःसमाहरेत् ॥ ४८ ॥
बलिमेकादेशे मासे ग्रही गृह्णाति राक्षसी ।
ताच्छिद्रं नेत्रयोरन्धं तस्य नैव चिकित्सितम् ॥ ४९ ॥
चपला द्वादशे मासे वासःस्वासश्च चेष्टितम् ।
कुल्मापपुष्पदग्धान्नतिलचूर्णैर्विधानवित् ॥ ५० ॥
माहेन्द्रदिशि मध्याह्ने सप्तरात्रिं बलिं हरेत् ।
एताःस्युर्मासिकं ग्राह्यं पूतनापदपूर्वकात् ॥ ५१ ॥
द्वितीये वत्सरे बालं ग्रही गृह्णाति यातना ।
पतनं रोदनं दाहो निराहारोऽक्षिमीलनम् ॥ ५२ ॥
मत्स्यमांसं तिलं मद्यं गुळं स वोलिका दधि ।
कुल्मापलाजागन्धादिस्तैः प्राच्यां बलिमाहरेत् ॥ ५३ ॥
स्नानं पञ्चदलैर्धूपं केशगोदन्तगोक्षुरैः ।
तृतीये वत्सरे बालं ग्रही गृह्णाति रोदनी ॥५४॥
विन्मूत्रसक्तसंमिश्रज्वरो हस्तस्य कम्पनम् ।
प्ररोदनं शुद्धगात्रं पद्मकेशरसन्निभम् ॥ ५५ ॥
गुलोदनं तिलं पूपं कुल्मापं स्विन्नफलं शूपम् ।
दधिसक्तुफलं लाजा प्रतिमाशालिपिष्टजा ॥ ५६ ॥
एभिःस पुष्पगन्धाद्यैः प्राच्यां दिशि बलिं हरेत् ।
स्नापयेत् पञ्चपत्रैस्तु धूपैराजीफणित्वचा ॥ ५७ ॥
चतुर्थे चटकासोमा ज्वरःसर्व्वाङ्गसादनम् ।
अवीक्षणं मन्दाहारो वामपादस्य कम्पनम् ॥ ५८ ॥

---

१ दध्यन्न ।

तिललाजाश्चकुल्माष मत्स्यमांससुरादधि ।
प्रतिमां फलकस्याञ्च कौवेर्यां दिशि दापयेत् ॥ ५९ ॥
स्नानं पञ्चदलैर्धूपः पिञ्जेन क्षुररोमभिः ।
चञ्चला पञ्चमे वर्षे ज्वरश्वासोऽङ्गसादनम् ॥ ६० ॥
बालस्य तिलकृष्णान्नैः कालेऽनुक्ते बलिं निशि ।
धूपयेन् मेषशृङ्गेण स्नानं स्यात् पञ्चपत्रयुक् ॥ ६१ ॥
पलासोदुम्बराश्वत्थवटबिल्वदलं हितत् ।
धावती वत्सरे षष्ठे वैवर्ण्यं मुखशोषणम् ॥ ६२ ॥
उद्वेजनं बहुमूत्रस्रवणं गात्रसादनम् ।
तिलोद्भवसुरामत्स्यमांसैःपक्वसुरादधि ॥ ६३ ॥
कृसरं पायसञ्चैभिः सप्तरात्रिं बलिं हरेत् ।
स्नानं पञ्चदलैर्धूपो लशुनीकेशरादिभिः ॥ ६४ ॥
सप्तमे यमुनाच्छार्दिनाना हैरोऽङ्गसादनम् ।
मत्स्यं मासं सुरासक्तुकृसरम्पायसं दधि ॥ ६५ ॥
एभिःस बोलिकापूपैस्त्रिरात्रिं च हरेद्बलिं ।
स्नानं पञ्चदलैर्धूपो गोशृङ्गक्षुररोमभिः ॥ ६६ ॥
जाते चेदष्टमे वर्षे निराहारः प्रकोपनम् ।
मत्स्यमांसं दधि क्षौद्रं घृतान्नं पायसं पयः ॥ ६७ ॥
एतैश्च कृसरापूपैर्बलिं दत्वार्द्धरात्रतः ।
चत्वरस्ते तिलैःकुण्डे पञ्चाहममुना हुनेत् ॥ ६८ ॥
कुष्माण्डिनी भगवती रजनी समुदिताधुना ।
ज्ञापयाति मुञ्चदह सरवालकान् गच्छ ॥ ६९ ॥
राजी निम्बदलैर्धूपः कालिनी नवमी ग्रही ।
तच्चेष्टा गर्ज्जनं त्रासो बाहोरस्फो ७०
दूपसद्ध
ॐ मुञ्चपञ्चदहनय

.नेन पूर्ववद्बुध्वा कुर्यात् स्नानं सधूपनम् ।
(ग्रामे कलहंसो स्याद्दाहोऽङ्गकृशता ज्वरः ॥ ७२ ॥
बोलिकापूपदध्यन्नैः पञ्चरात्रिं बलिं हरेत् ।
लेपयेत्तं वचाकुष्ठलशुनैः सर्षपान्वितः ॥ ७३ ॥
धूपं निम्बदलैःकुर्यात् सगोरोमगजाद्विजैः ।
एकादशे देवदूती हासःपानाशनं बहु ।
विकारा बहवोऽङ्गानां नित्यं [1]वल्हीनधावनम् ॥ ७४ ॥
यामियामीतिविन्मूत्रस्रवणं स्वगृहे क्षणम् ।
गात्रोद्वेगोऽक्षिरोगश्च क्रीडनं निष्ठुरं वचः ॥ ७५ ॥
कोद्रवान्नं लाजदधि कुल्मापपूपबोलिकाः ।
पक्वं मांसं स्विन्नमत्स्यं मद्यं पुष्पं हयारिजम् ॥ ७६ ॥
बलिःस्यात् कुंकुमाद्यैःस्यात् स्नापनं पञ्चमाषिकम् ।
धूपयेत्तगरोपेतैर्महिषाक्षनखामयैः ॥ ७७ ॥
बालिका द्वादशे वर्षे श्वासो नयनयोर्गदः ।
काकारवश्च तच्चेष्टा शाककुल्मापसक्तवः ॥ ७८ ॥
बोलिकामोदकापूपसक्तुलाजपयोघृताः ।
गुडं पक्वं मत्स्यमांसं त्रिरात्रं तैर्बलिं हरेत् ॥ ७९ ॥
राजिनिम्बदलैर्धूपो वायसी च त्रयोदशे ।
तच्चेष्टा मुखवाद्याङ्गं सादनं मुखशोषणम् ॥ ८० ॥
रक्तास्रगन्धमाल्याद्यैर्बलिःपञ्चदलैःश्रवः ।
राजीनिम्बदलैर्धूपो यक्षिणी च चतुर्दशे ॥ ८१ ॥
शूलनं ज्वरदाहौच पिबेच्चाभ्यञ्जयेत् घृतम् ।
शाल्योदनं सुरामांसमत्स्यकुल्मापपायसैः ॥ ८२ ॥
सलाजकपर्दैर्धान्यमध्याह्ने त्रिदिनं बलिम् ।
स्नानं पञ्चदलैःकुर्यान्मुञ्चकास्यात् त्रिपञ्चके ॥ ८३ ॥

---

१ वल्कल ।

तचेष्टास्रक्श्रवःशश्वत् कुर्य्यान्नात्र चिकित्सितम् ।
वानरी षोड़शे भूमौ वादो निद्रा सदा ज्वरः ॥ ८४ ॥
पायसं केवलं पूपं कुल्माषं क्रषरं सुरा ।
एतैःसफल्गुपैःकुष्टैः मदोषे त्रिदिनं वलिः ॥ ८५ ॥
स्नानं पञ्चपत्रेण धूपनं चन्दनेन च ।
पद्मगन्धीसप्तदीशे गात्रोद्वेगःभरोदनम् ॥ ८६ ॥
मुश्चामीतिवचोहासः स्नापयेत् पञ्चपत्रकैः ।
कुल्माषक्रषरापूपातिलापिष्टान्नफल्गुपैः ॥ ८७ ॥
सलाजदधिभिःमाच्यां मध्याह्ने त्रिदिनं वलिः ।
धूपेनवाजगोश्रृङ्गैः कुमारी वालिका ततः ॥ ८८ ॥
पूर्व्वाश्च वर्षिका ग्राह्यं कुमारीपदपूर्व्विका ।
तच्चेष्टा वमनं स्वासो निराहारोऽङ्गसादनम् ॥ ८९ ॥
नास्ति तस्य चिकित्सैवं मोक्ता वालग्रहाःपृथक् ।
ओंचामुण्डे सावरीकण्टनकेशी भगवति ह्रींहुं ॥ ९० ॥
मुश्च रक्षां कुरुकुरुवलिं गृह्णफट् ।
वालग्रहेषु वलिदानकृदेषमन्त्रः ।

ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च स्कन्दो वैश्रवणस्तथा ।
रक्षन्तु त्वरितं वालं मुञ्चयन्तु कुमारकम् ॥ ९१ ॥
नीराजनाय वलिकर्म्मविधौ स्मृऽतोयम् ।

ह्रींकुष्माण्डकारिणं दूषणा
भगवती चामुण्डेओंमुश्च ॥
दहसरवालकान् गच्छ गच्छ
होमंतिलाविभिरत्रैःकरोतु मन्त्री ॥
चामुण्डे नमोहिन्येषु ओंह्रींदुष्टग्रहानहुं तत्र ।
गच्छन्तु गुग्गुका पत्रस्थानकुरुकुरु स्द्रो ज्ञापयति ॥

स्यात्सर्व्वकर्म्मक्रमपञ्चवर्गोभिषेके ॥ चण्डी मकरणार्चिनमो
यिनिर्दिष्टाचान्तःमनामार्द्धं शचीवचण्डम् ॥ हुंफट्
शिरोऽन्तो मनुरुपहृन्यादूवान्सप्रदान् वस्त्रसनपादिकर्म ॥
तारात्मयुग्ममुदकं शिर एभिरङ्गैः
शक्तिमना च शिशुना चयनी शशाङ्के ।
अर्द्धेन्दुकैर्यदिरघोवदनैः परीत-
चक्रं तदाशु शिशुरोदनमुत्तीक्षणोति ॥ ९२ ॥

इतिबालग्रहविधिः ।

ब्राह्मणे द्वादशे क्षात्रो दशमेऽहनि जन्मनः ।
वैश्यस्तु षोडशे शूद्रो द्वात्रिंशे नाम कारयेत् ॥ ९३ ॥
उत्तराश्विविशाखायां रेवतीहस्तयोरपि ।
मूलवारुणिपुष्येषु श्रवणादितयोरपि ॥ ९४ ॥
रोहिणीस्वातिमैत्रेषु सोत्सव नाम कारयेत् ।
उल्कावधिष्ण्यतिक्रान्तौ सदाक्रमासनेन वा ॥ ९५ ॥
विदोषास्तिथयःशस्ताः सौम्यवारोदयादयः ।
द्वादशस्थानगा नेष्टाः सर्व्वे स्युर्नामकर्म्मणि ॥ ९६ ॥
राशयस्तु स्थिरश्रेष्ठाः द्विस्वभावाः शुभैर्युताः ।
शिष्टास्तु मशुभाश्चापि नेष्टास्युर्नामकर्म्मणि ॥ ९७ ॥
त्रिषडायगताः पापाश्चन्द्रो लग्नगतःशुभः ।
शुक्रो भवो गुरुःकेन्द्रे व्ययं शुद्धञ्च शोभनम् ॥ ९८ ॥
मेषादिषट्सु युगलोकधनं जयाग्नि
रामद्विकाश्चरगताः कथिताः क्रमेण ।
काद्यास्तुलादिषु च पञ्चसु पञ्चवर्गाः
याद्या भवन्ति लिपयश्चरमे च राशौ ॥ ९९ ॥

---

१ सचती ।

गाङ्गल्याभोपकाराय मारम्भारिःखरःकुरुः ।
गोपाङ्कक्रूटिम्मापकुड्डापीतारःक्रमः ॥ १०० ॥
शान्त्यादिषु त्रिविधः स्वरान्तौ स्वनीयुजौ ।
कनटतपादावर्गाः कुजभृगुबुधजीवभानुपुत्राणाम् ।
शशिनो याया वर्गाः स्वरास्त्वकारादयोर्कस्य ॥ १०१ ॥

सर्वादिमध्यान्तगलौ त्रिकौ तौ
म्लौम्भौजरौस्तौ च गणाः क्रमात्ते ।
भूस्वर्गचन्द्राम्बुवियत्तदग्नि
वायव्यम्बराख्याश्च तथा स्युरष्टौ ॥ १०२ ॥

शुभाःस्युःस्थिरराशीनां क्षितिचन्द्रार्कवायवः ।
चरराशीव राशीनां द्योसमुद्राम्बरानिलाः ।
शोभनाः द्विस्वभावानामिन्दुक्षितिनभोनलाः ॥ १०३ ॥
अहनक्षत्रराशीनामक्षरैश्च गणैरपि ।
सुहृन्नामाक्षरे[1] नाम्ये युग्माक्षरसमाह्वयम् ॥ १०४ ॥
इदं विधानमुद्दिष्टं गीतेऽपि श्लोकबन्धने ।
वीरनाम्नि च मन्त्रे च मित्रेऽपि च विशेषतः ॥ १०५ ॥
बालिकां भूषयेत् प्राज्ञो वलयैः कटिदामभिः ।
अष्टाविंशे दिने चाथ द्वात्रिंशे वापि जन्मतः ॥ १०६ ॥

इति नामविधिः ।

कर्णवेधेऽङ्गहानिःस्यात्तया लक्ष्मीक्षयो भवेत् ।
इति मत्वा न कुर्वन्ति केचिच्छ्रवणवेधनम् ॥ १०७ ॥
अङ्गहानिर्यदि प्राहुः कर्णवेधनमात्रतः ।
कथं नु विदधीरन्ते पूर्वतो नाभिकर्तनम् ॥ १०८ ॥
ततः शास्त्रानुसारेण विधेयं श्रुतिवेधनम् ।

---

१ सुहृत्समाह्वयः ।

जन्मतो दशमे चाह्नि द्वादशे वाथ षोडशे ॥ १०९ ॥
सप्तमे मासि वा कुर्य्यादष्टमे वा विचक्षणः ।
उक्तकालव्यतिक्रान्तावायुग्माब्देऽपि कारयेत् ॥ ११० ॥

पुष्यादितिश्रवणसोमशिवश्रविष्ठाः
तिष्योत्तरद्वयपसहस्तकराः प्रशस्ताः ।
पर्व्वाष्टमीविरहितास्तिथयो विरिक्ता
विष्टीतराश्च शुभदाः शुभवासराद्याः ॥ १११ ॥

इपवर्जाःस्थिराःसर्व्वे न शुभा मकराजहौ ।
मध्यमा अवशिष्टास्तु शोभनाः कर्णवेधने ॥
रन्ध्रारिव्ययगोनेष्टो गुरुःशेषेषु शोभनः ।
सुतरन्ध्रगताःसौम्याः नेष्टाः स्युः कर्णवेधने ॥ ११२ ॥
षट्सप्ताष्टमगः शुक्रो न शुभोऽन्यत्र शोभनः ।
इन्दुस्तृतीये पुत्रस्त्री धर्म्मकर्म्मायगः शुभः ॥११३॥
विशुद्धमष्टमस्थानं पापाश्च त्रिषडायगाः ।
लग्नं दृहस्पतिक्षत्रं शोभने कर्णवेधने ॥ ११४ ॥
अभ्यर्च्य दैवज्ञभिषग्वरेण्यौ समङ्गलं शङ्खमृदङ्गनादैः ।
यथाक्रमं दक्षिणवामकर्णौ पुंसस्त्रियोस्तौ विपरीतवेध्यौ॥११५
कुटजं नरवीरश्च साङ्गलीं चित्रकं तथा ।
अपामार्गोऽश्वगन्धा च शुष्कं संचूर्ण्य तैलयुक् ॥ ११६ ॥
लेपयेत् कर्णवल्यन्तु मांसछावस्थिरा भवेत् ।
इदं सर्व्वत्र निर्दिष्टं मूलावयवपूरणे ॥ ११७ ॥
अश्विनीहस्तमैत्रेषु शुभवारांशकोदये ।
सम्पूर्णमण्डले चन्द्रे दापयेच्छ्रुतिभूषणम् ॥ ११८ ॥
संसा लोके पशूनाञ्च दासानाञ्च विधीयते ।

१ क्षोम ।

पिता च मातापि च भोजयेत्तम् ॥ १४० ॥
पूर्णेन्दुमण्डलं तत्स्थं जलं वा चतुरीयकम् ।
ध्यात्वा तं भोजयेदेवमायुरारोग्यमश्नुते ॥ १४१ ॥
शुभाङ्गस्थे निशानाथे रोहिण्यां पितृभेऽथवा ।
यद्दसादिफलान्यद्याद् सिंहलग्ने शुभेक्षिते ॥ १४२ ॥
फलाग्रभुक्तौ तु झषः मपूनःपर्णाग्रभुक्तावजद्वश्विकौ च ।
इसो क्षणो वाजिगजोपयुक्तो वालान्नभुक्ताविव सर्व्वमाहुः १४३
नवे कनकपात्रादौ कटकादौ च नूतने ।
अन्नप्रासनवद् प्राहुर्विधानं विधिवेदिनः ॥ १४४ ॥
इत्यन्नप्रासविधिः ।

———ooo———

कुर्व्वन्त्सकाले ये क्षौरं तेषां वर्षशतायुषाम् ।
अर्व्वाग्मरणमभ्येति ततः क्षौरं विचारयेत् ॥ १४५ ॥
तृतीयेऽब्दे शिशोर्गर्भात्पञ्चमे सप्तमे ऽपि वा ।
सहोपनयने वापि केचित् क्षौरविधिं जगुः ॥१४६ ॥
वर्ज्जयेद् दधिमासञ्च दक्षिणायनमेव च ।
उपरागावसानञ्च मूढत्वं जीवशुक्रयोः ॥ १४७ ॥
चित्राश्विनीमृगशिरोऽदितिहस्तपौष्णा
ज्येष्ठाश्रुतिद्वयहरयः प्रवरास्तु चौले ।
स्वात्युत्तरत्रयधराम्बुधयश्च मध्यः
सौम्योदयांशकदिनानि शुभावहानि ॥ १४८ ॥
पर्व्वरिक्ताष्टमी षष्ठी प्रतिपद्द्वादशी तिथिः ।
वर्ज्जनीयाः शुभाःकेचित् पूर्णञ्च द्वादशीं विदुः ॥ १४९ ॥

इय
निबद्धा य
दसहिताश्च
यसंस्कृतपा
इकमहाशयैरियं पु
कस्य खण्डस्य ॥
हाशयैः कानिचित् ख
) मूल्यं प्रापणव्ययश्च =)

त्र मुद्रि

सिद्धान्ततत्त्वविवेकः खण्डानि ५
अर्थसङ्ग्रहः अंग्रेजीभाषानुवादसहितः
तन्त्रवार्त्तिकम् खण्डानि १३
कात्यायनमहर्षिप्रणीत शुक्लयजुःप्रातिशाख्यम्
सांख्यकारिका चन्द्रिकाटीकागौडपादभाष्यम्
वाक्यपदीयम् खण्डानि ५ (प्रथमभागः प्रथमद्वि
पुण्यराजटीकासहित खण्ड ३ । द्वितीयभागः तृती
ण्डम् हेलाराजटीकासहित खण्ड २)
रसगङ्गाधरः खण्डानि ९
परिभाषावृत्तिः खण्डे २
वैशेषिकदर्शनं किरणावलीटीकासंवलितप्रशस्तपादप्रणीत-
भाष्यसहितम् खण्डे २
निःशङ्कसङ्ग्रहः खण्डानि ५
मीमांसार्थसिद्धिः खण्डानि ४
महर्षिकात्यायनप्रणीतं शुक्लयजुस्सर्वानुक्रमसूत्रम् सभाष्यम् ३
ऋग्वेदीयशौनकप्रातिशाख्यं सभाष्यम् खण्डानि ४
(वृहत्) वैयाकरणभूषणम् पदार्थदीपिकासहितम् खण्डानि ४ ४
...न्यासः मरीचवाकयसुधासहितः खण्डे २ ४
...नम् (पञ्चपादिकाविवरणस्य व्याख्यानम्) ख० ८ २
...नन्दगिरिनुजाचार्यविरचित.) खण्डानि ३ ८
३